

XXIX. évfolyam 5. szám

zeneKAR

nka
Nemzeti Kulturális Alap

WWW.AHO.HU
WWW.ZENE-KAR.HU

„ÚJ EMBER,
ÚJ IDŐK”

- Vajda Gergely
a Savaria
Szimfonikusok
élén

Vashegyi György
a Nemzeti
Filharmonikusok új
főzeneigazgatója

ÉVADKEZDÉS
BIZONYTALAN-
SÁGOKKAL

2022 / 05

SZERETNE TÖBBET MEGTUDNI A SZIMFONIKUS ZENEKAROKRÓL?

Tisztelt Olvasónk!

Huszonkilenc éve jelenik meg folyamatosan szaklapunk, amely eljut a magyar szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, könyvtárakhoz és azokhoz, akik érdeklődnek a zene iránt, de arra is kíváncsiak, hogy miként működik egy zenekar, milyen szakmapolitikai döntések befolyásolják azokat a teljesítményeket, amelyek révén egyre értékesebb és magasabb színvonalú hangversenyeken vehetnek Önök részt.

LEGYEN 2022-BEN IS ELŐFIZETŐNK!

A

zeneKar

a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja, amely a Magyar Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg

évi **6 ALKALOMMAL**

Éves előfizetőknek postaköltséggel együtt 2022-ben:
összesen 5500 Ft/év

Rovatainkban foglalkozunk a magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangversenykritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszertörténettel, oktatással, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint közöljük a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagzenekarainak próbajáték felhívásait.

INNEN MEGTUDHATJA, MI TÖRTÉNIK A HANGVERSENY-PÓDIUMON ÉS MÖGÖTTE!

Megrendelhető e-mailben: info@zenekarujsg.hu

Megrendelési szándéka esetén kérjük, jelezze e-mailben csekk, vagy áfás számla igényét a pontos cím, illetve a számlázási cím feltüntetésével.

■ KALENDÁRIUM

4

■ ZENEI KÖZÉLETÜNK

ZENEKARI KÖRKÉP – ÉVADKEZDÉS BIZONYTALANSÁGOKKAL

A két Covidos évadkezdés után idén nyár végén egészen más problémákkal szembesült a zenei élet, elsősorban az energiaárak emelkedése és emiatt a koncerttermek teherbírása okozza a bizonytalanságot a zenekarok évadterveit illetően. Több zenekar is jelezte, hogy kérdéseinkre szeretnének válaszolni, de még időre van szükségük ahhoz, hogy átlás-sák valós helyzetüket, lehetőségeiket. A legnagyobb gondban az önkormányzati zenekarok vannak, mivel a rezsiárak emelkedése az önkormányzatokat is nagyon nehéz helyzetbe hozza. Lapunk a körkér-dést a következő számban folytatja mindazokkal, akik a jelen összeállításból kimaradtak.

Kiss Eszter Veronika

SAVARIA SZIMFONIKUSOK

„A helyi közönség és közösség szolgálata a legfontosabb”

Egyszerre lehetőségnek és kihívásnak látja a Savaria Szimfonikusok vezető karmesteri posztját Vajda Gergely, amelyre két szezont követően választotta ki az együttes. A dirigens-zeneszerző úgy véli, a helyi feladatok mellett lényeges, hogy a zenekar a határokon túl is a zenei élet fontos szereplője maradjon, s az általa képviselt új korszakot új arculat, változó koncertprogram is jelzi.

Réfi Zsuzsanna

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

„Akármít is csinálunk, annak a legmagasabb minőségben kell történnie”

Szeptember 8-án mutatták be a Nemzeti Filharmonikusok új főzeneigazgatóját a nyilvánosság előtt. Vashegyi György ebben a minőségében lapunknak adott rövid interjújában elmondta: együttműködése a zenekarral a francia romantikával kezdődött, és ezt a repertoárt is szeretné az együtteshez hozni, mint különlegességet.

Kiss Eszter Veronika

ZENEAKADÉMIA

„Az összefogás megmenti még a mostani szezont”

Csonka András úgy véli, a koncertrendezés terén az alapoktól kell újrapiéníteni mindent

Réfi Zsuzsanna

■ MŰHELY

EGY ADÓROMÁNC VÉGE – ZENÉSZÉLET A KATA UTÁN

Az elmúlt évek tekintetében sok mindent elmondhatunk az előadóművészek életéről, de egyet biztosan nem, hogy unalmas lett volna. Közös élményünk a járvány kapcsán az állandóan változó szabályrendszer, a kialakuló és eltűnő koncertezési gyakorlatok, és mindemellett a finanszírozási és szervezési formák változásai, melyek több tekintetben is befolyásolták az életünket. Volt azonban az adminisztrációban egy olyan jelenség, amelyet so- kan szerettek és élveztek az előnyeit, ez pedig a KATA adózás.

Uzsaly Bence

Himnusz – közénünk kottái és felvételei az interneten

2021. január 22-e óta a Budapesti Filharmoniai Társaság és az Erkel Ferenc Társaság jóvoltából létezik egy olyan honlap, amely mindenki számára hozzáférhetővé teszi a magyar Himnusz, legyen szó akár a szólamkottákról, akár hangzó anyagokról. A <https://www.magyarhimnusz.hu> oldal egyik megálmodója, Somogyváry Ákos és a kották kiadója, Tóth Péter nyilatkozott a honlap tartalmáról, illetve annak létrehozásáról.

Mechler Anna

ZENETÖRTÉNET

Farkas Ferenc és a fuvola

Farkas Ferenc nem volt úgynevezett „fuvolás zeneszerző”, hiszen ő maga nem játszott a hangszeren, és nem volt olyan megrendelője vagy zenészbarátja sem, aki folyamatosan fuvoladarabok komponálására ösztönözte volna. Nyolc évtized alkotómunkája során, fokozatosan került egyre közelebb ehhez a megigéző hangú hangszerhez, és végül mennyiségi és minőségi tekintetben is figyelemre méltó fuvolás életművet hagyott az utókorra.

Gombos László

KRITIKA

HANGVERSENY

Az Alba Regia Szimfonikus Zenekar, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar és a Szolnoki Szimfonikus Zenekar hangversenyeiről. Fittler Katalin, Malina János

KÖNYV

Igazi művész és igazi barát

Christopher Fifield Richter János-monográfiájának magyar nyelvű kiadása a Győri Filharmonikus Zenekar gondozásában.

Kaizinger Rita

■ PRÓBAJÁTEKOK

29, 42

A LISZT FERENC KAMARAZENEKAR 2023 márciusában ünnepli megalakulásának 60. évfordulóját. Ebből az alkalomból a 2022/23-as évadra két, egymást követő bérletet hirdet meg négy-négy koncerttel. A Zeneakadémia-bérletben elsőként október 1-jén, a zene világnapján Várdai István csellóművésszel két Haydn-remekművet és Beethoven monumentális Eroica-szimfóniáját szólaltatják meg. A második koncerten a Kis éji zene is felcsendül, és először lép fel Budapesten az együttes angol vendége, Benjamin Grosvenor zongoraművész. A december 4-ei koncerten Prokofjev, Hartmann és Beethoven alkotásai szólalnak meg Liza Ferschtman hegedűművész és Pablo Barragán klarinétművész közreműködésével. A sorozat záró estjén Emmanuel Pahud fuvolaművész lép színpadra, ezzel a koncerttel kezdi a zenekar a megalakulásának 60. évfordulóját ünneplő kiemelt rendezvények sorát. Az együttes új bérletében 2023 februártól májusig három koncert a Zeneakadémián és egy hangverseny a Müpában várja a közönséget.

OKTÓBER 7-ÉN KEZDŐDIK A LISZT ÜNNEP NEMZETKÖZI KULTURÁLIS FESZTIVÁL, amely október 22-ig klasszikus és kortárs zenei együttműködésekkel, színházi és táncelőadásokkal, ingyenes orgonakoncertekkel, jazz- és könnyűzenei formációkkal, irodalmi, valamint képzőművészeti programsorozatokkal és minifesztiválokkal várja a közönséget. Liszt Ferenc kora „rocksztárja”, karizmatikus, virtuóz előadó, az egyházi zene szakértője, a cigányzene kutatója volt, aki ma is inspirációval tud szolgálni a kortárs előadók számára. Ezen az igazi összművészeti fesztiválon az előadó- és képzőművészet számos ága képviselteti magát, ösbemutatókkal, magyarországi premie-ekkel, rendhagyó produkciókkal, mondta a rendezvénysorozat budapesti sajtótájékoztatóján a Müpa vezérigazgatója, Káel Csaba.

BALESET TÖRTÉNT A WALKÜR AUGUSZTUSI BAYREUTHI PREMIERJÉN, le kellett cserélni a főszereplőt. A második felvonásban roskadt össze egy fotel az istenek urát, Wotant alakító énekes, Tomasz Konieczny alatt, aki a földre került, és úgy megsérült, hogy a második felvonást még befejezte, a harmadikat azonban már nem tudta vállalni. A dpa beszámolója szerint a lengyel születésű bassz-bariton a sérülései ellenére olyan profi módon és látszólag sértetlenül énekelt végig a második felvonást, hogy néhány néző azt hitte, a baleset része volt a rendezésnek, a harmadik felvonást azonban már kénytelen volt lemondani. Helyette Michael Kupfer-Radecky ugrott be, akit végül az est megmentőjeként ünneptek a közönség. Mintha balszerencse kísérné a főisten szerepét az idei bayreuthi Nibelung-rendezésben: Kupfer-Radecky már az ötödik fellépő Wotanként, az eredetileg kiszemelt énekes, Günther Groissböck már tavaly lemondta a szereplést, a helyette felkért John Lundgren idén júniusban lépett vissza; őt a ciklus első operájában, A Rajna kincsében Egils Silins pótolta. Bayreuthban 2015-ben Angela Merkel akkori német kancellár alatt dőlt össze a szék az egyik előadás szünetében.

ELHUNYT LUKÁCSHÁZI GYŐZŐ TUBAMŰVÉSZ zenei ismeretterjesztő, műsorvezető, a BonBon Matiné megálmodója. Július 26-án, életének 69. évében, hosszan tartó súlyos betegség után érte a halál.

Lukácsházi Győző 1953. szeptember 6-án született. A győri Liszt Ferenc Zeneművészeti Szakközépiskolában tanult tubázni és csellózni. Tuba-kamaraművész és tanári diplomáját 1979-ben a Zeneakadémia tuba tanszakán szerezte.

Játszott a Magyar Állami Operaház zenekarában, tagja volt a Vám- és Pénzügyőrség Zenekarának, majd 1983-tól a Budapest Ragtime Band vezetője lett. Ezt követően a Magyar Rádió szerkesztőjeként dolgozott, ahol később a

Könnnyűzenei Produkciós Szerkesztőség vezetője lett. Később a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatójaként is egyik legfontosabb feladatának tekintette a zenei ismeretterjesztést az óvodás és iskoláskorú gyermekek számára.

Rádiós szerkesztő és műsorvezetői munkái között találjuk a Verkli és a Világzene Magazin című műsorokat, a Bartók Rádióban vezette a Muzsikáló Reggelt, majd elindult a Tóbiás matiné, valamint a Partitúra című, gyerekeknek szóló játékos ismeretterjesztő sorozata.

Fő tevékenységének mindemellett a BonBon Matiné szerkesztését és műsorvezetését tartotta, amely az elmúlt évtizedekben több ezer gyereket vezetett be a koncertterem világába a legrangosabb zenei produkciókon keresztül. Háromszoros nívódíjas, kétszeres Artisjus-díjas, eMeRTon- és Bánffy Miklós-díjas művész volt.

Búcsú Lukácsházi Győzőtől

Váratlan és fájdalmasan korai ez a búcsú... Túl azon, hogy nem beszélt a betegségéről, a legutolsó időkhöz úgy élt és olyan lendülettel dolgozott, dinamikus és vidáman, mintha nem kellett volna közben komoly fájdalmat legyőznie. Nem a közönségnek szóló, megjátszott vidámság volt ez, hanem megingathatatlan életigenlés, az egyéniség mélyrétegéhez tartozó optimizmus. Kevesen voltunk a kollégái között, akik tudtunk a betegségről, de el is bizonytalanodtunk, látva töretlen aktivitását: hátha nem is igaz, legalábbis biztosan nem olyan súlyos...

Kivételesen sokoldalú muzsikus volt. Középfokú tanulmányait még két hangszeren végezte, a gordonka és a tuba közül a Zeneakadémián az utóbbit választotta. Tubaművészként az Állami Operaház zenekarában kezdte pályáját, majd a Vám- és Pénzügyőrség zenekarába szerződött. Az operazenekar és a fúvószenekar után egy újabb zenei világban találta meg tubásként a maga legsajátabb területét: a Budapest Ragtime Band tagja, majd vezetője lett. A népszerű jazz-formációval bejárta Európát. Az együttes fellépései során alakult ki műsorvezető személyisége, és ez a tevékenység hivatásává vált a következő évtizedekre. A Magyar Rádióban élményszerűen vezette a Muzsikáló reggelt, szerkesztő-műsorvezetőként emlékezetes volt a Verkli és a Világzene magazin adásaiban. Vezette a Könnyűzenei Produkciós Szerkesztőséget, majd előállt saját műsor-ötleteivel: a Tóbiás matiné és a Partitúra gyermekműsorok révén országosan ismertté vált.

Szerkesztőként szembesült azzal, hogy a gyerekeknek szóló zenei repertoár bővítésre szorul. Szerzővé lépett elő: a műsorok alapötletét, dramaturgiáját, konkrét szövegét alkotta meg, a kompozíciós munkára pedig kiváló partnereket talált Balogh Sándor és Meskó Ilona személyében. 1997-től zenei vezetője volt az IBS színpadnak; itt indult útjára a BonBon Matiné sorozata, mely mára nagy népszerűsége telt szert az egész országban és a határon túli magyarok vidékeken. A gyerekeknek szánt művek egy része szimfonikus apparátusra íródott, így ismerkedett meg többek között a Szegedi Szimfonikus Zenekarral. A sikeres együttműködés gyümölcseként 2013-ban öt évre a zenekar igazgatójának nevezték ki.

Mivel 2018-ban nyugdíjba ment, zenekari igazgatóként töltött öt éve a pálya egészét tekintve nem mondható hosszúnak, mégis a Szegedi Szimfonikus Zenekar maradandó újításokat köszönhet intézményvezetői munkájának. Szélesebbre tárta a kaput a közönség irányába, közelebb vitte a zenét az emberekhez. Jelentősen megújította a zenekar gyermekprogramjait. Zseniális műsorvezetőként egycsapásra megnyerte magának ifjú hallgatóságát akkor is, ha zenei érdeklődésük középpontjában nem éppen a klasszikus zene állt. Megragadta figyelmüket, felkeltette érdeklődésüket az értékes muzsika iránt. Élvezetesen tudott ismereteket közvetíteni, a zenehallgatás kultúrájára nevelni. Közben minket, előadókat is bűvkörébe vont. Az ifjúsági hangverseny általában nem a zenei ambíciók csúcsa, de részeivé váltunk a játéknak, amit a gyerekekkel együtt élveztünk.

„Győzőbácsi” nem varázsolja el többet a gyerek publikumot, de mi sokat tanultunk Tőle, és a magunk eszközeivel igyekszünk folytatni a missziót. Magától értetődik, hogy az általa elkeresztelt Csokimatiné ezen a néven megy tovább, de megmarad a gyerekeknek feltett kérdése is: Mikor kell megenni a koncert végén osztogatott csokit? A helyes válasz: ebéd előtt! Persze, ez csak egy játék... Ami viszont nagyon komoly dolog, és hitet is adott hozzá: a csoki előtt legyen koncertélmény minél több gyerek számára!

Folytatjuk tehát a missziót, de bizonyára összeszorult szívvel, az emlékektől meghatódva osztogatjuk a csokit a gyerekeknek szóló matinéhangversenyek végén. Búcsút pedig a magunk eszközeivel mondunk: Fauré Requiemjét szólaltatjuk meg november 12-én, szombaton 19 órakor a zugligeti Szent Család templomban rendezendő emlékkoncerten. Győzőbácsi, nyugodj békében!

Gyüdi Sándor és a Szegedi Szimfonikus Zenekar

Zenekari körkép – évadkezdés bizonytalanságokkal

Kiss Eszter Veronika

A két Covidos évadkezdés után idén nyár végén egészen más problémákkal szembesült a zenei élet, elsősorban az energiaárak emelkedése és emiatt a koncerttermek teherbírása okozza a bizonytalanságot a zenekarok évadterveit illetően. Több zenekar is jelezte, hogy kérdéseinkre szeretnének válaszolni, de még időre van szükségük ahhoz, hogy átlássák valós helyzetüket, lehetőségeiket. A legnagyobb gondban az önkormányzati zenekarok vannak, mivel a rezsiárak emelkedése az önkormányzatokat is nagyon nehéz helyzetbe hozza. Lapunk a körkérdést a következő számban folytatja mindazokkal, akik a jelen összeállításból kimaradtak.

Herbold Domonkos
igazgató,
Nemzeti
Filharmonikus
Zenekar

Howan indul az évad? Számítanak bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Coviddal, akár a háborús vészhelyeztetel kapcsolatban?

– Nem számítunk semmilyen fennakadásra.

Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelné ki?

– Két komplett operát tűzünk műsorra a Müpában, koncertszerű előadásban (Verdi Trubadúr és Massenet: Werther). Különlegességnek számít Rózsa Miklós Sinfonia concertante című műve, Janáček Glagolita miséje, és megemlíthetjük Schumann Az Éden és a Péri című oratóriumát. Hagyományosan emlékezünk Kocsis Zoltán halálának évfordulójára, melyen Liszt és Rachmaninov műveit adjuk elő. Szervánszky Endre Fuvola-versenyének előadása azért különleges, mert az ősbemutatón zenekarunk elődje, az ÁHZ adta elő. A Nemzeti Filharmonikus Zenekar 2023-ban ünnepli megalakulásának 100 éves jubileumát, mely alkalomból ünnepi hangversenyt adunk a Müpában.

Kik lesznek az évad legfontosabb vendégművészei?

– A magyar karmesterek közül Kovács Jánost, Vashegyi Györgyöt, Káli Gábort, Farkas Róbertet, Rajna Martint, Madaras Gergelyt, Kesselyák Gergelyt köszönhetjük zenekarunk élén. A külföldi karmesterek

közül megemlíthetjük Dohnanyi Olivert, Lawrence Fostert, Francoise Leleux-t, Carlo Montanarot, Krzysztof Urbanskít és Martin Haselböck-öt. Szólistáink többek közt Ránki Dezső, Győri Noémi, Baráti Kristóf, Várdai István, Banda Ádám, Berecz Mihály, továbbá Szergej Krylov, Stefan Dohr, Olga Kern, Ingrid Fliter, Emmanuel Pahud.

Mennyiben érinti a zenekart a rezsiárak emelkedése és az üzemanyagárak emelkedése? Kellett emiatt korrigálni az eredeti évadtervet, vagy esetleg tervezik, hogy adott esetben erre sor kerülhet?

– A rezsiárak emelkedése csak közvetve érint minket, mivel a Nemzeti Filharmonikusok a MÜPA-ban tartózkodnak, nincs saját tulajdonú ingatlan.

Számítanak bármilyen központi megszorításra a rezsizsámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?

– Bízunk benne, hogy nem kell támogatás-csökkenéssel számolnunk.

Mennyire sikerült a lezárások elmúltával visszacsatolni a közönséget?

– A közönség jól adaptálódott az új helyzetekhez, így nem számítunk jelentős közönségbázis-lemorzsolódásra.

Demeter Szilárd karmesterekre hivatkozva állította, hogy négy szimfonikus zenekarra elegendő zenész van Budapesten, és emiatt elegendő lenne négy államilag támogatott zenekar. Ennek ellentmond, hogy az elmúlt időszakban növekedett a zenekarok támogatása, és azok az együttesek sem szűntek végül meg, amelyek korábban nehéz helyzetben voltak. Hogy értékeli ezt a nyilatkozatot?

– A szakmában nagy port felvert interjú kijelentéseit nem tartom szó szerint értendőnek, inkább anekdotikusnak. Demeter Szilárd a szimfonikus zenekarokkal csupán mintaként próbált bemutatni párhuzamosságokat.

Devich Márton
 ügyvezető igazgató,
 Magyar Rádió
 Művészeti Együttese

■ *Hogyan indul az évad? Számítottok bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Coviddal, akár a háborús vészhelyzettel kapcsolatban?*

– Jó hangulatú lemezfelvétellel indult az évad a Hungaroton jóvoltából, Vásáry Tamással és Farkas Gáborral, aztán egy csodálatos népzenei gálaesttel a Margitszigeten, majd nekifutunk az énekekkel a Kodály „hangzó összkiadásnak”. Kell ennél jobb kezdet? Derűlátók vagyunk. Bár sok nehézséggel kell mindig szembenézni, legyen az járvány, vagy energiaválság, azt valom, hogy az ilyen helyzetekben a mi küldetésünk, feladatunk felértékelődik, s még nagyobb szükség van a komolyzenére, a jó hangversenyekre.

■ *Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelnéd ki?*

– Hatalmas vállalkozás az említett Kodály „hangzó összkiadás” Pad Zoltán irányításával, a Gyermekkkórus és több más partner együttes bevonásával, Vásáry Tamás pedig Schubert-sorozattal készül. Kovács János többek között fantasztikus Bartók-Richard Strauss-koncertet vezényel. Többször is jön hozzánk új vezető karmesterünk, Riccardo Frizza dirigálni. Lesz Újévi nyitány a Zeneakadémián Oliver von Dohnányival, Virtuózok gálaest, Ligeti 100 emlékkoncert Vajda Gergellyel, Vashegyi Györggyel két különleges oratóriumot mutatunk be a Müpában, és alig várjuk koncertjeinket a Magyar Zene Házában.

■ *Kik lesznek az évad legfontosabb vendégművészei?*

– Hadd kezdjem a hazaiakkal, mert nagy boldogság, hogy Vigh Andrával, Kelemen Barnabással, Fenyő Lászlóval, Kolonits Klárával, Ábrahám Mártával, Ifj. Sapszon Ferencsel, Fejérvári Zoltánnal, Káli Gáborral léphetünk fel, és most még sorolhatnám a neveket. A külföldiek közül kiemelném Kian Soltani gordonkaművészt, Philipp Ahmann karnagyot, Erik Bosgraaf blockflöteművészt és Dmitrij Masleev zongoraművészt.

■ *Történt bármilyen fontos változás a tavalyi évhez képest?*

– Talán azt emelném ki, hogy több kiváló fiatal muzikus érkezett hozzánk.

■ *Mikor foglalhatjátok el véglegesen a Jókai utcai új próbatermet?*

– A felújítás elkezdődött, szépen haladunk, egyelőre annyi körvonalazódik, hogy ebben az évadban biztosan a Bródy Sándor utcában maradnak a próbák.

■ *Mennyiben érinti a zenekart a rezsiköltségek és az üzemanyagárak emelkedése? Kellett emiatt korrigálni az eredeti évadtervet, vagy esetleg számoltok azzal, hogy akár menet közben erre is sor kerülhet?*

– Az a reménységünk, hogy megfelelően figyelmes és takarékos gazdálkodással az évadterven nem kell változtatnunk.

■ *Számítottok bármilyen központi megszorításra a rezsiszámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?*

A nehezebb időkben éppen a kultúrára van a legnagyobb szükség, a komolyzene gyógyít és felemel, ezt mindenki tudja, ezért bizakodó vagyok.

Keller András
 zeneigazgató,
 Concerto Budapest

■ *Mit tudna kiemelni a nyári koncertek közül?*

– Fantasztikus angliai turnén voltunk, hat városban állva ünnepeltek minket. Utána még rúgtunk négy gólt az angoloknak, ez együtt már tíz, de a viccet félretéve, a művészet is kivette ebből a sikerből a részét. Csodálatos termekben, nagyszerű közönség előtt játszottunk, a műsorban Bartók Concertója mellett a zenetörténet egy másik kiemelkedő alkotása, Beethoven V. szimfóniája szerepelt, együtt a kettő ritkán szokott megszólalni, és a két nagy művet Mozart A-dúr zongoraversenye kötötte össze Angela Hewitt-tal. Manchesterben a Bartók-mű helyett Kodálytól a Galántai táncokat és Enescu 1. Román rapszódiját játszottuk. Akkor siker volt a turné, hogy még haza sem jöttünk Angliából, máris visszahívtak minket egy következő koncertsorozatra 2023 szeptemberében. A nyár másik fontos eseménye a Mozart Planet volt. Ezzel a címmel elindítottunk egy sorozatot, ami a sikeres Mozart-napunknak bizonyos értelemben vett folytatása, amely olyanokhoz is eljuttatja ezt a muzsikát, akik nem tudtak eljönni a budapesti koncerttermekbe. A Balaton környékén egy nyolckoncertes soro-

zaton Mozartot játszottunk, ebből kettő zenekari és hat kamarazenei koncert volt, és hihetetlenül nagy érdeklődés övezte. Ezzel a sorozattal szeretnénk hozzájárulni a települések közösségeinek fejlődéséhez azzal, hogy a koncertek alkalmával az adott települések adományokat gyűjthetnek a számukra fontos ügyekre.

Nagy szükség van Magyarországon arra, hogy a komolyzene a társadalom számára hozzáférhetőbb legyen.

– Ezt nemcsak oktatási céllal mondom. Minél több zenét tudunk adni az embereknek, annál több lesz az érzelem, amire egy elhidegülő világban egyre nagyobb szükség van. Nagyszerűen sikerült az Arcus Temporum fesztivál is, amelynek én két évente vagyok a művészeti vezetője. Az idei fesztiválon Lera Auerbach orosz származású amerikai zeneszerző és Bach zenéje találkozott egymással. Számomra különleges élmény volt az MVM ZENERGIA koncert, ahol először volt szimfonikus zenekar, Balázs Jánossal és Rúza Magdival volt koncertünk. Rendkívül inspiráló volt a közös zenélés. Szentpáli Roland készített fantasztikus szimfonikus átiratokat, volt Edith Piaf-sláger, de az ACDC-től a Highway to Hell is. Először dirigáltam rockzenét.

|| Hogyan indul az évad?

– Már készülünk a nyitókoncertre, Baráti Kristóffal Bartók II. Hegedűversenye, Ránki Dezsővel Bach két zongoraversenye és Mahler I. „Titán” szimfóniája lesz a nyitókoncertek műsora. Emellett természetesen nagyon sok meghívásunk van. Januárban megyünk egy amerikai turnéra, ahol Fejérvári Zoltán zongoraművész lesz a szólistánk. Májusban Eötvös Péter vezényletével a Kölni Filharmóniában is megünnepeljük Ligeti György 100. születésnapját. Meghívást kaptunk a világ legnagyobb zongorafesztiváljára, ahol Mihail Pletnyovval adjuk elő Rachmanyinov összes zongoraversenyét, emellett két Bach-koncertet is adunk. Ősszel egy nagy ázsiai turnéra készülünk, amely a Bangkok Fesztivállal kezdődik, azt követi a Sanghaj Fesztivál és további jelentős ázsiai hangversenytermek. Ezekkel a turnékkal Magyarországnak nagy sikereket hozhatunk, amelyre szükség is van az országimázshoz. Persze kérdés az, hogy ebből mi tud majd megvalósulni. A klasszikus zene egy olyan műfaj, amelynek támogatásra van szüksége. A könnyűzenének van esélye önmaga eltartására, mert profitot termel, a klasszikus művészet pedig nonprofit műfaj, viszont a társadalmi hatása és annak a visszahatása a gazdaságra jelentősen megtérül, ugyanis egy magasabb szellemi és érzelmi nivójú társadalom termelőképesége óriási hasznot hoz az országnak. Sajnos a mostani helyzetben senki nem tudja még a holnapot sem. Gyönyörű és csodálatos lehetőségeink vannak, az egyik legszebb szezónkat állítottuk össze, de hogy ebből mi és hogyan tud megvalósulni, azt nem tudjuk ma megmondani.

|| Minden zenekar kiszolgáltatót a koncerttermeknek, amelyeket nagyon nehéz helyzetbe hoz az energiaárak soha nem látott mértékű drágulása.

– Nekem az az érzésem, hogy a művészetek mindenképp fennmaradnak a nehéz időszakban is. Ha az ember elveszíti valamelyik érzékszervét, előbb-utóbb egy másik érzékszerve erősödik meg. A társadalom most elveszített sok mindent, ami fontos a nyugodt élethez, de ilyen helyzetben is működik az emberek életöszöne és a minőségi élethez való ragaszkodása,

kultúra nélkül pedig nem lehet minőségi életet élni.

Szellemi táplálék nélkül még az olcsó zsemle sem jó, most pedig már a zsemle is drága lett...

|| Demeter Szilárd kijelentéseit hogyan tudná kommentálni? Valóban négy zenekarra elegendő zenészt cserélnének az együttesek?

– Szerintem nem kell felértékelni ezt a megállapítást, ami vélhetően téves információkon alapul. Számos világszínvonalú muzsikás játszik zenekarokban is. Ezek a kimagasló zenekari szólisták nagyon keresettek, kamarazenélnek és szólóznak, és különböző zenekarokban játszanak, és egyidőben több zenekart is erősítenek. Zárójelben jegyzem meg, hogy én magam a nyolcvanas években több éven keresztül voltam a Nemzeti Filharmonikusok elődje, az Állami Hangversenyzenekar és a Budapesti Fesztiválzenekar koncertmestere egyidejűleg. Mindemellett vannak hiányhangszerek is egy zenekarban, ez már nemcsak magyar, hanem nemzetközi viszonylatban is oktatási kérdés.

A világszínvonalú magyar zenészek Magyarországon tartásának egyetlen esélye, ha több komoly állásuk van, máskülönben ezeket a zenészeket a nyugati zenekarok és az ottani bérek pillanatok alatt elszívják innen.

Egyébként a zenészek röghöz kötésének a gondolata pedig káros és veszélyes a zenei élet minőségére nézve. Örülünk, hogy vannak nagyszerű zenészeink, becsüljük meg őket, és örülünk, hogy meg tudjuk őket tartani. Ez az egyik oldal. A másik pedig, azért tegyük mindjárt hozzá, hogy ezzel szemben nem túl sok világhírű magyar rockzenekart tudunk felmutatni, miközben nagyon sok keresett és nemzetközi élvonalba tartozó magyar klasszikus zenészünk van a ma élő művészek között is, akiket az egész világ elismer és tisztel. Én nagyon tisztulem a könnyűzenét, de ha realisan nézzük, abban a műfajban nincsenek hasonló nemzetközi eredményeink. Magyarország három területen tud tartósan a világ élvonalában lenni: ez pedig a sport, a kultúra és a tudomány. A klasszikus zene az a „sportág”, amelyikben Magyarország hosszú ideje folyamatosan és megszakítás nélkül nemzetközi téren is kiemelkedő, ezért a klasszikus zenét kiemelten szükséges támogatni a haza érdekében.

Lendvai György
igazgató,
MÁV Szimfonikus
Zenekar

■ *Hogyan telt a nyár? Mit emelnél ki a nyári koncertek közül?*

– Nyári programjaink közül kiemelném a horvát és az olasz turnénkat. Erdélyben zenei tábort tartottunk, ahol ottani diákoknak adtak mesterkurzust a zenészeink. Emellett nyolc koncertet is adtunk iskolákban, templomokban és szabadtéren. Hatalmas élmény ez a zenészeinknek, és a fiataloknak is. Hagyományosnak mondható az újpesti zsinagógában megtartott hangversenyünk, és az idén nyolcadik alkalommal rendeztünk mesterkurzust fiatal karmesterek részére Jorma Panula vezetésével. Erre a világ minden tájáról érkeztek résztvevők, és a minőség az, ami megkülönbözteti a többi itthoni karmesterkurzustól. Jorma Panula ugyanis pillanatnyilag a világ legkeresettebb, leghíresebb tanára, s büszkéek vagyunk arra, hogy évről-évre minket választ partnerül.

■ *Hogyan indul az évad? Számítottok bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Coviddal, akár a háborús vészhelyzettel kapcsolatban?*

– A MÁV Szimfonikus Zenekar 77 évvel ezelőtt a II. világháború végén alakult azért, hogy vígaszt nyújtson a súlyos veszteségekben, és reményt adjon az új, a békés élethez. A Covid járvány alatt sem állt meg a zenekar, online közvetítésekkel nyújtott élményt a közönségnek, felvételeit elvitte az emberekhez. A nehézségekre reflektálnunk kell ma is, és megoldásra törekszünk, hogy eljuttassuk a komolyzenét mindazokhoz, akik várják, hiszen a zene pozitívan hat a lélekre, és a koncertek találkozási lehetőséget biztosítanak a hasonló érdeklődésű embereknek.

■ *Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelnéd ki?*

– A MÁV Szimfonikus Zenekar törzsközönsége egy zárt felmérésben ezekkel a jelzőkkel illette a zenekart és munkáját: Nemzedékek zenekara, Minőségi szórakoztatás, Családias hangulat a legnagyobb termekben is, Magas színvonalú előadások minden korosztálynak...

És valóban, a legkisebbektől (csecsemőktől) a legidősebbekig minden korosztály megtalálja a legmegfele-

lőbb koncertet, vagy bérletes sorozatot. A legnépszerűbb bérletek a pandémiás időszakot is túléltek a nagyszerű közönségünk támogatásával.

Az idei évadban hétfajta bérletet: négy felnőttnek szólót, két gyermekeknek szánt tematikus, valamint egy fiatal felnőtteknek szóló rendhagyó koncertsorozatot és számos improvizációt, egyedi hangversenyt hirdettünk meg. Elmondhatjuk, hogy a születéstől kezdve minden korosztálynak lehetőséget biztosítunk a zenei élményekhez. Liszttel szólva „a bölcsőtől a sírig”. A Szőke Tibor Mesterbérlet hangversenyeire jön a legtöbb új koncertlátogató. Talán azért, mert ebben a sorozatban világsztárokkal találkozhatnak.

■ *Kik lesznek az évad legfontosabb vendégművészei?*

– Megmaradnak állandó partnereink, mint Takács-Nagy Gábor, Csaba Péter, Kesselyák Gergely, vagy Kobayashi Ken-Ichiro, de ismét láthatjuk-hallhatjuk Maxim Vengerovot, Charles Dutoit-t, Cyprien Katsarist, és Mark Bouchkovot is. Új vendégművészeink között lesz az itthon még kevésbé ismert, nemzetközileg egyre jobban szárnyaló hegedűművész, Augustin Hadelich, a legendás hírű Elisabeth Leonskaja, és Sofia Kiprskaya, a híres Mariinsky Színház szóló hárfása. De a magyar művészek fellépése is rendkívül fontos. Régi terv valósul meg Keller András és Rolla János vendégzereplésével, szólistaként pedig olyan művészekkel találkozhat a közönség, mint Pasztircsák Polina, Várdai István, Várjon Dénes, Balázs János, továbbá fontos megemlíteni a Nemzeti Énekkart, a Kodály Kórust, és a Cantemus Kórust, amelyekkel mindig öröm fellépni.

■ *Történt bármilyen fontos változás a tavalyi évhez képest?*

– A legfontosabb változás az életünkben, hogy befejezéshez közeledik az új székházunk, amely végleges helyet biztosít a zenekarnak. Különösen nagy dolog számunkra ez a lehetőség, hiszen állandó otthona lesz a zenekarnak, és meg fog szűnni a jelenlegi átmeneti állapot, és vele együtt az épületbérlettel járó kiadások is. Ez különösen fontos a mai gazdasági helyzetben. Másik változás a tavalyi évhez képest, hogy újra beindult a külföldi meghívások sora, európai koncertjeink mellett már szerveződnek a tengeren túli turnéink is.

■ *Számítottok bármilyen központi megszorításra a rezsiszámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?*

– A Covid alatt a kulturális kormányzat az egészségügy és a rendvédelem mellett a kulturális szféra szerepét tartotta a legfontosabbnak. A kultúra ismert szereplői példát mutatnak a nehéz időben és reményt nyújtanak a bajban, valamint döntő szerepet játszanak az újraindulásban. Bízunk abban, hogy a döntéshozók ezt most is így látják, és az intézmények, zenekarok nem kerülnek olyan helyzetbe, hogy ne tudják betölteni ezt a küldetést.

I Demeter Szilárd karmesterekre hivatkozva állította, hogy négy szimfonikus zenekarra elegendő zenész van Budapesten, és emiatt elég lenne négy államilag támogatott zenekar.

– Ha így lenne, igaza lenne. De valószínűleg félretájkóztatták.

Hollerung Gábor
zeneigazgató,
Budafoki Dohnányi
Zenekar

I Hogyan indul az évad? Számítanak-e bármilyen fennakadásra, nehézségre?

– Nálunk már lényegében elindult az évad, hiszen két koncerten már túl vagyunk. A tervek szerint szeptember 25-én indítjuk a BDZ-nappal, ami már tradicionális programunk a Zeneakadémián. Mindnyájan meglehetősen szkeptikusan nézünk a jövőbe, mert egyre gyakrabban merül fel a kérdés, hogy a befogadó intézmények – Budapesten mindenki befogadó intézményben játszik – képesek lesznek-e a rezsiüket kifizetni, lehet-e koncertezni a különböző intézményekben. Persze az évadot megterveztük, vannak különleges programjaink is, van olyan is, amit már elengedtünk, de lesznek újdonságok. Hogy ezeket mennyire tudjuk megvalósítani, nyilván akkor derül ki, amikor szembesülünk a minket érintő döntésekkel, amelyekről jelenleg csak szóbeszéd van. Egyébként szerintem nincs elég kommunikáció a zenekari szakmán belül, és megint nem sikerült eléggé összefognunk, hogy megbeszéljük, hogy mit képviselünk egységesen a döntéshozók felé, hogyan világítsuk meg, hogy a területünkön mely együttesek különösen veszélyeztetettek, és hol, milyen finanszírozási diszfunkciók vannak. Én a magam részéről igyekszem minden olyan lehetőséget kihasználni, amellyel a döntéshozókat informálhatjuk a zenekari szakma realitásairól. Ennek ellenére azt gondolom, jobb lenne a közös kommunikáció, és különösen a jelenlegi helyzetben fontos lenne, hogy tudjunk egymással egyeztetni és a minimális közös érdekeinket megfogalmazni. Remélem, a Covid már nem fog több fennakadást okozni, ám ha megint képesek vagyunk a rémület teljes fegyvertárát felvonultatni, akkor mindent megérdemlünk.

I Ha ezekkel nem számolunk, mit emelne ki a tervezett évad legfontosabb eseményeiből?

– A BDZ-nap számunkra kiemelkedő fontosságú, negyedszer rendezzük meg és még a Covidos években is megtartottuk. Tervezünk egy új programot, elsősorban nem a hagyományos koncertlátogatókat megcélzó, a Halloweenhez kapcsolódó éjszakai koncertet, ami nem az amerikai, hanem a kelta hagyományhoz kapcsolódik nagyon jó zenékkal és táncokkal. Készülünk az Igazából karácsonyra, a hagyományos karácsonyi koncert-show-ra; a szintén nagyon népszerű újévi koncertünkre és az Aranybálra, amely tavaly fantasztikus sikerrel zajlott. Azonban bizonyos szempontból óvatosabban tervezünk. A megvalósíthatóságot illetően akkor fogunk tisztábban látni, ha kapunk tájékoztatást a zenekari szférát érintő finanszírozásról. A legnagyobb csapdába az önkormányzati zenekarok kerültek, mert az önkormányzatok terhelhetősége az elmúlt időszakban nagyon lecsökkent, már a Covid alatt is, de most különösen. A bevételek csökkentek, az önkormányzati intézmények rezsije pedig a sokszorosára emelkedett. Amennyiben a zenekarok bevételi forrásai csökkennek, és emiatt bért kell lefaragni, akkor az nagyon súlyos helyzetet eredményez. A zenekarok költségvetésének ugyanis jelentős, akár 80-90%-a bérköltség. Vannak persze olyan „optimista” politikusaink, akik mosolyogva mondják, hogy sokkal nagyobb bajunk is lesz ennél. Mindenféle forgatókönyv és gondolkodásmód létezik. Budapesten mi vagyunk az egyetlen önkormányzati zenekar, de a vidéki együttesek megroppanása nagyon súlyos következménnyel járna.

I Hogyan értékelné Demeter Szilárd nagy felháborodást kiváltó felvetését a négy zenekart kitevő zenészek számáról?

– Fel lehet tenni a kérdést, hogy a budapestieknek mennyi zenekarra van szüksége, amire Demeter Szilárd is utalt. Erre azt gondolom, hogy világos és érthető válasz érkezett négyünkől – Herbolj Domonkostól, Keller Andrástól, Vashegyi Györgytől és jómagamtól –, akiknél az Index visszakérdezett.

Annak a nem túl sok személyi átfedésnek a zenekarok között, amit valóban találunk, nem pénzügyi okai vannak, hanem nagyon egyszerű magyarázata: bizonyos hangszeres zenészekből hiány van, utánpótlás-nehézségeink vannak, ezért kényszerülünk osztozkodásra az ezeken magas színvonalon játszó muzsikuson, de az ő számuk még egy zenekari állományt sem ér el, és ha a fafúvósok és a vonósok döntő többségét nézem, akkor ott semmilyen átfedés nincs.

Az, hogy mit tud fenntartani egy város egy ilyen, vagy bármilyen veszélyhelyzetben, jogos kérdés, csak erre meg kell próbálni értelmes választ adni. A fűnyíróelv sosem szokott segíteni ezen, de mivel érezhetően gyengék vagyunk a szakmai vélemények közös képviselésében, nem valószínű, hogy bele tudunk szólni a megoldásba, pedig jó lenne, ha bármilyen döntés is születik, az nem a sűgások és a lobbizások alapján történne. Ezért is lenne fontos, hogy a zenekari szövetség egy világos és egyöntetű álláspontot tegyen le az asztalra. Tévedés azt hinni, hogy a politika szereti a lobbizást. Minden döntéshozó örül annak, ha leveszik a válláról a döntés súlyát, vagy a helyes döntéshez használható információkat és a szakma számára elfogadható javaslatot tesznek. Nekünk az a dolgunk, hogy azt az értéket, amit létrehoztunk, ésszerűen, de egyértelműen megvédjük.

Horváth Zsolt
igazgató,
Pannon
Filharmonikusok

■ Hogyan indul az évad? Számít a zenekar bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Coviddal, akár a háborús vészhelyzettel kapcsolatban?

– Nagy lendülettel, inspiráltan, kitűnő szakmai pozícióban nyitjuk az évadot. A szezonnyitó, Rózsa Miklós és Goldmark Károly egy-egy művét bemutató koncertünk a közönségünket is „beindította”, mindenkinek javasolom e két fantasztikus, de ritkán játszott szerzőt.

■ Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelné ki?

– A PFZ idén már három játszóhelyen indítja el az évadát: a Kodály Központban, a Müpában, és egy évadokon átívelő sorozat részeként a bécsi Musikvereinban. A fővárosi Pannon bérletünk idén 20 éves, nagyon büszkék vagyunk arra, hogy két évtizede majd telházal játszunk, és idén sem kell aggódnunk a közönség miatt. Pécsen csütörtökön, pénteken és szombat este adunk más-más fókuszú, pár koncertből álló sorozatot annak érdekében, hogy ellássuk a Kodály Központ rezidensi kötelezettségét és a zenekar regionális szerepkörét. Teljes spektrumúvá váltak az edukációs programjaink, most már tényleg elmondhatjuk, hogy a még meg nem született babáktól az egyetemistákig fogjuk a kezüket azoknak, akik meg kívánnak ismerkedni a komolyzenével.

■ Történt bármilyen fontos változás a tavalyi évhez képest?

– Idén díjmentesen engedjük be a 6-18 éves gyerekeket a bérletes sorozatainkra, ami nagyon sikeres kezdeményezés lett. Természetesen kisebb-nagyobb változások mindig vannak, de az anyagi instabil helyzetben kívül minden változás a fejlődés ígérete, és a pécsi zenekar ennek kifejezetten örül. Az anyagi stabilitásért pedig folyamatosan dolgozunk.

■ Mennyiben érinti a zenekart a rezsiköltségek és az üzemanyagárak emelkedése? Kellett emiatt korrigálni az eredeti évadtervet, vagy esetleg számol az együttes azzal, hogy akár menet közben erre is sor kerülhet?

– A közönség és a zenekar között a bérletvásárlással szerződés kötött. A rezidens zenekari pozíciónk játékszabályainak megfelelően a programjaink, így a szólista és karmesterszerződéseink is 18 hónapra előre rögzítődnek. Tehát a változtatás, és az esetleges visszamondások nem olyan egyszerűek, hogy kiteszem a közösségi médiába a hírt és el van intézve. Nem, a PFZ meghirdette az évadát, és mindaddig változatlanul viszi végig, amíg elő nem áll az a helyzet, hogy rákényszerül arra, hogy lejjebb adjon a koncertek számából. A minőségből sem. Természetesen minden forint, amit a drasztikusan emelkedő közüzemi költségek, az üzemanyag árak, a KATA változása vagy akár a valutaárfolyam-mozgások emésztenek fel, a művészeti tartalomtól, vagy a művészek zsebéből veszi ki a pénzt. A PFZ esetében mindegyik költségtétel jelentős: sokat utazunk, nemzetközi partnerekkel dolgozunk. A Kodály Központban a rezsiköltségek tárgyalása folyamatban van, sajnos ott az üzemetelővel a rezsiár dráguláson túlmenő nehézségek is adódnak, de a tulajdonos városvezetésben bízva folytatjuk a tárgyalásokat.

■ Számít a zenekar bármilyen központi megszorításra a rezsizsámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?

– Nem. A tárgyév 9. hónapjában járunk, sem a tulajdonos, sem a fő támogató nem adott hírt erről.

■ Demeter Szilárd karmesterekre hivatkozva állította, hogy négy szimfonikus zenekarra elegendő zenész van Budapesten, és emiatt elég lenne négy államilag támogatott zenekar. Ennek ellentmond, hogy az elmúlt időszakban növekedett a zenekarok támogatása, és azok az együttesek sem szűntek végül meg, amelyek korábban nehéz helyzetben voltak. Herbold Domonkos hivatalosan is cáfolta az ominózus kijelentéseket. Hogy értékeli a zenekar vezetése ezt a nyilatkozatot?

– A szimfonikus zenekari szcéna döntően államháztartási támogatásból dolgozik, jöjjön az állami vagy önkormányzati forrásból. Ebből tehát következik az, hogy transzparensnek kell lennünk. Amennyiben a támogató fél, legyen az a minisztérium, önkormányzat, hatóság, a kultúrstratégiai kérdésekkel foglalkozó

Nemzeti Kulturális Tanács, vagy a nyilvánosság kíváncsi a működésünk bármely elemére, diskurzusra képesnek kell lennünk mind egyénileg, a zenekarok vezetőinek, mind pedig érdekközösségként, a szövetség nevében. Az tehát, hogy a kérdés felmerült a nyilvánosságban, véleményem szerint teljesen helyénvaló. A PFZ bár nem budapesti székhelyű zenekar, a Műpa sorozatával húsz éve jelen van a fővárosi zenei szcénában, ha úgy tetszik testközelből érzékeli a folyamatokat.

Meggyőződésem, hogy az a minőség, amit a szimfonikus zene előadása igényel, kizárólag társulati formában, műhelymunka keretében érhető el. Ehhez stabil zenekari összetételre, lojalításra, a zenekar, mint közösségi, művészeti márka iránti elkötelezettségre van szükség. Természetesen nem bezárkózásra. A zenekari gyakorlatban van helye a kitekintésnek, inspiráció forrásként is működő alkalmi vendégjátéknak, ugyanakkor az egzisztenciális okokból történő folyamatos cserélődés szétrombolja a közösséget, mind a benne lévő tagok, mind az esetleg beérkezők számára destruktív a zenei folyamat végeredményét tekintve. De ebből a témából nem kihagyható a zeneoktatás helyzete sem, amely jelentősen megnehezíti a hazai utánpótlást a tehetségek elvándorlása miatt.

A lebegtetett forrás szűküléssel ez annyiban függ össze, hogy az elmúlt évek kvázi pénzbősége többszörösre felborította a munkaerőpiacot: mindenekelőtt a bérverseny mozgatja a fővárosi szcénát, és nem a szakmai műhelyek vonzása, másrészt vállalatlanra tárgult a béroló a fővárosi és az ország egyéb városaiban működő együttesek között.

Nálunk az utánpótlás nehézsége már-már kritikus helyzetet eredményez, mivel alig marad itthon az egyetemről kilépő, a fővároson kívül életpályát vállaló kvalifikációs muzsik, külföldről hazacsábítani a szükséges létszámban muzsikust pedig a zenekarok alig-alig képesek. Éppen ebből kifolyólag az esetleges fűnyíróelszerű megszorítás ellen kifejezett fellépést szorgalmazok.

A zárult ciklus támogatási mechanizmusa nem mutatott fel kellő transzparenciát, a döntéseket megalapozó elvek nem ismertek. Az elmúlt évek kvázi pénzbőségéből nem mindenki részesült. Ahogy a PFZ sem. Hogy Budapestnek hány zenekarra van szüksége, évek óta terméketlen vita tárgya és nem csak a fővárosiak ügye. Véleményem szerint egy válsághelyzetben a vezetőknek nem a jelenlegi állapotot, hanem a megóvándó állapotot kell szem előtt tartaniuk, és a nemzet egészének szempontjai szerint gondolkodni.

Fokozott, stratégiai védelem pedig a nemzeti zenekarokat illeti. Ez a nyolc együttes biztosítja a nemzet szimfonikus zenei alapját, többek között a tehetséggondozás, az edukáció és a kortárs magyar zene életben tartásának kötelezettségével az ország teljes területén. Ők felelnek a jövőért, őket kell ma megvédeni.

Somogyi-Tóth Dániel
igazgató
művészeti vezető,
Kodály Filharmonia
Debrecen

|| *Hogyan indul az évad?*

– Épphogy kipihentük az I. Kodály Zoltán Nemzetközi Zenei Verseny megrendezéséből adódó zenekari feladatokat, az évad máris elindult a Debreceni Ünnepi Játékok nyitóelőadásával. Augusztus 1. és 15. között 5 szabadtéri fellépésünk volt különböző műfajokban és műsorokkal. Két héten belül játszottuk a Varázsfuvola operát, a Magyarok Hollywoodban filmzene koncertet, az Oszvald Marika és barátai operett gálát, egy Novák Péter rendezte Kodály-gálát és a Klasszikusok éjszakáján Dvořák IX. szimfóniáját, valamint operaáriákat Ramón Vargas közreműködésével. Ez kihívást jelentett a zenekar és a menedzsment számára egyaránt, de a várakozáson felüli érdeklődés és a rengeteg pozitív nézet visszajelzés igazolta az erőfeszítéseinket. Azt hiszem, elmondhatom, hogy az évad koncentrált munkával és hatalmas közönségsikerrel indult.

|| *Számtottok bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Covid-dal, akár a háborús vészhelyzettel kapcsolatban?*

– Covidra nem, most más problémák vannak, de sajnos egyre inkább arra készülünk, hogy újra nehéz helyzetbe kerülünk.

|| *Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelnéd ki?*

– 18 bérletes nagyzenekari koncerttel készülünk, ezek közül elsőként a november 22-i hangversenyt emelném ki, mely az első Kocsis Zoltán Emlékfesztivál keretében valósul meg Jean-Efflam Bavouzet zongoraművész fellépésével, Kollár Imre vezényletével. Ligeti György születésének centenáriuma Debrecenben is megünnepeljük jövő év márciusában: a különleges, egyedi művészeti utat bejáró szerző műveit bemutatni kihívás minden zenekar számára. Sorozatok tekintetében a legfontosabb idén, hogy Bényi Tibor állandó karmesterként csatlakozik a Kodály Filharmonikusokhoz. Az Akadémia Klasszika sorozattal olyan műhelymunka indul be a zenekarnál, melynek eredményeit a közönség hat kamarazenekari koncert során élvezheti. Fontos régi-új lépésünk az Ez klassz! ifjúsági sorozatunk újbóli indítása, melynek eseményei a legkisebb

korosztálytól a kamaszokig lefedik a zenei nevelést koncertek formájában.

■ *Kik lesznek az évad legfontosabb vendégművészei?*

– Akiket kiemelnék: Anton Shaburov, Jean Efflam Bavouzet, Pusker Júlia, Vajda Gergely és mindenekelőtt Alexander Sladkovsky.

■ *Történt bármilyen fontos változás a tavalyi évhez képest?*

– A legfontosabb változás, hogy intézményből gazdasági társasággá alakultunk. Részben ennek is köszönhető, hogy saját jegyirodát tudtunk létrehozni Klassz Pont néven, ami jelentős lépés nem csak a Kodály Filharmónia eseményei, hanem remélhetőleg a városban megvalósuló egyéb rendezvények jegyértékesítését tekintve is. Arról nem is beszélve, hogy a próbatermekhez való közelségének köszönhetően egyfajta találkozási pontként is tud majd működni művészeink és a közönség számára.

■ *Mennyiben érinti a zenekart a rezsiköltségek és az üzemanyagárak emelkedése?*

– Naivitás lenne azt gondolni, hogy a környezetünkben zajló folyamatok nem lesznek mindannyiunkra hatással. Jelenleg a legaggasztóbb az energiaárak drasztikus emelkedése, ami kérdésessé teszi a játszóhelyek fenntarthatóságát a fűtési időszakban. Azt már most is érzékeljük, hogy a családi büdzsé átalakulása, illetve a Covid utórezgéseinek hatással vannak a bérletértékesítésre, de talán ez még különböző technikákkal kezelhető. Viszont, ha bezárnak a koncerttermek, azzal már nem tudunk megbirkózni. Mivel jelenleg a Kodály Filharmonikusok és a Kodály Kórus is energiafelhasználás szempontjából rendkívül korszerűtlen épületekben működik, aktuális feladataink közé tartozik annak felmérése, hogyan tudjuk minimalizálni az energiafelhasználásunkat.

■ *Kellett emiatt korrigálni az eredeti évadtervet, vagy esetleg számoltok azzal, hogy akár menet közben erre is sor kerülhet?*

– Egyelőre nem tervezünk ilyesmit, de szinte biztos, hogy a játszóhelyeinket érintő fenntartói és központi intézkedések a Kodály Filharmónia programjaira is hatással lesznek.

■ *Számítottok bármilyen központi megszorításra a rezsiszámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?*

– Nem túl megnyugtató, hogy nincs konkrét hír a megítélt többlettámogatás hátralévő összegének utalásáról. Az üzleti tervünkben ezt a korábbi évek gyakorlatának megfelelően szerepeltettük. Amennyiben csökkentett összeg érkezne a számlánkra, az komolyan veszélyeztetné, esetleg átmenetileg le is béníthatná a működésünket.

■ *Demeter Szilárd karmesterekre hivatkozva állította, hogy négy szimfonikus zenekarra elegendő zenész van Budapesten, és emiatt elég lenne négy államilag támogatott zenekar. Ennek ellentmond, hogy az elmúlt időszakban növekedett a zenekarok támogatása, és azok az együttesek sem szűntek végül meg, amelyek korábban nehéz helyzetben voltak. Herboly Domonkos hivatalosan is cáfolta az ominózus kijelentéseket. Hogy értékelte ezt a nyilatkozatot?*

– Nem szeretném ezt hosszan kommentálni. Egy biztos: egyre lehetetlenebb állapotot fog jelenteni – a tizenvalahány, túltelített piacon dolgozó budapesti zenekar árnyékában – a túlélni is alig képes 6 vidéki történelmi zenekar mellőzése a stratégiai gondolkodásból. Ha túlélésért folyó harc kezdődik, ki fogjuk tenni az asztalra azokat a kérdéseket, amelyekről érthető tiszteletből eddig senki nem mert beszélni.

Gyüdi Sándor
igazgató,
Szegedi Szimfonikus
Zenekar

■ *Hogyan indul az évad? Számítanak bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Coviddal, akár a háborús vészhelyeztetel kapcsolatban?*

– Évadunkat augusztus végén megkezdjük egy koncerttel a szegedi dómban, majd intenzív hetet töltötünk egy karmesterversennyel, mely igazán nemzetközi volt, az európaiak mellett ausztrál, tajvani, koreai, japán, kolumbiai, chilei és az USA-ból érkezett résztvevőkkel. Még szeptemberben fellépünk a szegedi zsinagógában, a vajdasági Magyarokarsán és koncertezünk a Müpában, októberben lesz az első operapremierünk és megkezdjük szimfonikus bérleti sorozatainkat. Nagyon reméljük, hogy nem töri meg a lendületet sem a járvány, sem az energiaválság, de irreális lenne azt hinni, hogy nem lesznek komoly nehézségek, megoldandó problémák.

■ *Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelné ki?*

– Szegedi felnőtt bérleteink hagyományosan hét-hét koncertet tartalmaznak, kétféle gyerekbérletet hirdetünk meg négy-négy hangversennyel. Az említett koncerten kívül a Müpában játszunk balettelőadásokat is; a koreográfia ráadásul igen értékes zenei anyagra, Bartók

zenekari Concertójára készült. November 12-én Budapesten Fauré Requiemiének előadásával emlékezünk meg nyáron elhunyt, szeretett igazgatónkról, Lukács-házi Győzőről, és fellépünk a Várkert bazárban is. A Szegedi Nemzeti Színházban idén négy új zenés színházi produkciót játszunk. A szeptemberi vajdasági koncerten kívül svájci, lengyelországi és olaszországi hangversenyeket tervezünk, de őszintén szólva leginkább ezen a téren számítunk nehézségekre.

■ *Kik lesznek az évad legfontosabb vendégművészei?*

– Ebben az évadban jellemzően kiváló fiatalok lesznek a szólistáink: többek között Kovács Gergely zongorista, Sztathatosz Sebestyén hegedűs, Wendler Enikő fuvolista, Zászkaliczky András oboista. A vendégkarmesterek terén is fiatalítunk: Pál Tamáson kívül minden dirigens nálam fiatalabb lesz.

■ *Történt bármilyen fontos változás a tavalyi évhez képest?*

– A zenekari tagság összetételében minimális változások történtek. A körülményeinkben egy fontos változásra évtizedek óta várunk: az ország harmadik legnagyobb városa nagyon megérdemelné egy hangversenytermet.

■ *Mennyiben érinti a zenekart a rezsiköltségek és az üzemanyagárak emelkedése? Kellett emiatt korrigálni az eredeti évadtervet, vagy esetleg számolnak azzal, hogy akár menet közben erre is sor kerülhet?*

– Az áremelkedések következtében a költségvetésünk nagyon nehéz helyzetben van, mivel a forrás oldalon bizonytalanságot tapasztalunk a központi költségvetésből beígért működési többlettámogatás terén, és a zenekart fenntartó önkormányzat is költségvetési nehézségekkel küzd. Az eredeti évadtervet szeretnénk megvalósítani, de bizonyos határig készek vagyunk rugalmas változtatásokra.

■ *Számítanak bármilyen központi megszorításra a zesszámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?*

– Tájékoztatót ugyan nem kaptunk, de a kormányzati megnyilatkozások alapján nem lehetünk optimisták. Komoly kétségeket támaszt, hogy a működési többlettámogatás ütemezett második részlete nem érkezett meg.

■ *Demeter Szilárd karmesterekre hivatkozva állította, hogy négy szimfonikus zenekarra elegendő zenész van Budapesten, és emiatt elég lenne négy államilag támogatott zenekar. Ennek ellentmond, hogy az elmúlt időszakban növekedett a zenekarok támogatása, és azok az együttesek sem szűntek végül meg, amelyek korábban nehéz helyzetben voltak. Herboly Domonkos hivatalosan is cáfolta az ominózus kijelentéseket. Hogy értékeli ezt a nyilatkozatot?*

– Demeter Szilárd nyilatkozata nyilvánvalóan túlzó, ezzel együtt némi aggodalomra ad okot. Az elmúlt évek növekvő támogatása alapján ugyanakkor azt látjuk, hogy a kormányzat számára kiemelt fontosságú, nemzeti ügy a magyar kultúra, az értékek között továbbra is számontartja a szimfonikus zenekarok nemzetközileg is elismert tevékenységét, és ennek megfelelően gondoskodik arról, hogy a működés színvonalát ne veszélyeztesse a finanszírozás csökkentése.

Kiss Barna igazgató,
Savaria Szimfonikus
Zenekar

■ *Hogyan indul az évad? Számít a zenekar bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Covid-dal, akár a háborús vészhelyzettel kapcsolatban?*

– Az évadot szeptember 9-én, új vezetőkarunk, Vajda Gergely irányításával, az új szezon célkitűzéseit megjelenítő műsorral nyitottuk meg. Eötvös Péter Dialógus Mozarttal című műve jelezte közönségünknek szándékunkat a kortárs zenei vonal megerősítésére. Mozart A-dúr hegedűversenye Kokas Katalin szólójával a hagyományos repertoár iránti elkötelezettségünket mutatta meg, míg Mahler I. szimfóniája azt tükrözte, hogy továbbra sem riadunk meg a több szempontból is „méretes” alkotások megszólaltatásától. Nagyszerű hangulatú hangversenyt adtunk, melyen jó volt látni és hallani a karmester és a zenekar szinte hibátlan együttműködését, érezni a közönség szeretetét és fogadni a lelkes tetszésnyilvánítását. Koncertlátogató vendégeink a hagyományokat követve most kapták kézbe a bérletes koncertjeinket tartalmazó kiadványunkat is, mert a terveinket nem szeretnénk feladni... A második kérdés kapcsán sajnos azt kell válaszolnom, hogy megpróbálunk felkészülni minden eshetőségre, hiszen az energiaválság sajnálatos módon eredményezhet hasonló problémákat, mint a „Covid-korszak”.

■ *Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelné ki?*

– Két sorozatot állítottunk össze, természetesen Vajda Gergely szakmai útmutatását meghatározóan figyelembe véve. Mindkét sorozat teljes értékű szimfonikus bérlet, egyaránt tartalmaz oratorikus műveket, versenyműveket, szimfóniákat, kis- és nagyzenekarra kom-

ponált alkotásokat - igazából az volt a szándékunk, hogy a sorozatok művészileg azonos súlyt képviseljenek. Ha ki kell emelni a programból néhány hangversenyt, akkor a már elhangzott évadnyitó koncert mellett mindenképp meg kell említeni Beethoven Missa Solemnis-ének előadását, melyen osztrák és horvát kórusok mellett a szólistagárda is külföldről érkezik. Biztosan különleges lesz az Eötvös Péter Kortárs Zenei Alapítvánnyal közös programunk, melyen Rémi Durupt irányításával a Bolero mellett elhangzik egy kortárs ütőhangszeres versenymű is – Urquiza: Pentimenti, szólista Janca Dániel –, de szívesen ajánlom minden érdeklődőnek a vezetőkarunk dirigálásával megvalósuló, Ligeti György előtt tisztelgő hangversenyünket, vagy a Kovács János vezényletével bemutatásra kerülő Rossini: Stabat Mater-t, melyben ismét találkozhatunk Szombathelyen a Nemzeti Énekkarral. Meghirdetésre kerültek a szívünknek rendkívül fontos ifjúsági eseményeink: a kicsiknek szóló „Zenemanók” sorozat mellett ismét útjára indulnak a „Hangos látás, színes hallás” hangversenyek is, melynek során Vajda Gergely, a következő nagykoncert műsorából kiemelve egy-egy művet, interaktív ismeretterjesztő koncert keretében hozza majd közelebb a szimfonikus világot az érdeklődőkhöz.

■ *Történt bármilyen fontos változás a tavalyi évhez képest?*

– A legfontosabb változás, hogy két év elteltével ismét van vezetőkarunkkal együttesünknek. A mögöttünk álló két szezonban 5 magyar karmesterrel dolgoztunk kiemelten, közülük Vajda Gergely lett a kiválasztott. A nyitókoncert is igazolta, hogy olyan művészre bízunk zenekarunk szakmai irányítását az elkövetkezendő évekre, aki nem csak kimagasló tudással, sokrétű tapasztalattal és művészi elhivatottsággal rendelkezik, hanem ezek mellett még pozitív személyisége és megnyerő kommunikációs stílusa is garanciát jelent a minőségi munkára és az abból következő sikeres hangversenyekre.

■ *Mennyiben érinti a zenekart a rezsiköltségek és az üzemanyagárak emelkedése? Kellett emiatt korrigálni az eredeti évadtervet, vagy esetleg számol az együttes azzal, hogy akár menet közben erre is sor kerülhet?*

– Sajnos az energiaköltségek emelkedése várhatóan nálunk is alapvetően befolyásolja a munkánkat. Első lépésként racionalizálnunk kell a Bartók Terem használatát: a tagsággal egyeztetve 2-2,5 fokkal csökkentjük a koncertterem és a kiszolgáló terek „üzemi” hőmérsékletét, a próbarend átalakításával, tömbösítésével – alaphelyzetben heti 4 nap teremhasználat – az egyébként 2020 tavaszán korszerűsített világítás üzemideje is jelentősen csökkenthető. Ami jelenleg a legnagyobb kérdés, hogy milyen összegekkel kell számolnunk, hiszen hiába van két éves, 2022-re és 2023-ra szóló szerződésünk az áramszolgáltatóval, az ebben

foglalt díj a szolgáltató részéről egyoldalúan is módosítható. A távhő-szolgáltatás alapdíjairól pedig még mindig nem kaptunk végleges információt. Az utazásaink kapcsán külső szolgáltatókkal fennálló szerződéseinket szintén módosítani kellett, hiszen az üzemanyagárak emelkedése sajnos már nem volt tolerálható a vállalkozók részéről a korábbi vállalási összegekkel. A tömbösített próbarend minden bizonnyal a zenekari művészek bejárásai költségeit is jelentősen csökkentheti. Az évadterv módosításáról nem szívesen beszélünk, hiszen az elmúlt két szezon is a folyamatos átalakításról szólt. Ám a lehetőség/szükségesség ott van. Előrelátóan már a felkérések során jeleztük a művészek és együttesek felé a bizonytalansági faktort, bár inkább a Covid miatt számítottunk erre és nem az energiaárak ilyen mértékű drasztikus emelése miatt. A fenntartó önkormányzat egy a fentieknél sokkal keményebb intézkedési folyamatot is kilátásba helyezett. Elképzelhető, hogy a fűtési szezon beköszöntével a Bartók Termet le kell zárunk, és működésünket át kell helyeznünk az Agorába, a város által kötelezően fenntartandó kulturális intézménybe. Amennyiben ez bekövetkezik, akkor az évadterv teljesítése szinte teljesen lehetetlenné válik. Én szeretném a legvégső határig kitolni a költözést, hiszen az „új helyszín” messze nem nyújt olyan lehetőségeket, mint a Bartók Terem. Várhatóan sok időpont-egyeztetési nehézség fog felmerülni az Agora által lekötött, illetve a működéséből fakadó kötelező jellegű programok miatt. Az Agorában megvalósuló létezésünk felvet számos egyéb kérdést is. Meg kell oldani hangszerparkunk teljes körű átszállítását, ottani biztonságos elhelyezését, ott is biztosítani kell művészeink számára az öltözőket, az irodai működést is át kell helyeznünk erre a helyszínre. Egyszerűen megfelelő méretű helyiségeket kell találnunk állandó használatra egy olyan épületben, ahol jelenleg is 90% körül van a kihasználtság. Szakmailag a legnagyobb problémát pedig az jelenti majd, hogy az Agora nem komolyzenei hangversenyek céljaira kialakított nagytermének akusztikai jellemzői meg sem közelítik a Bartók Teremben megszokott minőséget. Ezt mi minden nap érzékeljük majd, és sajnos közönségünk is ezzel fog szembesülni a koncertek alkalmával. Külföldi felkéréseinknél még nem történt lemondás az energiaválságra történő hivatkozással, és eddig sikerült megállapodni a szervezőkkel a megváltozott utazási és szállítási költségek miatt felmerülő többletköltségek finanszírozásáról is.

■ *Számít a zenekar bármilyen központi megszorításra a rezsizsámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?*

– Remélem, újabb központi megszorítás már nem fogja nehezíteni a munkánkat. Egyelőre elég az is, hogy a 2022. évi előadóművészeti többlettámogatás már átutalt összege az egyharmada a megszokottnak, és nincs jelzés arról, hogy ez módosulna. Az idei költségvetés talán teljesíthető lesz, de az elmúlt években folyósított

támogatási összegből jelentős rész az adott évad téli-tavaszi időszakának megvalósítását segítette. Jelenleg ezt a részt nem érzem teljes egészében biztosítottnak. Ráadásul a művészeink fizetésének meghatározó eleme szintén a régi támogatási összeg alapján lett meghatározva... Most nem látom a sok bizonytalansági tényező miatt, miként alakulhat életünk, mindenestre az biztos, hogy sajnos többször kell majd a számológépet használnom, mint korábban.

■ Demeter Szilárd karmesterekre hivatkozva állította, hogy négy szimfonikus zenekarra elegendő zenész van Budapesten, és emiatt elég lenne négy államilag támogatott zenekar. Ennek ellentmond, hogy az elmúlt időszakban növekedett a zenekarok támogatása, és azok az együttesek sem szűntek végül meg, amelyek korábban nehéz helyzetben voltak. Herbolý Domonkos hivatalosan is cáfolta az ominózus kijelentéseket. Hogy értékeli a zenekar vezetése ezt a nyilatkozatot?

– Rosszul megfogalmazott és nem kellően átgondolt mondatok. Ön is Budapestre gondol, pedig az eredeti interjúban nincs nevesítve Budapest. Itt Szombathegyen is kaptam zenekarunkat féltő kérdést a megjelent cikk kapcsán, talán pontosan a mondat tartalmát lényegesen befolyásoló hiányzó szó miatt. Tudjuk, hogy vannak olyan kollégák, akik több együttesben is érdekeltek, ám a mi zenekarunknál egyáltalán nem és talán más vidéki együtteseknél sem jellemző az, hogy egy művész több hivatásos zenekarnál rendszeres közreműködő. Ez nagy valószínűséggel a Budapesten és esetleg a körzetében működő zenekarokra jellemző szituáció.

Bízom abban, hogy a meghatározó nemzeti kategóriás vidéki együttesek létre nem jelentenek veszélyt az interjúban leírt, remélhetőleg tényleg csak rosszul megfogalmazott gondolatok.

Szklenár Ferenc
művészeti vezető,
Duna Szimfonikus
Zenekar

■ Hogyan indul az évad? Számít a zenekar bármilyen fennakadásra, nehézségre, akár a Coviddal, akár a háborús vészhelyzettel kapcsolatban?

– A Duna Szimfonikus Zenekar őszi szezónja már augusztus közepétől nagyszerű koncertekkel indult út-

jára. Zenekarunk új utakat keresve, Vándorló koncertek címmel Budapest különleges építészeti és történelmi helyszínein folyamatosan ad saját szervezésű és a partnerekkel közös koncerteket, emellett Kőbányán, új otthonunkban is aktívak vagyunk. A jelenlegi gazdasági helyzetet tekintve, természetesen számítunk nehézségekre, viszont a Covid alatti nehéz helyzetben sem bénultunk le, dolgoztunk, ahogy lehetett, és megtaláltuk az utat a közönségünkhöz. Jelenleg is próbálunk készülni arra, hogy az adott körülmények között megfelelő rugalmassággal teljesíthessük koncertterveinket, szakmai elképzeléseinket, de ha szükség lesz rá, újragondoljuk célkitűzéseinket.

■ Mit emelne ki a nyári koncertek közül?

– A nyári hangversenyek részben szabadtéri helyszíneken zajlottak, például Britten: Noé bárkája című gyerekoperáját Aczél András rendezésében, az Esztergomi Várszínház által a Bazilika előtt felállított monumentális színpadon adtuk elő. A koncertet Horváth Gábor, zenekarunk állandó karmestere vezényelte. Új otthonunkban, Kőbányán is megkezdtük a zeneszerető közönséggel való kapcsolatfelvételt, ahol ideális szabadtéri koncerthelyszínt találtunk a városközpontban található Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény Múzeumkertjében. „Ostrom nélkül bevettük” a Budavári Palota Főörség előtti terét, és az augusztus 27-re átűtemezett tűzijáték előtt adtunk térzenei koncertet a nagyszámú hazai és külföldi látogatónak. Nyárvégi szerenáddal búcsúztunk a szabadtéri szezontól szeptember 4-én a Klebelsberg Kastély udvarán, ami a mesésen hangulatos helyszínnek és a remek zenei válogatásnak köszönhetően nagyszerű estének bizonyult. Ugyanitt már júniusban egy Szent Iván esti zenés kalandozásra invitáltuk a helyi közönséget, és szerencsénkre mindkét koncert kegyes időjárási körülmények között, telt ház előtt zajlott. Folytatódtak koncertjeink a Gödöllői Királyi Kastélyban is, adtunk szabadtéri és beltéri, zenekari és kamarakonzerteket is. Itt rendeztük meg a Zenél a Kastély Gálakonzertet, amelynek az egyik legszébb momentumuma volt, hogy egy ukrán születésű karmester és egy orosz születésű hegedűművész, férj-felenség adták elő Csajkovszkij Hegedűversenyét.

■ Melyek az évad legfontosabb koncertjei, sorozatai, melyeket emelné ki?

– A Kőbányai Körösi Csoma Sándor Kulturális Központtal zajlanak az egyeztetések, hiszen itt a tavalyi évadban is több ifjúsági és felnőtt hangversenyünk került megrendezésre. Hamarosan ismét ellátogatunk Gödöllőre, ahol egy tematikus, a kastély rendezvényeihez kapcsolódó, Vadásznapi hangversennyel készülünk. Műsorunkat jó idő esetén még a kastélykert árnyas fái alatt, rossz időben a kastély egyik különleges termében a Lovardában adjuk elő. A zene világnapját az Uránia Nemzeti Filmszínházban ünnepeljük a X. Ju-

bileumi Foskolos Péter Hegedűgálán, Foskolos Péter és hegedűművész barátai társaságában. A karmester ezúttal zenekarunk tiszteletbeli vezetőkarmentere, Kovács János lesz.

Tervezünk kortárszenei koncertet a Festetics Káptalánba, és decemberben fellépünk a Magyar Tudományos Akadémián Kokas Dóra társaságában.

■ *Történt bármilyen fontos változás a tavalyi évhez képest?*

– Az elmúlt időszakban köztudott, hogy ha valakinél, hát nálunk komoly változás történt, de hálásak lehetünk, mert Zenekarunk a tavalyi évben a megítélt egyedi támogatásnak, a sikeres pályázatoknak, valamint a régi és új partnerek felkéréseinek köszönhetően folyamatosan dolgozott, koncertezett, ezt szeretnénk idén és a jövőben is folytatni.

■ *Mennyire biztos most a zenekar jövője, az elmúlt évek nehézségei után?*

– Merjünk remélni, hogy a magyar zenekultúra a nehézségek ellenére változatlanul megkapja a méltó támogatást a jövőben is. Jelenleg a Kőbányai Önkormányzat szeretetét élvezve tettünk és teszünk eleget közszolgáltatási feladatainknak, ugyanis jelentős részt vállalunk az ifjúság zenei nevelésében, nem feledkezünk meg a kortárs zeneszerzőkről és a pályakezdő fiatal muzsikusok felléptetéséről sem. Kiemelném a zenekar tagságának elképezetett hozzáállását, az irodai munkatársak, a szervezés fáradhatatlan munkabírását, a háttérrel biztosító zenész szakszervezet és a Magyar Élőzene Nonprofit Kft. munkatársainak folyamatos segítségét. Ezek azok a pillérek, amin nyugszik az eddigi munkánk az új szervezetben, és ez ad reményt arra, hogy Zenekarunk kiemelt minősítést kap, mint kamaraszimfonikus zenekar.

■ *Mennyiben érinti a zenekart a rezsiköltségek és az üzemanyagárak emelkedése? Kellett emiatt korrigálni az eredeti évadtervet, vagy esetleg számol az együttes azzal, hogy akár menet közben erre is sor kerülhet? Számít a zenekar bármilyen központi megszorításra a rezsizsámlák és az üzemanyagárak emelkedésén túl?*

– A zenekar a Kőbányai Önkormányzattól bérelt próbaházában készül a rendezvényekre, ami ad egyfajta biztonságot. Természetesen mindannyiunkat aggodalommal tölt el az infláció, a megnövekedett energiaárak, és várhatóan az ebből fakadó kényszerű intézkedések, főleg úgy, hogy továbbra sem nagyon látni lehetőséget zenekari művészeink régóta esedékes bérkorrekciójára. A koncerttermek rezsiköltségeinek emelkedése is aggasztó, de jelenleg koncentrálnak az előttünk álló szakmai feladatokra, így évadtervünk korrigálására egyelőre nem volt szükség. Mi elég nehéz helyzetből jöttünk vissza, és a munkán túl élvezzük a közönség szeretetét, ami mindig ad egy kis erőt a nehézségek elviseléséhez.

■ *Demeter Szilárd karmesterekre hivatkozva állította, hogy négy szimfonikus zenekarra elegendő zenész van Budapesten, és emiatt elég lenne négy államilag támogatott. Ennek ellentmond, hogy az elmúlt időszakban növekedett a zenekarok támogatása, és azok az együttesek sem szűntek végül meg, amelyek korábban nehéz helyzetben voltak. Herbolly Domonkos hivatalosan is cáfolta az ominózus kijelentéseket. Hogy értékeli a zenekar vezetése ezt a nyilatkozatot?*

– Természetesen mi, akik részesei vagyunk a szimfonikus zenekarok közösségének, nem szeretnénk egyetlen együttest sem elveszíteni. Zenekarunk tavalyi kálváriája óta különösen nyugtalanító szimfonikus zenekarok megszüntetésével kapcsolatos nyilatkozatokat olvasnom. Jómagam hosszú évek óta fuvolistaként és zenekarvezetőként teszem a dolgom, így ez a kijelentés duplán elszomorító. Hiszen művészként a zene a hivatásom, másrészt vezetőként egy-egy ilyen kijelentés után nem egyszerű feladat lelkiileg „átlendíteni” az elkeseredett zenekari tagokat, de pozitívan tekintünk előre, nekünk sikerült talpra állnunk és megtalálnunk a helyünket a magyar zenei életben.

Minden szimfonikus zenekarban a tudás generációról generációra száll, de így is óriási munka van amögött, hogy most ilyen gazdag a magyar kulturális élet. Épp ezért azt gondolom, a művészeknek, zenekarvezetőknek nem az a feladata, hogy nyilatkozatokkal próbáljanak árkot ásni egy szakmai közösségben. Nem hiszem, hogy van olyan karmester, aki szerint sok a zenekar, mert karmester is van szép számmal, akik mind szeretnék zenekart vezényelni.

A zenei élet valamennyi szereplőjének jól felfogott érdeke, hogy működjön ez a nemzetközileg is piacképes „bajnokság”. Ehhez a bajnoksághoz csapatok, együttesek, szakmai műhelyek kellene, melyben az együttesek egymást erősítik, és ehhez sajnos elengedhetetlen a törvényalkotók méltó támogatása.

A zenekarok támogatásának növekedését pedig őszinte örömmel fogadtam, sőt részemről óriási bizakodásra adott okot, hogy a kulturális minisztérium támogatásával, a zenei élet jeles képviselői nagyszerű programokat indítottak útjára, mint például a Fesztivál Akadémia Budapest, a Magyar Klasszikus Zene Napja rendezvénysorozat, vagy ide sorolhatnám a felépült Magyar Zene Házát is. Azt gondoltam, hogy ezek mind-mind a magyar komolyzenei kultúra terjesztése, népszerűsítése érdekében történtek.

„A helyi közönség és közösség szolgálata a legfontosabb”

Vajda Gergely szombathelyi muzsikálásról, emlékekről, tervekről

 Réfi Zsuzsanna

Egyszerre lehetőségnek és kihívásnak látja a Savaria Szimfonikusok vezető karmesteri posztját Vajda Gergely, amelyre két szezont követően választotta ki az együttes. A dirigens-zeneszerző úgy véli, a helyi feladatok mellett lényeges, hogy a zenekar a határokon túl is a zenei élet fontos szereplője maradjon, s az általa képviselt új korszakot új arculat, változó koncertprogram is jelzi. Ráadásul tervei szerint muzsikusként is találkozhat vele a szombathelyi közönség, hiszen klarinétosként is beül majd néhány estre a zenekarba. Megtartja a sikeres elő-koncertek hagyományát, s bíz benne, hogy tengerentúli tapasztalatait is hasznosítani tudja, például a kortárs kompozíciók sikeres műsorra tűzésénél. Vajda Gergelynek Szombathely mellett is akad feladata jócskán, készül ugyanis a jubileumi Ligeti-év eseményeire, s bemutatkozhat a Staatskapelle Dresden és a Chicago Sinfonietta élén is.

■ *Mennyire fontos helyszíne a pályájának Szombathely? Úgy emlékszem, az ottani szemináriumon ismerkedett meg Eötvös Péterrel...*

– Így van, évekig jártam a szombathelyi Bartók Szeminárium és Fesztivál kurzusaira, először klarinétosként, majd karmesterként. Utóbbit már természetesen Eötvös Péter vezetésével tettem, így a mostanra már több mint 25 éves szakmai és baráti kapcsolatunk kezdete is akkorra datálódik. Az elmúlt tíz évben is volt alkalmam dolgozni az együttesrel. Volt, hogy Eötvös vezényelte egy zenekari darabomat, volt, hogy én dirigáltam többek között Péter művét, illetve néhány éve egy karmesterkurzus professzora is lehettem a Savaria Szimfonikusok közreműködésével.

■ *Milyen közös koncertekre emlékezik vissza szívesen?*

– Az említett alkalmakon kívül – Eötvös művének szólistája például Perényi Miklós volt – jó szívvel emlékszem a mostani fura Covid időszak alatt tartott hangversenyekre is. Megpróbáltuk az ország kinyitása és bezárása közötti szünetekben, a hátrányt előnnyé kövácsolni, és csökkentett létszámú csapattal a nagyzenekari koncertekétől eltérő repertoárt játszani. A kamarazene nemcsak nekem, hanem a zenekar zenészeinek is fontos, és a kisebb létszámú együttesek tagjaként való muzsikálás során megnövekedő személyes felelősség, a részvétel intenzitása, mindig pozitívan hat a zenekari együtt játék minőségére is. Ezek a koncerteken itthon is volt alkalmam kipróbálni néhány, a szokásostól eltérő műsort, amelyet amerikai zenekaromnál, a Huntsville Symphony-nál dirigáltam először. Azt biztosan állítom, hogy a közönség itt is, ott is hálás volt azért, hogy a sok digitális élmény után ismét élő zenét hallhatott.

■ *Miként született ez a mostani felkérés?*

– Madaras Gergely szerződésének lejártá után a Savaria Szimfonikusok két szezont szentelt annak, hogy megtalálják következő karmesterüket, és amikor megkerestek, része lennék-e ennek a folyamatnak, örömmel mondtam igent. Volt idő, hogy kiderüljön mindkét fél számára, hogy miként tudunk majd együttműködni a következő években.

■ *Összehasonlítva – a külföldi és a hazai együttesekkel – milyennek látja a Savaria Szimfonikusokat? Miért vállalta el szívesen a felkérésüket?*

– Mint minden vezetői pozíció, ez is egyszerre lehetőség és kihívás. A Savaria Szimfonikusok menedzsmentjének és muzsikusainak segítségével igyekszem folyamatosan finomítani azt a stratégiát, amivel közös sikereket érhetünk el. A helyi közönség és közösség szolgálata a legfontosabb, de a zenekar eddigi történetéből az is következik, hogy nemcsak az ország más helyszínein – ezek közé Budapest koncerttermeit is beszámítjuk –, hanem a határainkon túl is, elsősorban nyugati szomszédainknál, a Savaria Szimfonikusok a zenei élet fontos szereplője kell maradjon. Úgy gondolom, és ezt érzésem szerint az egész társulat osztja, hogy az elmúlt 20 évben felhalmozott tapasztalataimmal „jókor vagyok jó helyen”. Aki, ami nem változik, nem halad, az visszafele mozog. Ez ugyanúgy igaz egy zenekarra, mint annak karmesterére. Persze nem kell a kereket feltalálni, éppen elég kihívás az intézményt a műfaj és a hely kívánalmainak megfelelően működtetni, és varázspirulák, avagy ezüst golyók sincsenek. Ha „megtörténik a csoda”, az csak kitartó és közös erőfeszítéssel végzett munkának lehet az eredménye.

■ *A közönség mikor mit érzel majd mindebből?*

– Szeretnénk az „új ember, új idők” érzését a zenekar minden kommunikációs csatornáján erősíteni. Új arculatot tervezünk, a koncertprogramok, a szólista-felhozatal az én ízlésem szerint változik majd, de lesznek olyan elemek is, amelyek például Madaras Gergely első éveiben remekül működtek, és érdemes visszahozni őket. Ilyen a beszélgetős „elő-koncert” ötlete. Ez annyit tesz, hogy a próbafolyamat részeként megnyitjuk a termet a közönség előtt, és a koncert előtti napon egy, az aktuális műsorból kiválasztott művet a karmester bemutat a közönségnek. Marad a szezonzáró, fél-szenírozott operaelőadás tradíciója is, amely igen népszerű a szombathelyi közönség körében. A bérletezésben a koncertlátogatók széles rétege számára szeretnénk vonzó kínálatot nyújtani, amibe beletartozik, hogy programjainkban a kamarazenének is teret adunk. Kitaláltam néhány olyan műsort, ahol magam is beülök majd muzsikálni a zenekar tagjai közé, úgyhogy a klarinétomat is munkára kell fognom. Szegény eléggé el volt hanyagolva az elmúlt 6-8 évben...

■ *A tengerentúli tapasztalataiból mi az, amit hasznosítani tud az ottani munkában?*

– A PR-marketing területén sok olyasmi van, amihez egy zeneigazgató hozzá tud tenni, és ezt Huntsville-ben, minden egészséges amerikai együtteshez hasonlóan, ki is használják. A karmester és zenekara, avagy a zenekar és karmestere jelenléte a város életében sok mindenben hasonlít Szombathely és Huntsville viszonylatában. Nincs oka, hogy a jól adaptálható módszereket ne alkalmazzuk itthon is. A bejáratott hangversenynaptáron kívül a mindennapok szintjén is érzékelhető kell legyen egy, a Savaria Szimfonikusokhoz hasonló kulturális intézmény lokális jelenléte, és ez, egy egészséges szimbiózis esetén, a vezető-karmester személyében nyilvánul meg a leginkább. Egy konkrét téma, ami az én eddigi munkásságomat ismerve bizonyosan felmerül mindenkiben, a kortárs zene és annak prezentálása. Ennek a „problémának” a kezelésében mindenképpen szerepet játszanak Amerikában szerzett tapasztalataim. Új zenét sikerrel műsorra tűzni pontos tervezést, a közönség és a zenekar alapos ismeretét feltételezi, és persze vannak PR- és koncert-tervezési, szervezési technikák, amelyek földrész-függetlenek. Jól átgondolt műsorpolitika és persze hiteles előadás esetében nincs arra ok, hogy a mai zene mostohább körülmények közé kerüljön, mint bármely szimfonikus együttesrel előadható repertoár. Középtávon szeretném azt is megvizsgálni, hogy a Bartók Szeminárium és Fesztivál ma is élő öröksége miként éleszthető fel a 2020-as évek kívánalmainak megfelelően.

■ *Mennyit lesz Szombathelyen, s milyen együttesekkel dolgozik még rendszeresen a jövőben? Hogyan változik így az időbeosztása?*

– Az általánosan kialakult képpel ellentétben az utóbbi 10 évben én meglehetősen sokat dirigáltam Ma-

gyarországon. Ennek a jelenlétnek a súlypontja most Szombathelyre tevődik, a pontos beosztás pedig szezonként változik majd. A 22/23-as évadon is látszik már, hogy mind Kiss Barna, mind pedig jómagam fontosnak tartjuk a folyamatos közös munkát. Szombathelyi koncertheteim a következőképpen „oszlanak el” 2022 őszén és 2023 nyarán: szeptember, október, december, február, március, április, május, június. Továbbra is az UMZE Kamaraegyüttes művészeti vezetője leszek, fontos és érdekes koncertekkel a Budapest Music Centerben, illetve több helyen is megpróbálok kivenni a részemet Ligeti György születése 100. évfordulójának megünnepléséből. A Magyar Állami Operaház szervezésében a *Le grand macabre* című opera koncertszerű előadása mellett Ligeti Zongoraversenyét dirigálom – Szombathelyen kívül – Debrecenben és Kolozsvárott is. A következő évad fontos eseményei közé tartozik majd a Staatskapelle Dresden és a Chicago Sinfonietta élén való bemutatkozásom, illetve találkozhatnak velem a Nemzeti Filharmonikusok és a Rádiózenekar, vagy a Szegedi Szimfonikus Zenekar hangversenyein is.

■ *Mennyi ideje jut mostanában a zeneszerzésre?*

– Szerencsére termékenyek voltak a Covid-évek, elmaradásom nincs, így most majd a jóval aktívabb karmesteri beosztásomhoz tudom igazítani a komponálást, amire persze sosem elég az idő...

■ *Említette egy interjúban, hogy a karmesterekénél, zeneszerzőknél, ha valakiben van valami érdekes, az igazán negyven fölött kezd beérni. Hogyan látja, mennyire érett be a saját dirigensi és a komponista pályája?*

– A maratoni táv mindig 42,195 kilométer, de nagyon nem mindegy hányadszorra futja le az ember. A karmesterségnél mindenképpen előny, ha nem először kell nekivágni egy nagy Mahler-szimfóniának, vagy egy egész estés operának. Manapság nagy divat a fiatal maestro/maestra, és én a magam 48 évével már nem számítok annak. Érthető, ha mindenki szívesen látja, hogy a klasszikus zene nem haldoklik, avagy nem csak a 65 éven felüliek úri szórakozása, így aztán a TV-képernyő után a koncertpódiumon is népszerű lett a fiatal celeb jelensége. Szerencsére igazi tehetségek is vannak köztük, a szakmánknak pedig tényleg jól tesz az általános figyelem, még ha az sokszor a Zsazsa Gabor féle „mindegy, hogy mit, csak írjanak” típusába tartozik is. Én biztosan többet értek, érzek, és így többet is tudok megmutatni Brahmsból vagy Brucknerből, mint 20 évvel ezelőtt. Ami a saját műveimet illeti, ott is határozott előny, hogy már sok hibát elkövettem a 21 éves koromban komponált „opus 1”-em, a Fényárnyék-remegés című szóló klarinét darab óta. Emlékezni vélek egy ilyen mondásra: a profi abban különbözik a kezdőtől, hogy már többször hibázott, mint ahányszor a másik egyáltalán próbálkozott.

■ *Mennyire fér bele a mindennapjaiba a tanítás is? Miért érzi fontosnak, hogy ezzel a területtel is foglalkozzon? Mit a legnehezebb átadni a dirigálásból?*

– Az Eötvös Péter Alapítvány programigazgatójaként és professzoraként évi 2-4 karmesterkurzusra koncentrálok az, ami nálam a tanításba belefér, illetve az elmúlt pár év mentorprogramja keretében ez – maximum 2 karmester és 2 zeneszerző fiatal kollégára koncentrálván – 365 napos odafigyelést és készenléte, tanácsadásra szánt időt jelent. A tanítás egyrészt azért alapvető fontosságú, mert az előadó-művészet élő praxis, folyamatosan változik, és csak ebben a formájában adható tovább. Másrészt én magam is sokat tanulok a tanítás által, így egyszerre lehetek a mesterkurzusok professzora és hallgatója, ami igazán áldott állapot. A dirigálás rendkívül összetett foglalkozás, és nagyon sok része nem, vagy csak nehezen tanítható. Annak ellenére, hogy a nagy számok törvénye alapján rengeteg „látszat-karmesterrel” lehet találkozni, én szeretem azt hinni, hogy ennek a szakmának is van egy minimuma – főleg ami a kézmozdulatokkal való kommunikációt illeti –, ami ugyanúgy átadható és testre szabható, ahogyan bármely hangszeren való játék. Ezt, és így igyekszem tanítani. ■

„Akármilyen is csinálunk, annak a legmagasabb minőségben kell történnie”

Interjú Vashegyi Györggyel a Nemzeti Filharmonikusok új főzeneigazgatójával

✎ Kiss Eszter Veronika

Szeptember 8-án mutatták be a Nemzeti Filharmonikusok új főzeneigazgatóját a nyilvánosság előtt. Vashegyi György ebben a minőségében lapunknak adott rövid interjújában elmondta: együttműködése a zenekarral a francia romantikával kezdődött, és ezt a repertoárt is szeretné az együtteshez hozni, mint különlegességet.

■ *A sajtótájékoztatón is elhangzott, hogy az NFZ egyhetes program során igyekszik beavatni a zenekari munkába a Zeneakadémián tanuló hangszereseket. A jövőben tervezi, hogy bővíti ezt a programot?*

– Ez a program a 2022-23-as évad része, ezt az évadot még nem én terveztem, s programjában nem eszközöltem változtatásokat. A sajtótájékoztatón is elmondtam, hogy a jövő zenészeinek képzése kapcsán három területtel mindenképpen szeretnék foglalkozni: a zenekari zenész-, a karmester- és az énekesképzéssel. Erre a három területre látok elsősorban rá, ezzel a három területtel Magyarországon mindenképpen van sürgős tennivaló. Fontos, hogy ennek érdekében az eddiginél szorosabb együttműködés alakuljon ki a Zeneakadémia, mint oktatási intézmény és a magyar zenekarok között.

Bízom benne, hogy ebben a Nemzeti Filharmonikusok vezető szerepet fog játszani, de feltétlenül szeretném bevonni a Concerto Budapestet és a Szent István Filharmonikusokat is: azért említem őket első helyen, mert ők tisztán állami fenntartású zenei együttesek.

■ *Kocsis Zoltán nagyon markáns irányvonalat képviselt a zenekar élén. Azóta nem is változtatott az NFZ ezen az irányon és repertoáron. Ön a Kocsis által megkezdett irányt folytatja, vagy inkább új repertoár épül majd?*

– A Kocsis Zoltán által elkezdett irány elsősorban arra a repertoárra vonatkozott, amelyben Kocsis Zoltán az egész világon a legkiemelkedőbbek között volt: ha egy nevet kell mondanunk, az biztosan Bartóké. Én sze-

mélyemben azt szeretném ehhez az együtteshez hozni, amihez én elsősorban értek, és ami természetesen jelen repertoáromból egy modern szimfonikus zenekarhoz közel állhat. Ebből talán különlegesség a francia romantika lehet: ilyen művel kezdődött a Nemzeti Filharmonikusokkal immár több, mint 20 éves együttműködésem újabb és legfontosabb fejezete is. 2021 decemberében Félicien David, Schumann-kortárs francia romantikus szerző csodálatos nagy-operáját, a Herculanumot adtuk elő koncertszerűen: ennek a nagyon jól sikerült koncertszerű előadásnak bizonyára szerepe volt abban, hogy a zenekar néhány hónappal később meghívott zenei vezetőjének is. A 2022-23-as évadban előtűntünk áll Massenet Werther című operájának koncertszerű előadása és lemezfelvétele, a francia romantikát az egész világon különlegesen kiemelkedő énekesekkel, Véronique Gens-nal és Tassis Christoyannis-szal. Ezt ebben a repertoárban 2024 tavaszán valószínűleg egy Lalo-opera koncertszerű előadása és lemezfelvétele követi: egy viszonylag különleges repertoár és művészi irány biztosan látható tehát előre. Miután sokfajta zenét vezénylek, célszerűnek tartottam, hogy közvetlenül megkérdezzem a zenekar és a kórus művészeti tanácsát, ők milyen fajta repertoárt várnak tőlem: nagyon örültem, hogy válaszában mindkét együttes megjelölte a francia nagyromantikát. Mivel egy általam alapított kórust és zenekart (Purcell Kórus és Orfeo Zenekar) vezetek már több mint három évtizede, értelemszerűen az oratóriumok és operák világa nagyon közel áll hozzám, ugyanakkor a szimfonikus zenekari repertoárban is sok minden olyat szeretnék majd itt vezényelni, amire eddig ritkábban volt lehetőségem. Bármit is csinálunk, számomra legfontosabb a magas minőség: nagyon jó és izgalmas műsorokat kell játszani, nagyszerű vendégművészekkel, karmesterekkel, szólistákkal, realisztikus próbarendekkel. Céлом, hogy mindig magas színvonalú művészi produktumok születhessenek: mindenre jusson elég próba és elegendő koncert. Ez utóbbinál arra gondolok, hogy egy-egy kiemelkedő produkcióból Budapesten és azon kívül is legyen Magyarországon előadás, illetve le-

hetőség szerint Európa fontos koncerttermeiben is. Sokkal élénkebb nemzetközi vérkeringésre vágyunk, mint amit a Covid az elmúlt években lehetővé tett. Ha jól tudom, az amszterdami Concertgebouw-ban a Nemzeti Filharmonikusok közel ötven éve nem lépett fel: 2024 tavaszán valószínűleg együtt megyünk oda is, az említett Lalo-operával. Igyekszünk előre tervezni, ami nem könnyű: nehéz időszakon van túl Európa, és minden bizonnyal egy még nehezebb előtt áll, a háború és a gazdasági helyzet miatt.

■ *Az már látszik, hogy az eltervezett évadba nagyon sok minden beleszólhat, leginkább a koncerttermek tényleges teherbírása az energiaárak tekintetében. Készül-e bármilyen B-terv arra nézve, hogyha esetleg szűkíteni kell az évadtervet, akkor mi az, ami mindenképp marad?*

– Akármit is csinálunk, annak a legmagasabb minőségben kell történnie, ez a legfontosabb. Ha külső körülmények miatt a legmagasabb színvonalon nem lehet sok koncertet adni, akkor kevesebbet kell csinálni, de a minőség nem lehet kérdés. Amúgy nincs ember, nemcsak Magyarországon, de egész Európában sem, aki meg

Gazdag évadot tervezett a Nemzeti Filharmonikusok és a Nemzeti Énekkar, amelynek új főzeneigazgatóját, Vashegyi Györgyöt szeptember 8-án mutatták be a nyilvánosságnak egy sajtótájékoztatón az NFZ-nek otthont adó Műpában. Ezen Herbold Domonkos igazgató emlékeztetett arra, hogy a Nemzeti Filharmonikusoknak Kocsis Zoltán 2016-os halála óta nem volt főzeneigazgatója.

A zenekar és az énekkar a 2022-23-as évadban összesen 107 koncertet tervez, ebből 76 saját rendezésű és 31 külső meghívás. Egy lemezfelvétellel is készülnek, amelyet Vashegyi György dirigál majd, ez Massenet Werther című operája, és lesznek külföldi fellépéseik is, egy pozsonyi koncert és három koncertkörút: egy olaszországi, belgiumi és japán turné.

A jelenleg az MMA elnökeként és a Nemzeti Kulturális Tanács elnökeként is tevékenykedő Vashegyi Györgyöt a zenekar és az énekkar titkos szavazással, közel százszázalékos támogatással szavazta meg főzeneigazgatónak, ehhez a szavazáshoz Vashegyi ragaszkodott. Együttműködésük húsz évre nyúlik vissza, annak legújabb fejezete a tavalyi évben Félicien David Herculanumával kezdődött. Vashegyi utalt arra, hogy minden bizonnyal ennek a sikere is közrejátszott abban, hogy felkérték a főzeneigazgatói posztra. Mint elmondta, az MMA-s elnökségi idejének második ciklusa a végéhez közelít, ezért is merete elvállalni ezt a most négy évre szóló feladatot.

Vashegyi György elmondta: az idei évadban nem tervez jelentős változást, a következő, átmeneti évad után a 2024-25-ös évadot pedig már főzeneigazgatóként ő állítja össze. Terveiről megtudtuk: minden évben tervezi egy francia nagyromantikus opera felvételét, a 2024-es Schönberg évforduló pedig arra is lehetőséget nyújt, hogy Kocsis Zoltánra emlékezzen az együttes.

tudná mondani, hogy mi lesz itt a következő néhány évben. Csak egy példát mondom: az energiaárak olyan mértékben szállnak el, hogy sok intézmény boldog lenne, ha az eddigi ár akár hat-hétszeresén, de meg tudná kötni a szerződést a következő évi energiaszolgáltatásá-

ra, de még azon sem tudja. Teljesen kiszámíthatatlan a jelenlegi helyzet. Egy dolog biztos: amit csinálunk, annak a legmagasabb minőségben kell történnie, hiszen ez az elv a Nemzeti Filharmonikusok esetében különösen kötelez minket. ■

„Az összefogás megmenti még a mostani szezont”

Csonka András úgy véli, a koncertrendezés terén az alapoktól kell újraépíteni mindent

 Réfi Zsuzsanna

Válság követ válságot, s a pandémia okozta lezárásokat követően jelenleg a háború, az emelkedő infláció és az égbeszökő energiaárak miatt kerülnek nehéz helyzetbe a kulturális intézmények. Közéjük tartozik a Zeneakadémia is, ahol bár arra törekszenek, hogy biztosítani tudják mind a világszínvonalú oktatást, mind a rangos koncertéletet, több eseményt kénytelenek lemondani. Ennek ellenére különleges koncertek várják az érdeklődőket, melyek fókuszában a magyar előadók állnak, az ő szolidaritásuknak, összefogásuknak köszönhetően valósulnak meg a szezont első felének előadásai. S aztán hogy hogyan folytatódhat az évad, erről majd a körülmények döntenek... Csonka András, a Zeneakadémia programigazgatója azonban úgy véli, nemcsak a válságok időszakát kell túlélni, hanem az egész koncertéletet az alapjaitól kezdve újraépíteni, mert amellet, hogy kérdés, a jövőben milyen támogatási összegekkel számolhatnak, aggasztó tendenciák figyelhetők meg a kultúrafogyasztási szokások terén.

■ *Már szeptember elején mindenki újratervezésre kényszerült, sok kulturális intézmény próbál meg – akár előadásszám csökkentéssel, bezárással – takarékoskodni. Milyen módszereket követ a Zeneakadémia?*

– A teljes 2022/23-as szezontunk készen volt májusban, de épp azért nem kezdtük el árusítani a jegyeket, mert már akkor aggódtunk amiatt, hogy lesz-e elég forrásunk megvalósítani azt... Az energiaár-robbanás minden intézményt utolért, s nálunk is elérkezett a pillanat, hogy korrigálnunk kell a programunkat. Az idei hónapok műsorát már átalakítottuk, 2023 vonatkozásában pedig még keveset látunk. Ahogy minden intézménynek, nekünk is 25%-ot kell takarékoskodnunk a gázfelhasználásunkon, s ez azért sem egyszerű feladat, hiszen több épületünk is van. A Liszt Ferenc téri és a Wesselényi utcai intézmény korszerűen felújított, a kecskeméti Kodály Intézet éppen átépítés alatt áll, viszont a Régi Zeneakadémiára, a Semmelweis utcai házra, a kollégiumra, valamint a Bartók Konzervatóriumra is ráférne a korszerűsítés... Adódhat hát olyan helyzet, amikor arról kell döntenünk: fűtünk vagy koncerteket rendezünk. Egyértelmű, hogy a Zeneakadémia elsődleges feladata az oktatás, így mindent annak kell alárendelni. Bár az elmúlt időszakban kiderült, hogy az online metódusok is működnek, azért a zeneoktatás terén igyekszünk ezt elkerülni, amíg csak lehet.

■ *Mindez azt jelenti, hogy a hangversenyeken kell spórolni... Ahogy a szeptember elején napvilágot látott közleményükben is szerepel, a magyar fellépőkre fókuszálnak.*

– Így van. Szögezzük is le rögtön, ez nem azt jelenti, hogy a külföldi művészeket lecseréljük a magyarokra, hanem azt, hogy azokat a hangversenyeket tartottuk meg a programban, amelyeken a hazai előadók játszanak. Az összes külföldi fellépőt le kellett mondanunk, ugyanis nemcsak az energiaárak, s a függőben lévő támogatási összegek hiánya okoz gondot a költségvetésünkben, hanem az emelkedő euró- és dollárfolyamok is érzékenyen érintették a tervezett büdzsénket. Szerencsére a Zeneakadémia az elmúlt időszak alatt olyan bizalmi tőkét épített, hogy az újratervezésnél nem kellett szerződéseket bontanunk, és a művészek többsége megértéssel fogadta a kialakult helyzetet. Akad persze olyan is, aki kártérítési igénnyel jelentkezett... De hogy pozitív példát is hozzak, beszámolhatok olyan együttesről is, amelynek vezetői - értesülve a gondjainkról -, találtak még a koncertjükhöz támogatót, hogy mégis felléphessenek Budapesten. Itt is szeretném megköszönni a magyar kollégák szolidaritását, akik közül mindenki térítésmentesen vállalta, hogy fellép a következő hónapokban a Zeneakadémián, mert ezzel is segíteni kívánja az egykori alma materét. Legtöbben közülük jelenleg is az intézmény oktatói, hallgatói. Az összefogás megmenti még a mostani szezont, de a to-

vábbiakban mindez már nem működik, hiszen a művészek is ugyanazokba a boltokba járnak vásárolni, mint mi, mindannyian...

■ *Miközben még a Covid két évének következményein sincs túl a művészeti élet...*

– Az egyik válságból a másikba esünk. De nemcsak a gazdasági gondok miatt jött el az ideje a programok újragondolásának. A pandémiát követően nem tért vissza a klasszikus zene korábbi közönsége. A saját kamarazenei koncertjeinken is megfigyelhető volt tavasszal – már az inflációs válság előtt –, hogy az idősebb korosztály jelentős része nem vált jegyet. Készítettünk is egy online felmérést, amit nagyon sokan kitöltöttek a hangverseny-látogatóink közül. Ebből az derült ki, az idősebb korosztály még fél a fertőzéstől, s közben mindenkire igaz, hogy kevesebbet tud költeni kultúrára és hat rá a megváltozott életmód is. Hiszen a pandémia alatt sokan jöttek arra rá, hogy otthon is lehet maradni és akkor is el lehet érni ingyenes, értékes online tartalmakat. Mindez nem csupán minket érint, a Zeneakadémián koncertező szimfonikus zenekaroknak is csökken a közönsége. A jelen helyzetben nekik is át kell gondolniuk, valóban szükség van-e ennyi koncertre, ha egyiken sincs telt ház... Ráadásul most is vannak még online stream-ek. A mostani helyzetben ezek a felvételek, élő közvetítések sajnos már nem csak promóciót jelentenek a klasszikus zenének, hanem magunknak állítunk konkurenciát, s egy-egy élő online közvetítés mínusz száz eladott egyet jelent...

■ *Az együtteseket is sújtják a gazdasági megszorítások, s gondolom, mindegyik társulatnak át kell gondolnia a szezontervét.*

– Igen, mi is tapasztaljuk ezt, hiszen már érkeznek az első lemondások. A számuk valószínűleg növekedni fog, mert január 1-től kénytelenek vagyunk árat emelni. A jelenlegi költségek mellett ugyanis nem tudunk mást tenni. Most már azt is látjuk, hogy mi sem tudjuk egyben meghirdetni a szezont második felét. Valószínűleg szakaszosan, havi vagy kéthavi ütemezésben jelezzük majd – mint a pandémia alatt –, hogy mikor milyen eseményekre lehet jegyet váltani a Zeneakadémián. Ebben az évben nem is hirdettünk bérletet, sávosan csökken a jegyár, a szerint, hogy valaki hány koncertre vált belépőt.

■ *Említette, hogy az alapoktól kell újragondolni mindent. Ilyen változások mellett min és hogyan kell változtatni a jövő programszervezésében?*

– A felújított Zeneakadémia majd tíz évvel ezelőtt, 2013-ban nyitotta meg a kapuit, a programok fókuszába a kamarazenei helyeztük. Az azóta eltelt években sikerült elérnünk, hogy a kamarazene az öt megillető helyre kerüljön a hazai zenei kínálatban. Ma már egy vonósnégyes estje is megtölti a Nagytermet, és akár egy szonáta esten vagy egyetlen előadó szóló koncertjén is a csillá-

ron lógnak. A műfaj becsülete visszatért, s erre büszkéek vagyunk. A Covid óta azonban látszódik, hogy a közönségünk jelentős hányada fél még mindig a fertőzéstől, s hiába nincsenek már járványügyi korlátozások, csökkent a publikum létszáma. Ahogy említettem, most még az infláció és a megváltozott életmód sem a pezsgő kulturális életnek kedvez... Több szempontból kell hát újragondolni, hogy mit teszünk a koncertrendezés terén. Nem biztos, hogy a kamarazenevel a nagy termeket kell most megtölteni, de fenn kell tartanunk az érdeklődést a műfaj iránt. Át kell helyezni a hangsúlyokat, sok múlik a műsor összeállításán, lehet változtatni a koncert kezdési időpontján, egy sorozat ütemezésén, tematikáján, pontosan meg kell tervezni, hogy milyen közönségnek milyen programot kínálunk. Lényeges az is, hogy mindezt hogyan kommunikáljuk. A fellépőket illetően meglévő kreatív értékeinkre kell fókuszálnunk, ebből a szempontból a Zeneakadémia szerencsés helyzetben van, hiszen kiváló művésztanárok és tehetséges növendékek várják a fellépési lehetőségeket. A fenntarthatóság most különösen fontos szempont, leáldozóban vannak az óriási apparátust mozgó turnék, mi inkább egy-egy művészt vagy kisebb formációt utaztatunk, őket is inkább vonattal vagy autókkal. Szerintem az energiaválság rövid időn belül olyan változást hoz a nemzetközi zenei életben, hogy egy turné ökológiai lábnyoma meghatározó tényező lesz az értékesíthetőség szempontjából is.

■ *Milyen koncerteket emelne ki a következő szezomból?*

– Miután vele már aláírt szerződésünk volt, így szeptember végén fellép a Zeneakadémián Yekwon Sunwoo, aki 2017-ben megnyerte a Van Cliburn Nemzetközi Zongoraversenyt, a világ egyik legrangosabb megmérettetését. Október elején Baráti Kristóf a Zeneakadémia Zenekarának vonóskarával szerepel, december elején pedig Takács-Nagy Gábor is koncertezik a növendékeinkből álló együttesrel, ezen Perényi Miklós lesz a szólista. Láposi Dániel, aki a Müpa zeneszerzőversenyén is sikerrel szerepelt, a saját ütőegyüttesével koncertezik. Idén 15 éves a népzenei képzés a Zeneakadémián, ezt egy 4 részes koncertsorozattal ünnepeljük, amelyből kiemelkedik az október 2-án rendezett Népzene tanszék 15 című koncert a Nagyteremben. Szintén különleges lesz az a hangverseny, amelyen Keller András, Perényi Miklós és Berecz Mihály játszik együtt. Várjon Dénes az Európai Kamarazenei szolistaival lép fel, a Berlinben élő Szabó Ildikó csellóművész pedig Ránki Fülöppel ad közös koncertet. Szintén figyelemfelkeltő hangversenynek ígérkezik Borbély László és Rajk Judit estje, amelyen Muszorgszkij darabjaira reflektál Balogh Máté és Dargay Marcell egy-egy szerzeménye. Megrendezzük idén is a kamara.hu fesztivált, a tervezett fellépők többsége eljön, ők is annyira szolidárisak, hogy szinte csak a szállásukat és útiköltségüket kell fedeznünk ... ■

Egy adórománc vége – zenészsélet a KATA után

 Uzsaly Bence

Az elmúlt évek tekintetében sok mindent elmondhatunk az előadóművészek életéről, de egyet biztosan nem, hogy unalmas lett volna. Közös élményünk a járvány kapcsán az állandóan változó szabályrendszer, a kialakuló és eltűnő koncertezési gyakorlatok, és mindemellett a finanszírozási és szervezési formák változásai, melyek több tekintetben is befolyásolták az életünket. Volt azonban az adminisztrációban egy olyan jelenség, amelyet sokan szerettek és élveztek az előnyeit, ez pedig a KATA adózás.

Miért volt ez kedvező a zenészek számára?

Mindenekelőtt az egyszerűsége miatt. Köztudott, hogy a zenészek általában nem szívesen töltik az idejüket adminisztrációval, bonyodalmas adóügyek intézésével és rendben tartásával. A KATA nagy előnye volt, hogy nem kellett különböző adónemekkel bajlódni, költség-számlákat gyűjteni, nettó bevételt számolni, annak százaléka alapján pedig befizetendő adót, hanem bizonyos bevételi összeghatárok alatt minden hónapban ugyanazt az összeget kellett átutalni a NAV számlájára – főállással rendelkezőknek 25 000-et, főállásban nem foglalkoztatottaknak pedig döntésüktől függően 50 vagy 75 000-et. Tekintve az egyre magasabb bevételi összeghatárokat, jobban foglalkoztatott zenészek esetében ez az adómenynység igazán jutányosnak számított, összehasonlítva az állásban megkeresett pénzzel, melynek több mint 30%-a az adóhivatalt illette. Kiváló lehetőség volt ez az alkalmi fellépések adminisztrálására, egyszerűen kezelhető és gazdaságos volt a számlaadó és a kifizető számára egyaránt.

Nem véletlen, hogy sokan szabadúszó zenészként, főállású KATA vállalkozóként éltek az életüket, hiszen, ha volt elegendő felkérés, sokkal jobb bevétel volt ebből elérhető, mint például egy átlagos tanári vagy zenekari állás által. Hátrányai is voltak ugyanakkor. Mivel ez eleve kedvezményes adóforma volt, más (pl. családi) adókedvezményt nem lehetett mellette érvényesíteni, nem volt kedvező sem annak, aki szülési szabadságra készült, sem annak, aki nyugdíjba. A főállású KATA adózók azt is jól tudták, hogy ez a munkaforma nem ismeri a táppénz vagy a fizetett szabadság intézményét sem, ha nincs munka, nincs pénz, sőt, a tételes adót akkor is be kell fizetni, amikor pl. a járvány miatt a bevétel az egyéb hónapokban megszokott összeg töredéke. Ezzel gyakran a munkáltatók is visszaéltek. Sokakat foglalkoztatnak gyakorlatilag teljes munkaidőben anélkül, hogy állásba vették volna őket, ami addig a munkavállaló részére is előnyös volt, amíg ment a szekér, de pl. egy szigorúbb járványügyi korlátozás esetén a munkáltató egyszerűen lemondhatta a koncerteket, anélkül, hogy a

munka nélkül maradt zenészről bármilyen szinten is gondoskodott volna. Ez a jelenség persze nemcsak a zenei világban volt megfigyelhető, sőt, az órabéres munkák jelentős része átvándorolt idővel ebbe a foglalkoztatási formába. A munkaadónak és a munkáltatónak nem kellett egymás számára hosszútávú kötelezettségeket vállalni, az adózás jutányos volt, a biztonság viszont éppen ezért hiányzott.

Minthogy minden szabályozáson vannak kiskapuk, természetesen ezen is voltak, és az adózók leleményessége ezeket ki is aknázták – persze nemcsak a fent említett módon, hanem adott esetben végtetesebben is. Hogy egy zenész példát említsünk, az állandó társulattal nem rendelkező projektzenekarok esetében nemcsak az fordult elő, hogy egy hangversenyre megítélt pályázati összeget kifizettek a közreműködők részére, és mindenki számlával igazolta a maga bevételét, hanem az is, hogy az egész koncertről egyvalaki adott számlát, majd az összeget tovább osztotta a többi – adott esetben nem is számlaképes – közreműködőnek. Ezt egy KATA vállalkozó megtehetette, hiszen a bevételi keretösszegébe belefért, az előírt tételes adót befizette, ugyanakkor a többiek lényegében adózás nélkül kaphatták meg a bruttó tiszteletdíjat – ezt pedig a jogalkotó nyilván nem így tervezte. Mondhatjuk erre, hogy ez legyen a NAV baja, de ezáltal nemcsak a NAV esett el bevételektől, hanem hátrányos helyzetbe kerültek azok a zenekarok is, amelyek ugyanabból a pályázati pénzből nem 50 000 Ft adót fizettek be, hanem minden egyes muzsikusbérnek összes járulékát, az összeg több mint egyharmadát, így vagy lényegesen kevesebbet tudtak fizetni ugyanazért a produkcióért, vagy lényegesen többet kellett nekik. Különösen kellemetlen volt ez az idei tavasz és nyár során, amikor a járvány elmúlt, a háború gazdasági szele még nem ért ide, és mintha mindenki megérezte volna ezen időszak rövidegét, a legtöbb együttes halmozni kezdte a projekteket, és komoly munkaerőhiány alakult ki a zenészek piacán.

Az egyszer fent, egyszer lent játék tehát a munkáltatók és a munkavállalók életének is egyaránt része volt, és mindenkinek megvoltak a maga küzdelmei a járvá-

nyos és az intenzív időszakokban egyaránt. Egy egyszerű módosítással azonban, nevezetesen, hogy a továbbiakban csak az adózhat a KATA szerint, aki kizárólag magánszemélyeknek számláz, lényegében a teljes zenész szakma kénytelen elhagyni ezt az adózási formát, hiszen leginkább intézményeknek számlázunk. Oktalanság lenne azt gondolni, hogy a zenész szakma tendenciái mozgatnák az adópolitika gondolkodását, de azt beláthatjuk, hogy a mi területünkön is jelen lévő viszásságokat a jelenlegi gazdasági helyzetben minden józan államháztartás igyekszik a saját javára korrigálni. Ez persze minket, zenészeket nem vigasztal, hiszen ahogyan a járvány is az első között ásta alá a kultúra szereplőinek egzisztenciáját, a háború is megtalál minket lövedékek nélkül is, hiszen az üzemanyagárak emelkedése megdrágítja az utazást, a rezsi emelkedése a teremléteket és a kulturális intézmények fenntartását, az infláció a kiadásainkat, és mindez erodálja a közönség vásárlóerejét is, a változó adózás pedig a bevételeinket. Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy kevesebb és szerényebb bevételű koncert várható, nagyobb kiadásokkal és rosszabb adózási kondíciókkal.

Milyen lehetőségeink vannak az adózásra a KATA után?

1. Átalányadózás. Ez az adózási forma összességében kb. 30% adótartalmat jelent, melyek megfelelő részei az adókedvezmények által csökkenthetők. Lényegében hasonló haszonnal jár, mintha állásban dolgoznánk, de nem vagyunk egyetlen munkáltatóhoz kötve. Van azonban néhány fontos szempont, amit itt figyelembe kell venni. Az egyik, hogy nem mindegy, hogy van-e főállásunk. Ha teljes állásban foglalkoztatnak valahol, akkor évi kétmillió Ft bevételig a számlás jövedelmünk adómentes, tehát még jobban is járhatunk, mintha minden hónapban be kéne fizetnünk a 25 000 Ft adót. A fenti összeg felett kb. 30% adót kell befizetnünk a jövedelmünk után. Más a helyzet viszont, ha nincsen teljes állásunk. Ebben az esetben az átalányadózás a fővállalkozásunk, és további járulékokat is be kell fizetnünk, így keletkezik egy 86 125 Ft-os minimumadó, melyből az adókedvezményeket is csak akkor tudjuk érvényesíteni, ha legalább évi kétmillió Ft bevételünk van. Itt is van adómentes jövedelemrész, de ahhoz el kell érni az évi 3 120 000 Ft bevételi határt, onnan indul, tehát a minimumadót akkor is be kell fizetni, ha abban a hónapban filléres bevételeink voltak. Előnye ennek az adózásnak, hogy a magasabb járulékok miatt szülés vagy nyugdíjba vonulás esetén jobban járunk, illetve, hogy pl. van lehetőségünk a családi adókedvezmény érvényesítésére, hátránya viszont a KATA adózással szemben, hogy sokkal több adminisztráció jár vele, mely alapvetően szakfeladat, tehát a könyvelőnknek minden hónapban be kell számolnunk a bevételekről, aki számfejtéssel megállapítja, hogy mennyi

adót kell befizetnünk abban a hónapban. Ez egyfelől munka, másfelől költség.

2. EKHO. Zenészként ezt az adózási formát eddig is ismertük, de ez most előnyére változott. Eddig személyi jövedelemadót, társadalombiztosítást és szociális hozzájárulást vontak belőle, most csak a 15%-os SZJA és a TB maradt, és itt nem a teljes állás, hanem a félállás a megkötés, tehát az élhet vele, akinek legalább fél állása van, és a megjelölt (pl. zenei) tevékenységet folytatja. Ebben az esetben nem számlát adunk, hanem a munkáltató az összeg 85%-át fizeti ki nekünk, a másik 15%-ot pedig adóként befizeti utánunk. Az adminisztrációs feladat nem a munkavállalóé, hanem a munkáltatóé, tehát kérdés, hogy a munkáltató hajlandó-e vállalni ezt a fajta kifizetést, ami neki ugyan nem jár többletköltséggel, de több adminisztrációval igen. SZJA kedvezményt itt is érvényesíthetünk.

Ha a bevétel kevesebb, mint az éves minimálbér, akkor a bevételi összeghatár a 60 millió Ft olyan hányada, amilyen arányt az általános szabályok szerinti közterhek viselő jövedelem az éves minimálbérhez viszonyítva képvisel. Fontos továbbá, hogy nem nyilatkozhat az adóévben EKHO választásáról az a magánszemély, aki a fenti összeghatárt már elérte. Nyugdíjas magánszemély számára az összeghatár évi 60 millió forint.

3. Bevétel-kiadás alapú egyéni vállalkozás. Ez lényegében az átalányadózásra hasonlít, de itt még több adótétel van, melyet a tiszta bevétel alapján kell megfizetni. Az adót tehát itt úgy lehet csökkenteni, ha számlákkal igazolni tudjuk, hogy a vállalkozásunk kapcsán közel annyi költségünk is volt, mint amennyi bevételünk. Ez azoknak éri meg, akiknek ténylegesen sok objektív költségük merül fel (pl. próbatermet tartanak fenn, folyamatos karbantartást igényel a hangszerük), és mindezt számlával is tudják igazolni. Hátránya, hogy a bevételek folyamatos nyilvántartása mellett a költség-számlákat is gyűjtögetni kell és az elszámolásban szerepeltetni.

4. Állás. Aki eddig lényegében mindig ugyanannak az intézménynek dolgozott, de nem állásban, hanem számlával, most érdemes legalább egy részmunkaidős státuszt kiharcolnia magának, mely ugyan több adóterhet jelent, mint a KATA, és a munkáltatónak is költségesebb, de jelent egyfajta biztonságot ebben a bizonytalan helyzetben, és a fentiek alapján az egyéb jövedelmek esetén is pozitívabbá teszi az adózást.

Ki jár most jól? Mindenekelőtt az, aki teljes állásban dolgozik, és mellette vannak alkalmi bevételei. Az első kétmillió alkalmi bevétele ugyanis átalányadózóként adómentes, és még utána is megállapodhat EKHO kifizetésről, melynek kapcsán nem 30, hanem 15% adókötelezettsége keletkezik, sőt, ha pl. nő az illető és van négy gyermeke, még azt is elengedik.

Jól jár még az is, aki csak félállásban dolgozik, de az egyéb jövedelmeit EKHO szerint adózhatja, havi 166 000 Ft bevételig kevesebb, mint 25 000 Ft adót kell befizetnie, és 332 000 Ft bevételnél éri el az 50 000 Ft adót.

Mi lesz a szabadúszó zenészekkel? Ők főállású átalányadózóként lényegében úgy adóznak, mintha állásban lennének, tehát kb. 30%-ot, de a minimumadó miatt ez csak akkor éri meg, ha kellő mennyiségű bevétellel rendelkeznek.

Ki jár a legrosszabbul? A fentiekből kiderül, hogy az adminisztráció gyakorlatilag minden esetben több mint a KATA esetében, tehát ezt sajnos senki nem ússza meg. Másrészt a rendszer eléggé megnehezíti azt, ha valaki

nem tud számlát adni, hiszen aki számláz, annak jó eséllyel adózási és adminisztratív kötelezettsége keletkezik, vagy pedig EKHO keretében lehet kifizetni, ami egy kisegítő esetében a kifizetőnek jelent plusz adminisztrációt.

A nehezedő gazdasági helyzet tehát elérte az adózás világát is, ennek ellenére nem lehet azt mondani, hogy ne érné meg dolgozni. Sőt, a rendszer igazából azt támogatja, aki állás mellett vállal alkalmi munkát, vagy szabadúszóként kellőképpen foglalkoztatva van. Bízunk benne, hogy a munkánk iránti kereslet nem csappan meg jelentős mértékben, és a színvonalas zenei tudás továbbra is elegendő lehet a megélhetés biztosítására! ■

Himnusz – közénékünk kottái és felvételei az interneten

 Mechler Anna

2021. január 22-e óta a Budapesti Filharmoniai Társaság és az Erkel Ferenc Társaság jóvoltából létezik egy olyan honlap, amely mindenki számára hozzáférhetővé teszi a magyar Himnusz, legyen szó akár a szólamkottákról, akár hangzó anyagokról. A <https://www.magyarhimnusz.hu> oldal egyik megálmodója, Somogyváry Ákos és a kották kiadója, Tóth Péter nyilatkozott a honlap tartalmáról, illetve annak létrehozásáról.

■ Milyen impulzusok vezettek el ahhoz, hogy ez a honlap létrejöjjön?

S.Á.: Az igény már régen élt, de hogy a végén kezdjem: az adta az utolsó lökést, hogy 2019 decemberében a Vigadóban felvettük az Operaház kórusával és a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekarával – ami 1853-ban épp Erkelnek és a Nemzeti Színház zenekarában játszó zenészeknek köszönhetően jött létre – a Himnusz Erkel-féle változatát, még hozzá egyetlen különbséggel: egy kvarttal letranszponáltuk a közös énekelhetőség érdekében. Ezt egy húszéves időszak előzte meg. A kezdeteknél Lukin László tanár úrral dolgoztunk együtt még 2000-ben, a Magyar Millennium kapcsán megjelent „HYMNUS” CD-nk kiadása során. Akkor találta ki ezt az elnevezést a tanár úr: a Himnusz nevezük közénéknek. Ez egy találó szó, amit azóta is használunk: azt jelenti számomra, hogy mindenki által elérhető, énekelhető, a hétköznapi embernek megfelelő ének. A legelső találkozásom még ennél is korábbi, 1993-ig kell az időben visszamennem, hiszen 1994-ben volt a Himnusz keletkezésének a százötven éves évfordulója. A Zeneakadémián épp a díjnyertes pályázat kihirdetésének

napján, június 15-én adtunk egy hangversenyt, és itt bizony elővettük azokat a pályázatokat is, amik Erkel műve mellett fennmaradtak. Akkor három kompozíciót találtunk meg, azóta ez a szám felkúszott ötre.

Somogyváry Ákos, az Erkel Ferenc Társaság elnöke

Fotó: Birton Szabolcs

■ *Miben különbözik az Erkel-féle változat attól a széles körben elterjedt verziótól, amit Dohnányi hangszerelt?*

T.P.: Sokkal karakteresebben jelenik meg benne a verbunkos ritmika, az elejének nagyon markáns jelleget ad a csöharang, és egy ponton harmóniai különbség is van a kettő között. Dohnányi elhagyott néhány romantikus elemet, a verbunkos cifrázatokat, egyszerűsítette a faktúrát, de lényegében nem változtatott rajta.

S.Á.: Kassai István, az Erkel Ferenc Társaság egyik alapító tagja írt is erről egy tanulmányt. Számomra akkor lett ennek nagyobb jelentősége, amikor a Filharmóniai Társasággal közös *Hymnus 175* hangversenyünk után – amit a Nemzeti Múzeumban adtunk – találkoztam Bencze Izabella jogász professzorral. Ő Időkapzslák címmel írt egy önéletrajzi kötetet, amit 2020-ban adtak ki. Ebben a könyvben egy külön fejezetet szentelt a Himnusznak, és olyan kérdéseket is felvetett, amik egy zenészen valószínűleg fel sem merülnek. Az alkotmányban ez a szöveg szerepel: Magyarország himnusza Kölcsey Ferenc Himnusz című verse Erkel Ferenc zenéjével. Ebből mindenki számára egyértelműnek kell lennie – mindenféle zenei szempontot félretéve –, hogy nem Dohnányi átírata a Himnusz. A szakmai részletekbe nem mennék most bele, de ami rendkívül fontos: a szándékunk az Erkelhez való visszatérés. A Himnusz kérdése eljutott a közjogi méltóságokhoz is, aminek kapcsán a Miniszterelnökség állásfoglalást kért a Magyar Művészeti Akadémiától. A véleményező testület részéről Vashegyi György elnök úr vetette fel, hogy fontos lenne egy olyan honlap, ahol minden releváns információ egy helyen elérhető. Innen már egyenes út vezetett a továbbiakhoz: a Budapesti Filharmóniai Társaság elnöke, Tóth László is magáénak érezte az ügyet, és Bat-

ta András vállalta, hogy ír a honlapra egy közérthető tanulmányt. Különben a nemrég megnyílt Magyar Zene Házában van egy Himnusz-szentély, itt a honlapon is hallható Erkel-változat szólal meg.

■ *A Kontrapunkt Kiadó hogyan került kapcsolatba ezzel a kezdeményezéssel?*

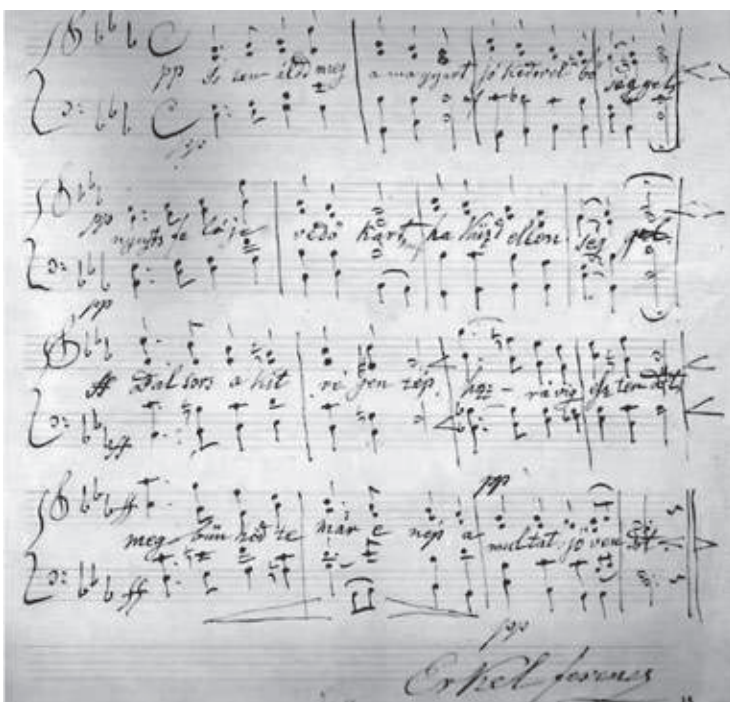
T.P.: Engem Somogyváry Ákos keresett meg kiadóvezetői minőségemben a hírrel, hogy készül ez a honlap, ahová a Himnusznak egy olyan változata fog felkerülni, ami ingyenes lesz, mindenki számára hozzáférhető és letölthető. Nagyon leegyszerűsítve egy olyan kotta, ami- ben a jó hangok vannak. Ez nem is annyira magától értetődő ebben az esetben, már csak ezért is örömmel álltunk egy olyan ügy mögé, ami által biztosítható, hogy mindenki megtalálhassa az interneten a Himnuszt. A honlap a kották tekintetében tartalmazza az Erkel-féle változatot is, a Dohnányi-féle hangszerelést is, még hozzá két hangnemben. Fenn van a nagyzenekari letét komplett szólamanyaga és partitúrája, a zongorakivonat, karkotta, és készült még egy fúvószenekari változat is. Mindezzel az volt a célunk, hogy bárki letölthesse, ha szüksége van rá, és ha már letölti és használja, akkor egy ellenőrzött, grafikai értelemben is jó minőségű kottája legyen, ami méltó a Himnuszhoz.

■ *Önök szerint a honlap létezése, a kották hozzáférhetősége kellően benne van már a köztudatban?*

T.P.: Szerintem nincs. Erre a legjobb példa, hogy a napokban a Közel-Keletről kerestek meg azzal, hogy kellen-e sürgősen a Himnusz kottája a magyar nagykövet beiktatására. Én azzal válaszoltam: „de hát közismert, hogy a kották és a használható felvételek fenn vannak a

www.magyarhymnus.hu honlapon” – ezek szerint mégsem közismert, ha ők nem tudták. Sajnos még nem ismerik a zenészek, pedig fontos volna, hogy tisztában legyenek vele, hol keressék a Himnuszt. Szeretnénk, hogy egy helyen megtalálják a történetét, a kottáját, a felvételét, a különböző változatokat.

S.Á.: Az Erkel Ferenc Társaságnak sajnos nincs arra kapacitása, hogy ismétlődő rendszerességgel propagálja a honlapot, a Budapesti Filharmóniai Társaság viszont tett már lépéseket ennek érdekében. Most úgy látom, az érdeklődők szűk köre megtalálja, de fontos lenne, hogy többen ismerjék. Különben 2013-ban a MÁV Szimfonikusokkal olyan felvételt is készítettünk a Himnuszból a Magyar Olimpiai Bizottság felkérésére, ami a nemzetközi sportversenyeken megadott időkeretbe befér – lendületesebb a korábban ismert felvételeknél. A MOB akkori vezetéséből Fábián László egy közleményben fel is hívta erre a sportszövetségek figyelmét, és ajánlja széleskörű használatát.

Tóth Péter

Fotó: Szathmáry Melinda MMA

■ *Erkel készített fúvószenekari letétet?*

T.P.: Nem, az én ötletem volt a fúvószenekari változat elkészítése. Csikota József fúvószenekari karnagy, és ki-tűnő hangszerelő készítette el a Dohnányi-változat alapján. Erre azért volt szükség, mert rengeteg olyan ünnepség van, ahol fúvószenekar szolgáltatja a zenét, ezért fontosnak tartottam.

■ *Mennyiben tekinthető ez eredetinek?*

S.Á.: Az eredetiség kérdése nagyon sok problémát vet fel. Ha a törvény oldaláról nézzük, Bencze Izabella véleményét kell idéznem: lényegében ismétlődő törvényszerűsítés folyik azáltal, hogy az ünnepségeken nem azt játszzák, amit az alaptörvény előír. Még egy autentikus Dohnányi-verzió hagyján, abba senki sem fog belekötni, de a méltatlan változatok, úgy vélem, joggal számon kérhetők.

T.P.: Az ős-változat egyáltalán nem került bele a köz-tudatba. Az eredeti kézirat – vagy amit annak tekin-tünk, hiszen már ezt sem Erkel írta – sok pontatlansá-got tartalmaz, például a hangok nem ugyanannyi ideig tartanak a kórusban, mint a zenekarnál. Szerintem fenntartással kell kezelni azt, mi a hibátlan. Mi megpró-báltunk egy olyan kottát készíteni, ami hű az eredeti-hez. Rögtön az elején nagy kérdés a hangnem. Az eredeti Esz-dúr egy átlagember számára énekelhetetlen, a B-dúr pedig olyan messze esik az Esz-től, ami hangsze-technikai szempontból már túl nagy távolság – egy hangot nem lehet egy kvarttal vagy kvinttel egyszerűen arrébb tenni, más a fekvés, máshogy szólnak a hangsze-rek, máshol vannak az üres húrok, szóval az egészet újra

kell gondolni sok szempontból. Tehát a transzponált „eredeti” sem tekinthető eredetinek...

■ *Egy kiadó számára milyen lehetőséget kínál egy in-gyenesen letölthető kotta? A szerkesztés aprólékos mun-káját muszáj elvégezniük, ugyanakkor nem számíthat haszonra a letöltések után...*

T.P.: A magyar himnusz egy közkinccs, amire minden magyar ember méltán büszke. Ha ebből megjelenik egy igazán jó, minőségi kotta, ami kiadónkhoz kötődik, az nekem büszkeség. Az ingyenes kottáknak haszonnal ke-csegtető üzleti értéke nyilván nincsen, Andorka Péter zeneszerző, kiváló és keresett kottagrafikus is ingyen dolgozott a projekten. Én azt gondolom, mindenkinek tenni kell a Himnuszért a maga lehetőségeihez mérten. Számomra ez közszolgálat.

■ *Ki működteti a honlapot? Mennyi feladatot jelent ez a gyakorlatban?*

S.Á.: A projekt az Erkel Társaság és a Filharmóniai Társaság közös ügye, de a működtetést a Budapesti Fil-harmóniai Társaság vállalta. A honlap bizonyos érte-lemben statikus, nagy változtatások nem várhatóak, ez az anyag így kész, elérhető. Az a rész nyilván bővülni fog, ami a Himnusz feldolgozásairól szól – itt még elég kevés a felvétel, több mű csak a felsorolás szintjén szere-pel. Azonban ez csak egy oldalág, a lényegi részek nem változnak.

T.P.: A honlap egyszerű, átlátható, jól kezelhető. Ez szempont is volt a kialakításnál, fontos, hogy könnyen lehessen az oldalon tájékozódni.

■ *Miért tartották fontosnak, hogy azokat a pályamű-veket is megmutassák, amik nem nyertek annak idején?*

S.Á.: Szerintem érdemes történelmi összefüggésében szemlélni a Himnusz születését, hasznos látni, hogy mi-ért Erkel munkája nyerte meg a pályázatot. Láthatjuk, hogy még az autentikus Himnusz kérdése is sok problé-mát vet fel – de amikor mindenféle silány verziót Him-nusznak neveznek, azt kifejezetten felháborítóan ér-zem.

T.P.: A többi pályázat inkább csak kuriózum. Bennem különben a kérdés azt a gondolatot indította el: a ma-gunk számára is definiálni kell, mi a magyar Himnusz. Ákos már utalt rá, milyen definícióval él az alkotmány. De ha nem hangzik el a szöveg, akkor is a magyar Him-nuszt halljuk? És ha fúvósötös játssza? Vajon eredetibb változat az, amikor kíséret nélkül egy sportcsarnokban ezek éneklnek esetleg hamisan, de átszellemülten? Elég nagy kavár van a fejekben. A fogalom képlekeny, nyilván széles a skála, hogy mit fogadunk el annak, és mit nem.

■ *Az Önök számára hol húzódik a határ himnusként elfogadható, illetve elfogadhatatlan előadások között?*

S.Á.: Az Erkel Ferenc Társaság ezzel kapcsolatban 2013-ban már kiadott egy állásfoglalást, ezt idézném:

„Szakmai álláspontunk szerint a Himnuszt méltó módon többféle előadói változatban lehet megszólaltatni. Erkel Ferenc szimfonikus nagyzenekari kísérettel látta el, de elfogadott az énekszólam nélküli, zenekari előadás, illetve az ez alapján készült zongora-, illetve orgonakíséretes változat is, emellett a mű egy-, vagy a szintén a szerző által megírt, kíséret nélküli többszólamú éneklése is.

Kérjük mindazon szervezeteket, [...] melyeknek mindekori feladata, felelőssége az autentikus magyar himnusz megszólaltatása, hogy Erkel fohászát eredeti – a korabeli Nemzeti Színházi apparátusra komponált – formájában, vagy az utóbbi évtizedekben kialakult szokásjogra tekintettel esetleg Dohnányi Ernő újrahangszerelésében tegyék hozzáférhetővé, adják elő és semmiképp ne adjanak teret a Himnusszal kapcsolatos zenei kísérletezéseknek.” Leegyszerűsítve: mindenkinek meg kell értenie – de különösen azoknak, akiknek feladata és felelőssége a magyar Himnusz megszólaltatása itthon, vagy külföldön –, hogy Kölcsey és Erkel eredeti műve, mint egyik legfőbb nemzeti szimbólumunk alkotmányos, alaptörvényi védeltséget élvez. Nincs helye semmilyen más méltatlan, silány minőségű utánzatnak! A magyarhymusz.hu honlapon rendelkezésre álló felvételek és szabadon letölthető kották kiadásával juttatunk hozzá minden érdeklődőt igényes színvonalú, eredeti magyar Himnuszhoz.

T. P.: Én zeneszerzőként egy kicsit máshogy látom ezt a kérdést. A Himnusz valami olyasmi, mint a Bach-korálok. Ha a maga idejében elhangzott egy koráldallam, akkor mindenki tudta a szövegét, és akkor is énekeltek magukban – vagy legalábbis: követték a tartalmat –, ha csak a hangszerek játszották. Ha hallom azt a dallamot és harmóniafűzért, amit Erkel a „Megbűnhődte már e nép a múltat s jövődöt” sorra komponált, tudom, hogy a Himnuszról van szó, még ha nem is hangzik el az egész, mindez csak egy utalás. Vagyis a dallam a szöveg nélkül is a himnusz. Emiatt engem nem zavarnak annyira az átiratok, mert az egészet hallom bele. Nyilván ez feltételez egy ihletett előadást. De a magyar zászló is ilyen, sőt, az összes nemzeti jelképünk: kijár nekik a tisztelet, a megkülönböztetett bánásmód. Ugyanakkor megértem, hogy van olyan, aki nem tudja elfogadni például a fúvósötös változatot. Ez az ember húzott egy határt: számára az a zene már nem azonos a Himnusszal.

■ *Mennyien töltötték le eddig a weboldaltól a kottát?*

S. Á.: Ezt elsősorban a működtetők látják, de a Tóth László által átküldött júliusi mutatók szerint az utóbbi időben a verset a honlapon nyolcszor annyian keresték, mint a kottákat. Ezért is volna fontos, hogy a muzikusok tudomására jusson; a Himnusz ellenőrzött, jól szerkesztett, jogtiszt kottája ingyenesen letölthető!

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR I. klarinét próbajátékot hirdet

II. váltó, Esz-klarinét kötelezettséggel
egész állásra

Időpontja: 2022. szeptember 23. (péntek), 10 óra

Helysége: a zenekar próbaterme (1143 Budapest, Stefánia út 61.)

A próbajáték anyaga:

- Mozart klarinétverseny (K.622) I. tétele és zenekari részletek
- Zenekari részletek:

I. klarinét:

Beethoven: VI. szimfónia I.-II.-III. tét.
Brahms: III. szimfónia
Csajkovszkij: VI. szimfónia
Csajkovszkij: IV. szimfónia
Mendelssohn: Hebridaik nyitány
Szentivánéi álam: Scherzo
Skót szimfónia II. tétel
Respighi: Róma fenyői III. tétel
Stravinsky: Tűzmadár I. tétel 6/8
Bartók: Concerto
Bartók: Két kép II. tétel (Falu tánca)
Kodály: Galántai táncok

Esz-klarinét:

Till Eulenspiegel
Ravel: Bolero
Daphnis és Chloe
G-dúr zongoraverseny
Berlioz: Fantasztikus szimfónia V. tétel

A próbajáték két fordulóban lesz megtartva, az első fordulóban függöny mögött kell játszani.

A sorsrend sorsolása a meghallgatás napján reggel 10 órakor lesz.
Egyéni igényeket nem tudunk figyelembe venni.

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a HR menedzsernek levélben (1143 Budapest, Stefánia út 61.), vagy e-mailben (aharangozo@mavzenekar.hu) kérjük eljuttatni 2022. szeptember 18-ig.
A zenekari állások kotta anyaga a pontosan kijelölt részekkel 2022. augusztus 15-től átvethető a Zenekar székházában (1143 Bp., Stefánia út 61.), előzetes egyeztetést követően, vagy e-mailben kérhető (kottatar@mavzenekar.hu).

Zongorakísérőt a zenekar biztosít!

Budapest, 2022. július 21.

Lendvai György
ügyvezető igazgató

A MAGYAR RÁDIO ÉNEKKARA PRÓBAÉNEKLÉST HIRDET

**határozott idejű munkaszerződéssel foglalkoztatott
alt, tenor és basszus énekművész állásra**

A munkába állás várható időpontja megegyezés szerint

Várjuk mindazon képzett hangú énekművészek jelentkezését, akik felsőfokú zenei végzettséggel, vagy szakirányú képzettséggel és énekkari tapasztalattal rendelkeznek.

Jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával
- szakirányú végzettséget igazoló dokumentum

A jelentkezéseket 2022. október 13. 24:00 óráig kérjük megküldeni a hegi@mtva.hu email címre.

A fent megjelölt pozíciót a próbaéneklés nyertese számára a zsűri szakmai döntése alapján ajánljuk fel.

A szakmai bizottság fenntartja magának a jogot, hogy elutasítsa a hiányos vagy szakmailag nem megfelelő jelentkezéseket, erről a jelentkezőt írásban értesítjük.

A próbaéneklés időpontja és helysége: 2022. október 27.

a Magyar Rádió Énekkara próbaterme

(1088 Budapest, Bródy Sándor utca 5-7. Puskin épület 3. emelet)

A kiválasztottak számának függvényében az időpontról külön értesítést küldünk.

A próbaéneklés anyaga:

Egy szabadon választott ária és egy romantikus dal

Lapról éneklés, skálázás

Kijelölt énekkari állások:

J. S. Bach: h-moll mise: Et in terra pax 115-146. ü.

W. A. Mozart: Requiem – Lacrimosa

L. v. Beethoven: Missa Solemnis, Credo: Et vitam venturi : 372-408. ü. (I-M után 3-ig)

J. Verdi: Requiem, Libera me 179-311 ü.

Bartók Béla: Cantata Profana, I. tétel 70-113 ü.

Bartók Béla: Cantata Profana, II. tétel 9-20. ü.

Kérés esetén zongorakísérőt biztosítunk.

Az énekkari állások kottáját a próbaéneklésre meghívott jelentkezők igényelhetik a Magyar

Rádió Művészeti Együttműködési Irodáján.

További információ: kottatar@mtva.hu

Budapest, 2022. szeptember 13.

Devich Márton
ügyvezető igazgató

Farkas Ferenc és a fuvola

Gombos László

Farkas Ferenc nem volt úgynevezett „fuvalás zenészerző”, hiszen ő maga nem játszott a hangszeren, és nem volt olyan megrendelője vagy zenészbárátja sem, aki folyamatosan fuvaladarabok komponálására ösztönözte volna. Nyolc évtized alkotómunkája során, fokozatosan került egyre közelebb ehhez a megigéző hangú hangszerhez, és végül mennyiségi és minőségi tekintetben is figyelemre méltó fuvalás életművet hagyott az utókorra.

Az életművész és a fuvola

Aki ismeri Farkas Ferenc személyiségét és alkotásait, azonnal belátja, hogy nem választhatott magának se „kedvenc” hangszert vagy hangszereket, se együtteseket, formákat vagy témákat, mivel egész életében a sokféleségre és a lehető legnagyobb változatosságra törekedett. Nem csupán zenészerző volt, hanem a zene valóságos polihisztorja: tanár, korrepetitor, kórusvezető, karmester, zenekari zongorista, igazgató és operai karigazgató, továbbá zenei író és szervező, nemzetközi versenyek rendszeres zsűritagja és zsűrielnöke. Igazi, mediterrán szellemiségű „életművész”, aki szakértőnek számított a nyelvek, a költészet, az irodalom és a konyhaművészet terén, rajongott a szobrászatért és az építészetért, és fiatalon sikerrel próbálkozott a festészettel is. Nem tárgyakat gyűjtött, hanem élményeket, műveltséget, ismerősöket és barátokat. Kivételes kapcsolatteremtő képességét az is segítette, hogy tucatanyi nyelven beszélt többé-kevésbé folyékonyan. E sokféle tevékeny-

ség között főszerepet játszott a komponálás. Szinte minden műfajban és stílusban járatos volt, örömmel írt bármilyen énekes vagy hangszeres együttes és szólista számára.

Fuvalára készült vagy fuvalát is foglalkoztató kompozíciói is sokfélék: legyen szó együttesekről vagy szólístákról, hivatásos zenészekről vagy zenekedvelőkről, valamennyien találnak közöttük olyanokat, amelyek megfelelnek az ízlésüknek, lehetőségeiknek, képzettségüknek és egyéb elvárásaiknak. A kamaraművek között alig fordul elő két egyforma apparátus, a hagyományos fuvala–zongora és a fúvósötös mellett másfél tucatanyi összeállításból válogathat az a muzsikos, aki játszanivalót keres. Ha nem számítjuk a több tucatanyi zenekari és oratorikus művet, ahol fuvola is szerepel az együttesben, akkor is 37 önálló alkotásról vagy sorozatról van szó, amelyekben a százat is messze meghaladja a különféle hangszerelésű változatok tételeinek vagy kisebb darabjainak száma.

A kis formák mestere

A nagy mennyiség azonban Farkasnál nincs összefüggésben a monumentalitással. Ő a miniatűr formák mestere volt: műveinek jelentős része néhány perc terjedelmű, színpadi darabjai is általában kisebb tételek sorozatából állnak. Egyéniségétől távol álltak a német romantika túlzásai, zenei gourmand-ként jobban szerette az élet apró örömeit, franciás és olaszos finomságait. Különösen igaz ez a kamarazenéjére, amelyben az apparátus mérete még szembetűnőbbé teszi a komponista jellemvonásait. Farkas itt saját egyéni, lilliputi világba vezeti a hallgatót. Mesekertje csupán Beethoven, Wagner és Brahms felől nézve tűnhet kicsinek és törekenynek. Az érzelmi hullám-

Farkas Ferenc 1960-ban

zás és a drámai intenzitás arányosan kisebb az ő miniatűr birodalmában, amelytől távol áll a durvaság és az erőszak, és ahol az ide tévedő óriás-Gulliverek is hamar otthon érzik magukat.

Művei közül világszerte népszerűek a *Régi magyar táncok* és a Weöres Sándor verseire komponált *Gyümölcskosár* című dalciklus különféle hangszerelésű változatai, amelyek között fuvalás verziók is találhatók. A fuvalóra és két hegedűre komponált, öt tételes *Szerenád* sem tart tíz percnél tovább, ahogy a *33 battute per Angelica* című szóló fuvalamű sem több három percnél, mégis egy teljes, önmagában zárt világot mutat be. Könnyen juthatunk megbízható statisztikai eredmény-

re a hanglemezek vizsgálatával: amíg a boltokban kapható kamarazenei CD-ken általában 5–10 tétel szerepel, addig Adorján András fuvalaművész 2019-es Farkas-albumában 12 mű összesen 35 tétele található! A Londonban megjelent kiadványban (Toccata Classics TOCC 0379) tehát a számok átlagos időtartama alig lépi túl a két percet.

Hangszerkombinációk fuvalával

Az említett lemez Farkas sokféleség és változatosság iránti igényére is felhívja a figyelmet. A 12 mű vagy sorozat 12 különböző apparátuson szólal meg: a *Szonatina* (1965) fuvalán és zongorán, a *Szerenád*

(1940, rev. 1968) fuvalán és két hegedűn, a *Tibicinium* (1960) énekhangon és fuvalán, a *Tre bagattelle* (1992) fuvalán, klarinéton és fagotton, a *33 battute per Angelica* (1995) szóló fuvalán, a *Die Lieder des Wanderers* (1956) énekhangon, fuvalán, brácsán és csellón, a *Meditazione* (1990) altfuvalán és zongorán, a *Six chansons populaires hongroises* (1947) fuvalán, hegedűn és csellón, a *Rosarium* (1982) énekhangon, fuvalán, csellón és gitáron, a *Három táncparafrázis* (1972) fuvalán, brácsán és kürtön, az *Eglogue & Burattinata* (1976–77) fuvalán és gitáron, valamint a *Trigón* (1988) fuvalán, fagotton és zongorán.

E szemképráztató változatosság mellett további lehetőségeket találunk a többi fuvalás darabban. A *Petite ouverture* (hangsz. 1969 után) fuvalán, kürtön és hárfán, a *Szonatina* (1965) fuvalán és zongorán, a *Drei Sätze* (1983) fuvalán, csellón és csembalón, a *Dialoghi* (1987) fuvalán és csellón, a *Serenata concertante* (1967) fuvalán és vonós zenekaron játszható. A *Sonnet VII de Louise Labé* (hangsz. 1984 előtt) című dal tenorhangra, fuvalóra és hárfára készült, a *Bihari román táncokat* (1950, hangsz. 1988) a fuvala-zongora változaton kívül cimbalom és/vagy vonószekari kísérettel is elő lehet adni. A fúvósötösöket a Phoebus Quintet vette lemezre 2005-ben. A hat darabból csak három, a *Szerenád* (1951), a *Régi magyar táncok* (1959) és a *Lavottiana* (1967) szólal meg a hagyományos kvintett felállásban. Hatodik előadóként a *Rondo capricciób*an (1959) hegedű, a *Quattro pezziben* (1966) nagybőgő, a *Gyümölcskosár* dalciklusban énekhang szerepel.

Az említetteken túl a *Régi magyar táncoknak* három további fuvalás változata is van: két fuvalóra (1971), fuvalóra és zongorára (1987), valamint két fuvalóra és

négy gitárra (1988). A vokális művek között kettőben kap kiemelt szerepet a hangszer: a nőikarra, fuvolára és zongorára készült *Le musicien de Saint-Merry* kantátában (1984, Guillaume Apollinaire versére), illetve a Luis de Argote y Góngora két költeménye nyomán vegyeskarra, fuvolára, két hegedűre és csellóra komponált *Dos Canciones de Góngora* című kórusműben.

2021-ben Adorján András újabb Farkas-CD-t jelentetett meg Lencsés Lajos oboaművésszel közösen (Toccat Classics), ezáltal még tovább bővült a hozzáférhető fuvoladarabok palettája. Egy részüket, a *Meditazione* C-fuvolás (1990) és a *Régi magyar táncok* fuvola–zongora változatát (1987) még a komponista készítette, a többit Adorján Andrásra hagyta. Az új átiratok között szerepel a *Due sonatine* fuvolára és zongorára, a *Variazioni ungheresi* fuvolára és gitárra, az *Aria e Rondo all'ungherese* fuvolára, oboára és zongorára, a *Hétfalusi boricza tánc* fuvolára és zongorára, illetve a Kiss Ferenc versére írt, *Gyógyulóban* című dal (1982) átdolgozása fuvolára és zongorára.

A pályakezdés évtizedei – fuvola nélkül

Visszatérve a fuvolát megszólaltató darabok fenti felsorolására, az évszámokból láthatjuk, hogy Farkas viszonylag későn kezdett a hangszerre komponálni vagy arra átiratokat készíteni. A darabok döntő többsége a szerző 60. és 90. életéve között keletkezett, illetve került átdolgozásra. Két apróság, az alkalmi jellegű *Szerenád* és a *Six chansons populaires hongroises* kivételével semmit sem találunk az 1950-es évekig, amikor a szerző már elérkezett pályája horizontjára, és sikeres komponistaként, a Zeneakadémia zeneszerzési tanszékének vezetőjeként és a Kossuth-díj (1950) birtokosaként az egyik legtekintélyesebb hazai muzsikusként számított.

A fuvola tehát nem tudni miért, talán csak a véletlennek köszönhetően, kimaradt Farkas korábbi életéből, azokból az évtizedekből, amikor személyisége és zenei stílusa kialakult, és amikor kivételes szakmai tudását megszerezte.

Stílusok és műfajok: féltucat komponista egyetlen név alatt

Ha belehallgatunk a korábban említett CD-lemezekbe, a Phoebus Quintet által előadott fúvósötösökbe vagy Adorján András fuvolás kamarazenei válogatásába, azonnal feltűnik, hogy milyen sokféle stílust képviselnek ezek a darabok. Első pillantásra úgy tűnhet, mintha nem is egyetlen szerző írta volna őket. Még inkább ez lehet az érzésünk, ha a koncerteken, könyvtárakban vagy az interneten a Farkas-művek egy lényegesen nagyobb szeletébe nyerünk betekintést. Modern hangzású oratóriumokkal, operákkal, zenekari- és kamaraművekkel ismerkedhetünk meg, amelyek stílusosan lényegesen különböznek a gyermekeknek, ifjúsági zenekaroknak és amatőr kórusoknak írt, könnyen előadható és befogadható kompozícióktól vagy a népzenei feldolgozásoktól. Egy újabb Farkas Ferenc jelenik meg a régi magyar táncok és dallamok feldolgozásaiban, valamint a reneszánsz és barokk muzsikát imitáló kamaraművekben. Az 1960-as és 70-es években százazrek élvezték a népszerű operett-komponista melódiáit (a *Csínom Palkó* több száz előadást ért meg), az egyházzenei fesztiválon és templomi koncerteken pedig ugyanezen név alatt egy enyhén archaizáló, mégis új zenével érdeklődést keltő zeneszerző mutatkozott be.

Farkas természetesen mozgott a neoklasszika, a dodekafónia, a folklorizmus és a posztromantika világában, emellett mindent kipróbált, ami felkeltette az érdeklődését. „Álarcai” annyira élethűek, hogy azok, akik csupán egy vagy két arcát ismerik, nem is gondolják, hogy másfajta Farkas Ferenc is létezik.

Népzenei feldolgozások

Farkas pályája elején egy ideig távol tartotta magát a népzenei feldolgozásoktól, mivel féltette az egyéniségét Bartók és Kodály befolyásától. Csak azt követően gyűjtött maga is népzenei anyagot a 30-as évek közepén, amikor már behatóan tanulmányozta a mediterrán népek kultúráját, inspirációkat szerzett az olasz neoklasszikától, és kialakította saját stílusát. Népdal lejegyzéseiből számos feldolgozást készített, olykor azonban mások anyagából is merített. 1950-ben például Bartók erdélyi gyűjtéséből használt fel anyagot *Bihari román táncok* című darabjához. Az eredeti zongorakíséretes verzióban még hegedűt, brácsát, fuvolát és klarinétot is megjelölt szólóhangszerként, majd 1988-ban Adorján András számára fuvola-vonósenekari változatot készített, amelyben a hangzást a cimbalom is színesíti. Az első szakaszban és

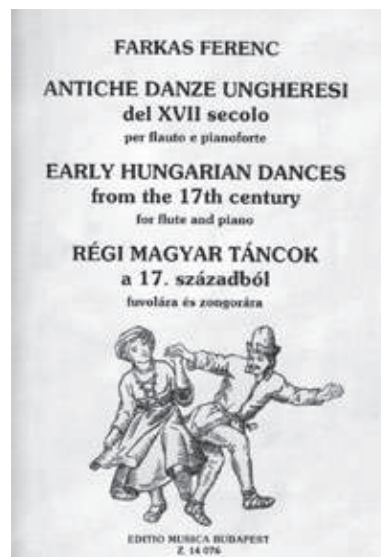
ennek visszatérésében a cimbalom hasonló benyomást kelt a hallgatóban, mint a barokk zenekarban a csembaló, a középreshben viszont ez az egyetlen hangszer kíséri a fuvola szólóját. A rendkívül hangulatos darab formai felépítésről és a témák használatáról a szerző így nyilatkozott: „A népdalokra épülő kompozícióimban ugyanúgy járok el, mint a teljesen önálló alkotásokban. Töreksem arra, hogy egy egységes formai koncepció jöjjön létre, így például a Bihari román táncokban a népdaltémák úgy jönnek egymás után, mint egy szonáta forma témái. [...] a népi dallamok fő-, mellék- és zárótéma funkciót kapnak, de mindezt alig lehet észrevenni.”

A másik fuvolás népdalfeldolgozás, a *Six chansons populaires hongroises* alkalmi jellegű kis sorozat, amelyben furulya vagy fuvola játssza a dallamot. A mű keletkezése rávilágít arra, hogy Farkas miért komponált olyan sokféle, olykor különös hangszerösszeállításra. Az 1940-es években számos koncertet szervezett a vidéki városokban, ahol nem mindig talált használható zongorát. A szükség vezette rá, hogy a repertoárt olyan művekkel gazdagítsa, amelyek könnyen hordozható hangszereket igényeltek. 1947 júliusában például egy nyári zenei táborozáson vett részt Békés megyében, és az egyik kirándulás alkalmával Török Erzsébet énekesnő népdalokat szeretett volna előadni hangszerkísérettel. Farkas az éppen rendelkezésre álló furulya, hegedű és cselló számára rögtönzött kíséretet, majd a kis darabokat több helyen is előadták.

A népies feldolgozások közül három további darabot Adorján András alkalmazott fuvolára. A fuvolán és gitáron megszólaló *Variazioni ungheresi* eredetileg két gitárra készült 1963-ban, és a kilenc variáció témájaként Farkas egy Zala megyei népdalt dolgozott fel. A gyakran előadott *Aria e rondo all'ungherese* (1994) komponálásakor Farkas 18. századi ismeretlen szerző dallamait használta fel. Előző évben Knittelfeldben, Ausztriában egy zenei fesztiválon vett részt, ahol Kocsis Albert és Lore Schrettner hegedűművészek játéka inspirálta, hogy kéthegedűs darabot írjon vonószenei kísérettel. Adorján változatában fuvola és oboa játssza a szólót, zongora pedig a kíséretet. Az *Alla danza ungherese no. 2* eredetileg csellóra és zongorára készült 1934-ben *Hétfalusi boricza-tánc* címmel. Farkas hamarosan átírta hegedűre és zongorára, majd a kíséretet cimbalomra, illetve vonós zenekarra is átdolgozta, Adorján felvételén pedig fuvolán és zongorán szólal meg. A mű magyar címe egy ősi népszokásra utal. Brassó megyében a Hétfalunak nevezett vidéken december közepén a legények gondosan összepróbálják a négyrészes „boricza” táncot, és 28-án jelmezekbe öltözve végiglátogatják a falvakat, házról házra haladva. Az összegyűjtött élelmet közösen fogyasztják el a kocsmában, majd megérkeznek a lányok, és több órás táncmulatság következik. Farkas művének első fele (Allegro moderato) ABA formájú feszes tánc e-mollban, amelyet gyors mozgású C-dúr második rész követ.

A 17-18. századi zene felélesztése

Az 1920-as és 30-as években fellépett magyar zeneszerzők, ha meglévő zenei anyagot dolgoztak fel, többnyire megmaradtak a népzenei forrásoknál. Farkas azonban sokkal szélesebb területről választott magának alapanyagot, a középkortól a 19. századi műzenéig. Magyarországra a török megszállás és a Habsburg elnyomás miatt évszázados elmaradásba került, Farkas ezért küldetésének tekintette, hogy legalább részben pótolja a magyar zenetörténetből hiányzó barokk, klasszikus vagy éppen biedermeier műveket, illetve emléket állítson olyan 17–19. századi költőknek, akiknek a maguk idején nem akadt méltó megzenésítője.

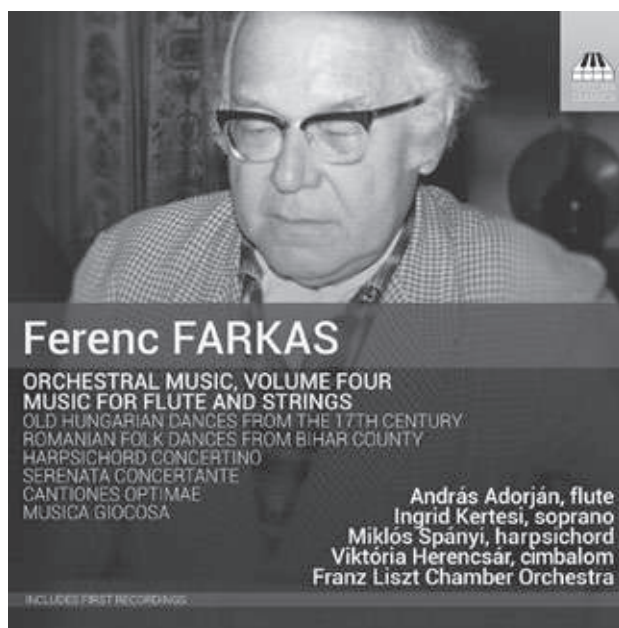

*Régi magyar táncok
fuvolára
és zongorára*

Legsikeresebb sorozata a *Régi magyar táncok* lett, ami valójában nem egyetlen mű és annak változatai, hanem mintegy másfél tucatnyi, azonos című és egymással rokon kompozíció 3, 4, 6 vagy akár 15 tételben, a legkülönbözőbb előadói apparátusokra. A keletkezés története az 1940-es évek elejére vezethető vissza, amikor Farkas egy történelmi film, a *Rákóczi nótája* zenéjén dolgozott. A kor hangulatát korabeli motívumokkal akarta érzékeltetni, ezért zenetörténészek segítségével nagy mennyiségű 17–18. századi zenét gyűjtött, többnyire kéziratos forrásokból (*Vietoris tabulatúrák könyv, Kájoni kódex, Lőcsei tabulatúrák könyv, Soproni kézirat*). A táncokból az évtizedek során számos összeállítást készített, és az egyes művek is gyakran többféle hangszerelésben játszhatók. Farkas a kezdetleges barokk és klasszikus darabokat új köntösbe öltöztette, többtétéles szviteket, a tételeken belül pedig kis triós formákat alakított ki. Amire nem volt módja 17–18. századi, gyakran amatőr és félművelt zenészeknek, azt a mesterségbeli tudás teljes birtokában lévő Farkas Ferenc pótolta évszázadokkal később.

Az öttétéles fúvósötös-változatot 1959-ben írta, majd ezt 1961-ben kiegészítette és kamarazenekarra hangsze-

relte *Choreae hungaricae* címmel. 1971-ben négy tételt átdolgozott két fuvolára, 1988-ban pedig három tételt két fuvolára és négy gitárra. 1987-ben Adorján András számára fuvola–zongora összeállítást is készített, majd három évvel később a kíséretet kamarazenekarra írta át Nagy István Zsoltnek szóló ajánlással. Ha utóbbit meghallgatjuk Adorján András zenekari lemezén, megbizonyosodhatunk róla, hogy valamennyi feldolgozás közül ez a legváltozatosabb és a legszínesebb. Farkas felülmúlhatatlan leleménnyel hangszerelte meg a már ismert táncokat, a dallamok és harmóniák a szólamok teljesen új kombinációjában jelennek meg. A műben lassú és gyors tételek váltakoznak az alábbi címekkel: *Intrada, Lassú, Lapockás tánc, Az erdélyi fejedelem tánca, Choreia, Apor Lázár tánca, Ugrós* (Saltarello). A fuvola gyakran kap enyhe kísérettel ellátott szólószerepet, máskor pedig a hangszer fénye vidáman süt át a vonósok hangzásán.

Az elveszett magyar biedermeier

Másik példánk, a *Lavottiana* című fúvósötös egy évszázaddal későbbi korszakot kelt életre. Farkas 1950-ben kísérezénét készített a Lavotta János életét bemutató *Kóbor hegedűs* című rádiójátékhoz. Farkas Lavotta témáit és motívumait használta fel, és annyira megtetszett neki ez a zenei világ, hogy a következő évben *Lavotta-szvitet* komponált kamarazenekarra. Végül 1967 végén Jeney Zoltán fuvolaművész vette rá, hogy fúvósötöst készítsen a szvit anyagából. Egy-egy tételcím még ebben a változatban is őriz programzenei utalásokat a rádiójáték főszereplőjére vonatkozóan: az *Indulás Pannónia felé* (no.1) Lavotta Bécsből történt hazatérésére utal, majd (a *Menüett*, a *Lassú verbunk és figura*, ill. a *Német táncnóta* után) a *Vigadozás a korcsmában* (no.5) Lavotta életének legjellemzőbb tevékenységét eleveníti fel. Utóbbi tétel Lavotta leghíresebb darabja, az 1797-es

(nem az 1809-es!) Napoleon elleni nemesi felkelés emlékére írt programszvit (*Nota insurrectionalis hungarica*) motívumaira épül.

Farkas így nyilatkozott a kvintettéről: „Felfedeztem önmagam számára a hegedűművész-zeneszerző Lavotta Jánost (1764–1820), kinek témáit, motívumait, gondolat-töredékeit alkalmasnak véltem, hogy segítségükkel „előhívjam” a magyar kora-biedermeier képét. Nem én vagyok korunk egyetlen zeneszerzője, aki szívesen rejtőzik múltbéli álarcok mögé. Ebben a „Pasticcio”-ban azonban nincs semmi ironia, semmi fintor: megkíséreltem, hogy az egyszerű, de invenciózus motívumokat olyan formai keretbe helyezzem, amilyenbe Lavotta helyezte volna, ha minden ízében elsajátítja korának legfejlettebb zeneszerzői technikáját.”

A *Lavottiana* bemutatójának érdekessége, hogy egy félreértés kapcsolódik hozzá. Miután elkészült a mű, a Wiener Bläserquintett kért Farkastól darabot, hogy előadhassák Grazban az 1968-as Steirischer Herbst fesztiválon. Arról azonban elfelejtették informálni, hogy kortárs zenei rendezvényt terveznek, így a biedermeier darab meglehetősen furcsán hatott a csupa avantgarde kompozíció között. Kellemetlenül sült el az incidens, bár az egyik újságíró így kommentálta a közönség egy részének véleményét: „végre valami élvezhető muzsika a farsztó modern hangzások után”. A művet hamarosan előadták Hollandiában, Németországban, Svájcban, Magyarországon és Japánban, utóbbi helyen lemezre is vették.

Kompozíciók francia és magyar fuvolaművészek hatására

Farkas legjobb fuvolás darabjait olyan művészeknek köszönhetjük, akik játékukkal is inspirálták a zeneszerzőt. Említettük már, hogy Adorján András a *Bihari román*

táncok fuvola–zenekari és a *Régi magyar táncok* fuvola–zongora változatát kérte a szerzőtől, Jeney Zoltán pedig a *Lavottiana* fúvósötös verzióját. Jeney (1915–1981) a század egyik legjelentősebb magyar fuvalistája volt. 1947-ben alapította a Budapesti Fúvósötöst, hosszú ideig legkiválóbb fúvós kvintettünket. Farkas már az 1951-es *Szerenád*ot is nekik komponálta. A hangulatos darab, amely az elkövetkező fúvós zenék nyitánya lett, a szerző ifjúkori évtizedeinek névjegye lehetne: magába sűríti a mesterre jellemző legfontosabb tulajdonságokat, a könnyed hangvételt, a biztos hangszerkezelést és világos szólamvezetést, ragaszkodását az archaikus formákhoz és szerkesztésmódokhoz, valamint egyértelműen mutatja a francia és olasz neoklasszicizmus hatásait.

A mester így nyilatkozott az együttes vezetőjéről és saját kompozíciójáról: „Fúvósötös-szerenádomat a Budapesti Fúvósötösnek ajánlottam. Fuvolásának, Jeney Zoltánnak ugyanis nagy része van abban, hogy a magyar szerzők figyelme a fúvósötös műfaja felé fordult. Egyre-másra születtek a magyar szerzők erre az együttesre írt alkotásai, így az addig elhanyagolt műfaj sok új művel gazdagodott. A szonátaformában írt 1. tétel után lírikus 2. tétel következik, figuratív klarinétkíséret fölött *espressivo* dallam rajzolódik ki. A 3. tétel *saltarello*, lendületét az általam kedvelt 9/8-os *quasi tarantella* ritmus adja meg. Ennek egyik epizódjában helyet kap egy virtuóz, magas kürtszóló.”

Jeney Zoltán inspirálta a *Régi magyar táncok* kvintett-verzióját, és együttese mutatta be a nagybőgőre és fúvósötösre írt *Quattro pezzit* is. Utóbbi 1965-ben eredetileg nagybőgőre és zongorára készült a szerző fia, Farkas András 20. születésnapjára. András nagybőgősként kezdte zenei tanulmányait, majd a karmesteri hivatás mellett döntött. Svájcban telepedett le, és sokat tett édesapja művészetének megismertetéséért. Az 1966-ös fúvósötös változat a következő évben, a Budapesti Fúvósötös 20. jubileumi koncertjén hangzott el először és indult el a sikerek útján. A tételcímek (*Intrada*, *Scherzo*, *Petit poème*, *Rondo*), a formák és technikák a régi korok zenéjére utalnak, ami azonban megszólal, az hagyományos és modern elemeket ötvöző, vérbeli 20. századi muzsika.

A *Quattro pezzi* esetében a szólóhangszer, a nagybőgő kísérete újult meg, és ugyanígy lett az 1957-ben hegedűre és zongorára komponált, dodekafon *Rondo capriccióból* két évvel később hegedű–fúvósötös kompozíció. A tizenkétfokú technikát Farkas ezúttal is egyénien alkalmazta, nem Schönberg szigorú módján, hanem annak Frank Martinre és Luigi Dallapiccolára jellemző dallamosabb, latinos változatában. Ahogy a *Quattro pezziben* a nagybőgőé, a *Rondo capriccióból* a hegedűé maradt a vezető szerep, és ugyanez érvényes a *Gyümölcskosár* dalciklus fúvósötössel kísért változatára is (1980).

Farkas életművében meglehetősen későn érkezett el az a pillanat, amikor a kitűnő francia fuvalaművésznek,

Alain Marionnak köszönhetően maga a hangszer kezdte inspirálni művek írására. A két muzsikusz az 1960-as évek első felében többször találkozhatott Párizsban, mivel Farkas évente részt vett az Unesco zenei konferenciáin. Marion 1965-ben kérte fel Farkast, hogy írja át fuvolára a három tételes hegedű–zongora *Szonatinát* (*Allegro non troppo*, *Andante moderato*, *Allegro*). A zeneszerző ekkor kezdett behatóan foglalkozni a fuvolával, és még ebben az évben átdolgozta az 1940-ben fuvolára és két hegedűre írt, öt tételes *Szerenádját* is (*Allegro moderato*, *Marcietta*, *Scherzino*, *Intermezzo*, *Rondo*). Új kiadásban jelentette meg, a fuvola helyett most már fuvola hangszermegjelöléssel. A pompás kis darab még annak az időszaknak volt a terméke, amelyben a szerző leginkább a neoklasszicizmus nyelvén tudta magát kifejezni.

Közben Alain Marion eljátszotta a *Szonatinát* a Francia Rádióban, és a felvételt elküldte Budapestre. Ez annyira megtetszett Farkasnak, hogy elhatározta: kisebb versenyművet ír fuvolára és vonós zenekarra a francia művész számára. Ez lett a *Serenata concertante*. A mű kompozíciós technikájában szerepet kapott a dodekafónia, anélkül azonban, hogy a szerző feladta volna korábbi dallami igényét és formálási elveit. Az *Allegro moderato* formája a Scarlatti-féle kétrészes szonátáéra emlékeztet, az *Andante espressivo* második tétel lírai hangulatú, a záró *Allegro vivace* pedig szonátarondo.

Időskori mesterművek fuvolára

A *Serenata concertante* keletkezését követő három évtizedben Farkas a fuvolára szánt kamaraművek egész sorát komponálta. A *Három táncparafrázis* (1972) sorozatban 14. és 16. századi magyar táncokat dolgozott fel

Ugrós / Leaping dance

A Régi magyar táncok fuvola-zenekari változatának zárótétele

fuvolára, csellóra és kürtre. A kölcsöndallamok azonban 20. századi környezetben szólnak meg: azokat egyik szólam adja tovább a másiknak, a polifon kísérőszólamok viszont csak ritmikájukban hagyományosak, dallamaikban atónálisak. Az összehatás a bizarr elhangoltság érzetét kelti, és ez a különösen érdekes zene csak egy-egy ponton, valamint a záratokban talál nyugvópontokra.

Szintén a régi zene egyes elemeit (barokk főmotívum, imitációs ellenpont, kánon) alkalmazza az újszerű hangzású *Drei Sätze* (1983), melynek fuvola, cselló és csembaló összeállítása a barokk kamarazenére emlékeztet. A *Preludióhoz* és a *Feuille d'albumhoz* képest talán még izgalmasabb a záró *Rondo* tétel, ami slágerré vált a muzsikuskörökben. A Jean-Louis Matthey svájci fuvolaművésznek ajánlott, hárfa- vagy gitárkíséretes *Eglogue* 1976-ban készült, és *Due pezzi per flauto (or violino) e chitarra* cím alatt jelent meg az 1977-ben komponált *Burattinatával* együtt.

A mester fogalmazásmódja nyolcvanadik évének betöltése után egyre tömörebbé vált, mintha a világ sűrített esszenciáját szeretné zenébe foglalni. Különös, hogy amikor ilyen magas életkorban általában az érdeklődés csökkenése és az érzékek tompulása jellemző, ő a szépség egyre erőteljesebb hatásáról számolt be ismerőseinek, műveivel pedig válogatott finomságokat kínált a zenei ínyenceknek. A *Dialoghi* 1987-ben készült két hangszerre: a magasabb szólam fuvolán vagy klarinéton, a mélyebb csellón vagy fagotton játszható. A három tételes kompozíció voltaképp egyetlen nagy ívet jár be, melynek során a két hangszer közötti párbeszéd talán összes lehetséges formája előfordul. A *Drei Sätze*hez hasonlóan ez is a *Complete Music with Cello vol.2* lemezen jelent meg, fuvola-cselló változatban (Toccata Classics 2020).

A mesterművek közé tartozik az 1988-ban fuvolára (vagy klarinétára), fagottra és zongorára készült *Trigón*.

A szerző írta a bemutató alkalmával: „A címben ebben az esetben nem háromszögről van szó, mint a trigonometriában, hanem a szó ómega [Ω] betűvel régi görög labdajátékot jelent. A témákat és motívumokat úgy dobja át egymásnak a három hangszer, mint a labdajátékban.” Az első tétel (*Moderato molto*) kromatikus kezdődallama az elképzelt ókori görög zenét idézi, és ez *meno mosso* karakterjelzéssel kétszer tér vissza és állítja meg a zene sodrását. Talán csak Stravinskynál találkozzunk ilyen sziporkázó ötletekkel és nagy esemény-sűrűséggel. Lebilincselően izgalmas a folyondárszerű dallamokból épülő lassú *Andante moderato* és a vidám *Allegro* zárótétel is.

Egyetlen tételből áll az 1990-es *Meditazione* fuvolára és zongorára. Ha

stílusában nem is, karakterében, felépítésében és hangulatában a késő romantikusok dalszerű lassútételeire emlékeztet. Az altfuvola változat Marcello Barberi olasz fuvolaművész számára készült. Farkas 1992 júliusában Pullyben tartózkodott fiánál, Andrásnál, amikor a *Tre bagattelle* komponálásához kezdett. Mindhárom rövid tétel egy négyhangos motívum (a-h-d'-c') kibontására – vagy elrejtésére – épül, szinte mindenütt ennek változatait, megfordításait halljuk. Akár névjegyek is nevezhetnének Bach, Liszt (b-a-c'-h) vagy Mozart (c-d-f-e a Jupiter szimfóniában) hasonló motívumainak mintájára. A variálódás során Farkasnál valamennyi változat megszólal, a Bach-féle jól hallható például a 2. tétel, a mozarti az 1. tétel végén.

Farkas 1995-ben, a budapesti Olasz Kultúrintézet hangversenyén ismerkedett meg Angelica Celeghin olasz fuvolaművésszel. Mivel a kiváló művésznő éppen 33 éves volt, Farkas 33 ütemből álló szólódarabot írt a számára *33 battute per Angelica* címmel. Nem tudjuk, hogy Itáliában mikor hangzott el először, csak azt, hogy Budapesten Matuz István adta elő a Bartók halálának 50. évfordulójára rendezett emlékhangversenyen. A műnek az időskori darabok viszonylatában is különlegesen tömör a megfogalmazása, ennek ellenére oldalakat lehetne írni a történeteiről, arányairól, az első rész lassan feloldódó mély-magas dialógusáról vagy az érzékenyen ringatózó kezdődallam átlényegüléseiről és visszatéréséről. Ebben a végletesen redukált világban minden egyes hangnak kozmikus jelentősége van. Itt elcsendesedtek már a külvilág zajai és történései, a szerző, az előadó vagy az elemző hallgató csupán saját szívdobbanásait állíthatja szembe a mű hangjaival. A 90 éves mester nagy utat járt be, amint közel egy évszázad során egyre közelebb került a hangszerhez, végül egész művészetének esszenciáját foglalta össze, amikor végre – először és utoljára – kettesben maradt a fuvolával...

Koncertekről

Malina János

Alba Regia Szimfonikus Zenekar 2022. június 13.

Vörösmarty Sínház - Székesfehérvár

Az évad utolsó bérleti hangversenyt adta június 13-án az *Alba Regia Szimfonikus Zenekar* a székesfehérvári Vörösmarty Sínházban, vezető karmestere, *Dobszay Péter* vezényletével. A műsor Weber *A bűvös vadász*-nyitánya, Schumann *a-moll zongoraversenye* és Brahms *I. szimfóniája* volt.

A fehérvári zenekart ezúttal vezetőjének vezényletével hallhattam – ezt az alkalmat érdeklődéssel vártam, miután a múlt évadban egy beugró vendégdiregenssel fellépve nem adhattak megbízható képet tudásukról. Akkori – feltételes – kétségeimet azonban a mostani koncert sajnos megerősítette.

Azt mindenképp előre kell bocsátanom, hogy egy igen kedvezőtlen külső körülmény egyaránt kísértett mind a két alkalommal: ez pedig a beszéd érthetőségére optimalizált, száraz színházi akusztika, amely kegyetlenül megmutat minden szétszólást és pontatlanságot. A zenekar köré vont palánszerű alkalmatosság talán meggátolta a hangok egy részének a színpad mélyén történő elveszését, de utánzengést, valódi teremakusztikát persze nem tudott létrehozni. S a kegyetlenül feltárt valóság bizony csalódást keltett.

A különféle részletproblémákon túl a zenekar hangzása alapvetően nem volt kielégítő, leginkább valamilyen ifjúsági vagy iskolai zenekart juttatott a hallgató eszébe. A vonós basszus általában nélkülözte a tiszta zengésű hangokat, sok volt a pontatlan intonáció, az inhomogenitás, a levegősség. A hegedűk kielégítőbben játszottak, de pianóban alkalmanként így is cincogásként hatottak. A fa-

fúvósok közül a két fuvolista és az első klarinétos, gyakran pedig a fagottszólam ütötte meg a mértéket; az első oboista – amellet, hogy cérnavekony hangja néha alig volt kivehető – valahogyan nem tudta valódi dallammá összefűzni a hangokat, s egyszer még

jócskán el is sietett. Egészében véve a rézfúvósok nyújtottak csak egyenletesen kielégítő teljesítményt. De ők sem tudtak segíteni azon az alapvető benyomáson, hogy az együttes megszólalásától távol áll mindenfajta csiszoltság, kiváltképpen pedig nemesség.

A Weber-nyitányban mindez oda vezetett, hogy az az életteli lendület, a precizitásnak és az expresszivitásnak az a szerencsés kombinációja, amely Dobszay vezényletében jelen volt, vajmi kevésbé tudta feledtetni a zenekar hiányosságait. Nem volt sokkal jobb a helyzet a Dobszayéhoz hasonló korú *Szabó Marcell* szólójával előadott Schumann-koncert esetében sem. Hiába játszotta a darabot ezúttal egy nagyságrenddel jobb zongorán, mint néhány hete Szolnokon, egyszerre érzékeny, gondosan frazeált és izmosan rugalmas előadása ebben az akusztikában gyakran fénytelennek, száraznak hatott – mintha csak egy fészerben játszottak volna... S miután a hangzó környezet sem sietett segítségére, első-sorban a nyitótétel impozáns kadenciájában szerzett maradéktalan örömet a hallgatóságnak. Elmondható: Dobszay továbbra is ambiciózus, nem lankadó intenzitású vezénylese nem lényegült át nemesebb zenekari hangzássá. Így nem csoda, hogy az egész est legszebb pillanatait Szabó Marcell két ráadásszáma tartogatta a hallgatóság számára: különösen a második darab, Liszt *104. Petrarca-szonettje* volt meggyőzően, élményszerűen felépítve, s tartalmazott varázslatos és költői pillanatok.

A Brahms-szimfónia sem indult különösen biztatóan, a fontos oboaszóló eleve hátrányos helyzetű volt, nem éltek a disszonanciák, eleinte az egész enerváltnak hatott. Ám ebben a tételben váratlanul mégis megmozdult valami, s jöllehet a zene „teste”, hangzása nem lett csiszoltabb, a karmester zenei energiája kezdett hallhatóvá válni, a zenekar sokszor lendületbe jött, súlyokat, akcentusokat hallottunk megszólalni, izgalmas, kaleidoszkópszerű váltásokra került sor. A tétel „főszereplője”, a timpani is jól vizsgázott. Nehezebb volt koncentrált tartalommal kitölteni a lassú tételt, bár az indítás sejtlemes hangjaiban még benne volt a méltó folytatás ígérete. A scherzo bizonyult a legkiegyensúlyozottabb tételnek: a Dobszay által diktált, szelíden hajladozó, de érzékenyen modulált tempó a triórész jól megformált, kitárulkozó tetőpontjával és a hegedűszólamok legjobb pillanataival találkozott. A zárótétel pedig szintén tartogatott néhány sikerült részletet. Ilyen volt a bevezető szakasz himnikus kürtszólója, a visszatérést előntő melegség, vagy a diadalittas befejezés fortissimója, amelyben az egységes zenekari hangzás lehetősége is megcsilant. Egyben pedig a fejlődés reménye is.

Dobszay Péter

Fittler Katalin

Nemzeti Filharmonikus Zenekar**2022 június 22.**

Művészetek Palotája – Bartók Béla hangversenyterem

A Budapesti Wagner-Napok említésekor elsőként mindenkinek Fischer Ádám neve jut eszébe, jogosan, hiszen az immár másfél évtizede nemzetközileg is magasra értékelt rendezvénysorozat az ő ötlete alapján született meg. Sőt, több mint ötlet megvalósulása – mondhatni, egy álomé. Utána a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara kívánczik említésre, mint rezidens együttes, kiváltképp a Tetralógia egymást követő négy estén való megszólaltatásáért (egy sorozatban akár kétszer, tehát megismételve a fantasztikus teljesítményt). Rendszerezsen „szóhoz jut” azonban a Nemzeti Filharmonikus Zenekar is – az idei évadban immár második alkalommal a Rienzi közreműködő együtteseként.

Marc Albrecht

Wagner harmadik operája, amely először 1842-ben került előadásra Drezdában, 32 éves késéssel jutott el Budapestre. 1874-ben négy alkalommal csendült fel a Nemzeti Színházban, Hans Richter vezényletével. Aztán 2017-ig kellett várni a budapesti közönségnek, hogy legalább koncertszerű formában hallhassa. Akkor Sebastian Weigle, a Wagner-Napok első külföldi vendégkarmestere vezényelte az előadást – az idei produkció dirigense Marc Albrecht volt.

Kinyomozhatatlan, vajon hányan jöttek el négy év elmúltával újrhallgatni a művet – mindenesetre, az idei fesztivál záróeseménye iránt számottevő érdeklődés mutatkozott. Miként négy éve, ezúttal is Laki Péter remek ismertetője adott fogódzót a – mondhatni, még mindig - szinte ismeretlen operához. A rutinos Műpálátogatók azon nyomban kezdték olvasni a hangversenyterem bejáratánál kézbe kapott műsorfüzetet – a többieknek csak az egyetlen szünetben nyílt lehetőségük a tájékozódásra. Mert ezúttal a látvány – érthetően – keveset tudott csak segíteni.

A grandiózus ötfelvonásos nagyoperával eredeti elképzelése szerint Wagner Párizst akarta meghódítani – ezért csak részben kárpótolhatta, rendkívüli mértéke ellenére, a drezdai siker.

A koncertszerű előadás közönsége elgondolkodhatott azon, vajon milyen lehetett a bemutató, különös tekintettel a közreműködő együttesek létszámát illetően. A zenekar létszámát meghatározza a partitúra, az énekkarét vélhetőleg a rendelkezésre álló színpad...

... Ezúttal a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem pódiumának jelentős részét a Nemzeti Énekkar (karigazgató: Somos Csaba) és a Honvéd Férfikar (karigazgató: Riederauer Richárd) foglalta el (a nézőtérrel: a kottatartó-erdő némiképp takarta az énekeseket). A mű folyamán ismét remekül éltek a térkihasználás lehetőségeivel, megnövelve a térelmény hatását.

Eltérően a Tetralógiában alkalmazott virtuóz megoldástól (három nyelven vetített szöveg!), ezúttal a „szókásos” angol és magyar felirat volt olvasható. A hallgatókra várt a szereplők (koncertszerű előadásnál: a szólisták) beazonosításának feladata. A címszerepet Stefan Vinke alakította, a Tetralógia közönségének a szívébe zárt Siegfriedje, hűgát Sara Jakubiak, Adriano nadrágszerepét pedig Láng Dorottya (előbbi nőies estélyiben, utóbbi pedig nadrágban, igaz, némi „nőies” többlettel körülvéve). A többi szereplő kilétének beazonosításánál nehezítette a feladatot, hogy a rövid zenei frázisok egymásutánjánál szimultán kellett olvasni a szöveget és megtalálni a „hangforrást”. Mindez mégsem tűnt megterhelő feladatnak, hiszen a hagyományos operahallgatásban nem él készlettel, hogy pillanatról pillanatra pontosan képben, azaz hangképben legyen...

Voltaképp az is kielégítő élmény lehetett, ha valaki a magyar szöveget olvasva követte a cselekményt, hiszen Wagner zenekara már ekkor is „mindenható” volt, maximálisan érzékeltetett atmoszférát, érzelmeiket-indulatokat.

Ilyenkor tapasztalhatja meg a hallgató, hogy mennyit profitált operakarmesteri munkájából a zeneszerző Wagner; a jelentős repertoár-ismeret birtokában pontosan felmérhette típusú szilárduló jelenetek hatását, és a partitúrák alapos tanulmányozása során felfedezhette a kikristályosodó típus-hibákat is, hogy azokat elkerülje a saját praxisában.

A maga korában a zsáner-jelenetek hatásosságára figyelhetett fel a hallgató – csaknem két évszázad távlatából ugyanez némiképp másként hat, hiszen a mai hallgató megannyi olyan zenei élménnyel rendelkezik, amelyek a közbülső időben születtek... De a hatás mindmáig meggyőző!

Elégedett lehetett alkalmi zenekarával a dirigens, mind a felkészültséget, mind az alkalmazkodókészséget illetően. Külön öröm – és jelentős mértékben hozzájárult az élmény intenzitásához -, hogy a zenei típusokat nem sematikusan értelmezték, hanem interpretációerejű megformálással úgy játszottak, hogy a hallgató sohase érezze, hogy bármi is jelentéktelen.

A hatásosság érdekében a tömegjeleneteknél (ahol a kórus néha túldimenzionálta a dinamikát) arányosan alkalmazkodott a kíséret – amikor viszont ilyen textúrán belül szólistikus megnyilatkozásokra került sor, akkor bizony nemritkán kizárólag olvasással lehetett

tett követni a történéseket. A szólisták aligha vehették fel a versenyt a teljes pompájában zengő kísérettel – ráadásul nem könnyítette meg szerepformálásukat az sem, hogy oratorikusan (mondhatni, leszögezett lábbal”) kellett megjeleníteniük az indulatos fordulatokat is.

Az eredetileg mintegy hat órányi zenei anyagot időről-időre rövidítésekkel szólaltatják meg – a mostani mintegy három és fél óra (a bő félórányi szünettel) hamar elrepült. Lekötötte a figyelmet a cselekmény, a tömegjelenetek „lehengerlőek” voltak – amikor pedig a színpadi idő bevett gyakorlatának megfelelően, megállt az idő, maradandó zenei élményekhez jutottunk. Nem véletlenül kapott viharos tetszésnyilvánítást Adriano monológja a III. felvonásban és az operából kiragadott részletként népszerűsödött zárt szám, Rienzi imája az V. felvonás kezdetén.

Aki végigélte ezt az előadást, megerősödött operaszeretetében és Wagner-rajongásában egyaránt.

Malina János

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

2022. június 23.

Zeneakadémia

„Profilok” címmel adott hangversenyt a *Szolnoki Szimfonikus Zenekar* június 23-án a zsűfóáig megtelt Zeneakadémián *José Francisco Sánchez* spanyol karmester – és oboaprofesszor – vezényletével, *Bjeong Dzsú Cso* koreai baritonista és *Kelemen Barnabás* – róla tudjuk, hogy kicsoda – közreműködésével. A program a kamara-zenei és zenekari műveket vokális számokkal előszerezetttel vegyítő 18. századi koncertek műsorszerkesztését idézte. Ebben az esetben egy népszerű operaáriákból összeállított blokkal kezdődött a koncert, amely Mozart, Verdi és Bizet kompozícióit tartalmazta fordított időrendben. Ezt Mendelssohn *e-moll hegedűversenye* és – a szünet után – Beethoven” 5. („*Sors*) szimfóniája követte.

A négy áriában a kísérő szerepét kifogástalanul, sőt színesen, kifejezően látta el a karmester és a zenekar. A vendégénekes második vonalbeli művésznek bizonyult. A hang nem jelentéktelen, de kissé tompa; öblös, de öblögetésre hajlamos. Mélyebb regiszterben nem elég átütő, ezt a mozgalmasabb áriákban igyekezett a zenekar túlkibárlásával kompenzálni. Erőtéljes, színpadias gesztikája nem egyszer túlzónak, már-már komikusnak hatott. Az énekelt szöveg is kevésbé volt érthető; ezzel szemben tisztán, pontosan énekelt, és – különösen Germont „*Di Provenza il mar*” kezdetű áriájában – az is kiderült, hogy ha nem kell a zenekarral megküzdnie, akkor nem csupán képes szép pianókra, de ilyenkor atmoszférát is tud teremteni.

Kelemen Barnabás beugróként játszotta el a Mendelssohn-koncert magánszólamát a meghirdetett spa-

nyol hegedűművésznő helyett. Játéka persze fénypontjává vált az estnek, örömmel írom viszont le, hogy partnerei semmiképpen sem játszottak alárendelt szerepet mellette. A zenekar Sánchez mester vezényletével nem csupán meggyőzően, összeforrottan, tisztán szólalt meg, de a szólistával is intenzív kontaktust alakított; nem csupán a zenei impulzusok „adásvétele”, hanem olyan megkapó effektusok révén is, mint a nyitótétel egységes, bensőséges piano pillanatai. A karmester legkézenfekvőbb tulajdonságáról, az egyszerűségről kiderült, hogy szigorú koncentráció és színes zenei fantázia rejlik mögötte. A lassú tételben Kelemen Barnabás átszellemült játékát a zenekar finom hangzása és érzékenysége övezte. A zárótétel pajzán játékosága különösen jól tükrözte azt, hogy a szólista és a zenekar mennyire megtalálta a közös hangot (bár itt helyenként adódtak kisebb intonációs problémák a különben kitűnő fafűvósok soraiban).

Ami a „*Sors*” szimfóniából hiányzott, az a karmester karizmatikus kisugárzása, amelyet nem pótol sem a koncentráció, sem a lelkiismeretes precizitás. Ez a hiány a Mendelssohn-koncertben nem volt érezhető, de itt, különösen a sors-motívum összes felhangzásakor, no meg a zárótételt záró hosszú, elragadtatótató üdvívalgásban igencsak feltűnt. Előbbi esetében úgy érezhettük, hogy Sánchez hagyta magát sodorni a híres kopogó motívum által, ahelyett, hogy az belőle tört volna elő. A darab végén pedig lehet, hogy Beethoven kivételesen egy kissé túltolta a biciklit, de szuggesztívebb karmester-egyénségek mégis mindvégig át tudják lelkesíteni az I. és V. fokok, a skálák és hármashangzat-felbontások hosszú sorát, úgy, hogy ne csak hangosak legyenek, de megrendítő erejűek is. És általában: nem egyszer erélytelennek hatottak az agogikai előkészítések, s az akcentusokban is több volt az igyekezet, mint a valódi ütőerő. A scherzo pedig maga egészében hatott kissé nehézkesnek. Sánchez az Andantében volt igazán otthon, ahol a legszebb színeket varázsolta elő a zenekarból, és nagyon szépen formálta meg a tétel kis, belső kitárulkozásait.

A zenekar teljesítményéről sok jót mondhatunk el a Beethoven-szimfónia kapcsán is. Hangzásukat a vonós-kar kissé borongós-barnás, de kulturált és egyéni hangzása határozta meg; ez azonban a zenei szövet világos és áttetsző karakterével párosult. Bársonyos és meleg hangon, szépen megformált dallamokat hallhattunk a hegedűktől és a csellóktól, de például az Andante tétel kezdetekor az unisono vonóskartól is. Ha valami mégsem sikerült igazán, az a scherzo kavargásszerű, gyors fúgatómája, amely a csellókban mindannyiszor összemosódott; a brácsáktól kezdve aztán már minden rendben volt. Viszont tömör, telt tuttikra figyelhettünk fel a fűvósok részvételével is. Utóbbiak közül feltétlenül kiemelendő a kürtösök ragyogó, sodró erejű játéka, de többek között a fuvola- és a fagottpár is magabiztosan, jól formálta meg szólóit; a finalét pedig valósággal fénybe borították a kitűnő trombiták és harsonák.

Igazi művész és igazi barát

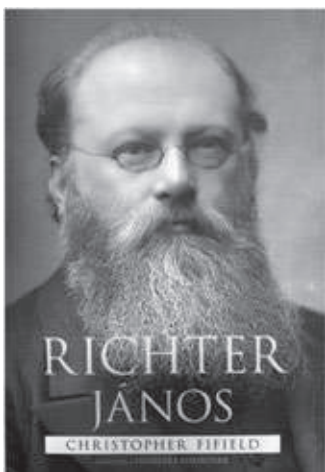
Christopher Fifield Richter János-monográfiájának magyar nyelvű kiadása a Győri Filharmonikus Zenekar gondozásában

 Kaizinger Rita

A hazai zenekultúra jelentős adósságát törlesztette a Győri Filharmonikus Zenekar, amikor Fejérvári Boldizsár értő és élvezetes fordításában, és ugyanő gondos nyomdai előkészítése mellett saját kiadásban megjelentette Christopher Fifield Richter Jánosról szóló életrajzi munkáját Győr város 750. jubileumára. A kötet szerzője, Christopher Fifield, brit karmester és zenetörténész 1945-ben született London népes külső déli kerületében, Croydonban. Felsőfokú tanulmányait Manchesterben és a Kölni Zeneművészeti Főiskolán végezte és 1982-ben lett a Lambeth Orchestra vezetője, amelyet négy évtizeden át irányított, egészen idei nyugdíjba vonulásáig. Pályája kezdetén 12 esztendőn át erősítette a Glyndebourne-i Operafesztivál zenei háttércsapatát. Karmesterként előszeretettel fedezte fel és rögzítette lemezre olyan elfeledett késő 19. századi romantikus szerzők szimfonikus alkotásait, mint Frederic Cliffe, Xaver és Philipp Scharwenka, Andreas Hallén, Robert Hermann, Franz Xaver Schnyder von Wartensee és Richard Franck. Rendszeresen közreműködött a Royal Albert Hall híres „Proms” – Promenade - hangversenyein, továbbá a BBC és a Classic FM egyéb koncertközvetítésein és ismeretterjesztő zenei programjaiban. Zenetörténészként Max Bruchról írt alapvető fontosságú életrajzt, továbbá közreadta Kathleen Ferrier leveleit és naplóit. 2005-ben publikálta témaválasztását tekintve úttörő jelentőségű könyvét az Ibbs and Tillet koncertszervező ügynökségről. Doktori fokozatát 2011-ben a Bristol Egyetemen szerezte meg „A német szimfónia Beethoven és Brahms között: egy műfaj felemelkedése és bukása” című értekezésével, amely 2015-ben látott napvilágot.

A 19. század második felének meghatározó karmester-egyéniségének, a győri születésű Richter Jánosnak szentelt monográfiája a dirigens születésének 150. évfordulóján, 1993-ban jelent meg. Az első megjelenést 2016-ban, Richter halálának centenáriuma alkalmából követte egy kibővített új kiadás, amely a magyar publikáció alapjául szolgált. Az impozáns külsejű, vaskos kiadvány tartalmazza Richter János hat kötetben ránk

maradt úgynevezett vezénylési füzetek is, amelyekben 1865. szeptember 19-től, első nyilvános győri koncertjétől kezdődően, pályafutásának mind a 4351 fellépését akkurátusan dokumentálta, s amelyeket a karrierjét illetően vele leginkább párhuzamba állítható világhírű karmester-utód, Solti György féltve őrizte. A magyar közreadás nagy erénye, hogy közli Soltiinak az 1993-ban megjelent első kiadáshoz írott előszavát is, amely mostanra mintegy történeti távlatba került. Solti maga is tudatában volt annak a szellemi és zenei hagyatékának, amelyet Richter ráhagyományozott. Az említett bevezetőben utal is rá, hogy abban az évben – 1912 – született, amelyből a vezénylési füzetek utolsó bejegyzése származik.

Richter Jánost, vagyis Hans Richtert nemzetközi kortársai és az utókor egyaránt Osztrák-Magyar monarchiabeli karmesterként tartotta és tartja ma is számon, hiszen dirigensi működésének kezdete éppen a kiegyezés idejére esett. Születésekor, 1843-ban azonban szülővárosa Győr, alias Raab, még az Osztrák Birodalom egyik határvidéki, alapvetően német ajkú, polgárosult városa volt, jelentős építészeti örökséggel és szellemi élettel. Életkezdetét tekintve Richter sorsa sem különbözött a legtöbb, a tridenti zsinat óta jelentős zenei karriert befutott híres muzsikustól, amennyiben ő is zenész dinasztiába született. Édesapja, az alsó-ausztriai születésű Anton Richter, egy évtizeden át a kismartoni Esterházy-udvar basszistájaként működött, mielőtt 1832-ben, tizenegy jelentkezőből elnyerte volna a győri székesegyház karnagyi pozícióját, hogy azután huszonkét esztendőn át karmesteri és zeneszerzői minőségben egyaránt tevékenyen járuljon hozzá a város zenekultúrájának fejlődéséhez. Zenei tehetségét korán megcsilantó, abszolút hallású fiának így már kisgyermekként alkalma nyílt arra, hogy a gyakorlatban is bekapcsolódjon az édesapja által vezetett liturgikus zenei szolgálatba, amelyeken nem hivatalosan hol karénekesként, hol ütőhangszeresként vett részt. Életrajza hasonlóságot mutat sok pályatársával abban is, hogy ő is igen korán félárvaságra jutott: még tizenegyedik életévét sem töl-

tötte be, amikor Richter Antal 1854-ben, 52 esztendőskorában, agyvérzés következtében elhunyt. Az ő története azonban ezen a ponton eltér a szokványostól. A kenyérkereső családfő elvesztésével ugyanis a család egzisztenciája nem rendült meg végzetesen, és nem szorult a különféle egyházi és udvari állásokban ilyenkor szokásosan folyósított kegydíjra. Édesanyja, a csehországi születésű Czasensky Josefina, aki maga is muzsikusz felmenőktől származó tehetséges szoprán énekesnő volt, felelevenítette operaénekesi karrierjét, amelynek köszönhetően független művészként képes volt eltartani kiskorú gyermekeit, amíg később újra férjhez nem ment. Pályafutásának minden bizonnyal egyik kiemelkedő állomása volt, amikor 1857-ben Vénusz szerepét alakította Wagner Tannhäusernek bécsi bemutatóján. Visszavonulása után pedig megbecsült énektanárként működött.

Richter János volt az első, olyan modern értelemben vett karmester, akinek művészi pályája már nem zeneszerzőként, hanem kizárólag főállású karmesterként teljesedett ki. Bár ő is komponált néhány rövidebb darabot, elsősorban fő hangszerére, a kürtre, de a zeneszerzés már nem jelentett számára megélhetési forrást. Hangszeres előadóként azonban csaknem valamennyi hangszere játszott, és elég képzett énekesnek bizonyult, amennyiben nyilvános színpadi előadáson is be tudott ugrani, továbbá teljes operafelvonásokat volt képes élvezhetően előénekelni. Hatalmas munkabírása – amelyet Solti is kiemel – mai ésszel szinte felfoghatatlan. Negyvenhét évig tartó pályafutása során, az akkori közlekedési viszonyok között Európában és Nagy-Britanniában egyaránt kivette a részét kora szinte valamennyi jelentős nemzetközi zenei eseményéből, és művészi egyénisége tartósan érezte hatását mindenütt, ahol csak megfordult. Szívből sajnálhatjuk, hogy sem hang- sem képfelvétel nem maradt ránk, ráadásul gondosan vezetett, gyöngybetűs naplója is elkallódott, néhány angliai vonatkozású részlettől eltekintve, amelyeket az 1930-as években egyik gyermeke, Edgar másolt ki nővére, Mathilde kérésére. Az egyetlen fonográf felvétel, amely Richter beszédhangját 1894 júniusában Hubert von Herkomer német festőművész házában megörökítette, szintén elveszett. A karmester 1914 tavaszán visszautasította a berlini Messter Film felkérését, amely vezénylet közben szeretett volna filmfelvételt készíteni róla. Vélhetően azért, mert ebben az időben már visszavonult a dirigálástól.

Richter közel fél évszázados előadóművészi karrierje csaknem szimmetrikusan oszlott meg az európai kontinens és Nagy-Britannia között. Pályafutása alapvetően négy nagyobb zenei központ, Bécs, London, Bayreuth és Manchester köré szerveződött. Annak ellenére, hogy 1865-től kezdődően lépett fel dirigensként, igazi karmesteri pályája 1868-ban Münchenben kezdődött, hogy azután negyvennégy évvel később, 1912-ben egy másik német városban, Bayreuthban záruljon le végérvénye-

sen. A szigetországba ő vitte magával az előadóművészet kontinentális tradícióit, mindenekelőtt sokszor magasztalt Wagner-interpretációi révén, míg a vele kortárs komponisták művei iránti affinitásának köszönhetően ő közvetítette Európába az angol zene leghaladóbb irányzatait. Hans Richter alakjával minden, az előző századfordulóval foglalkozó zenetörténeti munkában és életrajzban találkozhatunk. Nevéhez fűződik a Londoni Szimfonikus Zenekar megalapítása, amely formális megalakulása előtt az úgynevezett Richter-koncertekkel kezdte meg alkalmi működését 1879 és 1902 között, a Nürnbergi mesterdalnokok és a Lohengrin ősbemutatója, továbbá a teljes Nibelung-tetralógia bayreuthi ősbemutatója és angol nyelvű premierje a londoni Covent Gardenben, vagy Liszt Krisztus oratóriumának 1873-as magyarországi bemutatója, amelyre Richter 1872–1875 közötti budapesti működése idején, Liszt Ferenc fél évszázados művészi jubileuma alkalmából került sor. Elvitathatatlan érdeme zeneszerzők kortársai, mindenekelőtt Brahms, Bruckner, Bruch, Wagner, César Franck, Saint-Saëns, Liszt, Dvořák, és Csajkovszkij műveinek bemutatása, de a nála fiatalabb Richard Strauss, Sibelius, Grieg, Humperdinck, Glazunov, Bartók, Stanford, Parry, Coleridge-Taylor és Elgar legújabb kompozícióit is előszeretettel tűzte műsorra. Elgárral szoros barátságot ápolt: ő mutatta be az Enigma-variációkat, a Gerontius álmát, valamint az első szimfóniát, amelynek ajánlása is neki szól.

Az igényes kiállítású, gondosan szerkesztett kötet, amelynek megjelenését a Magyar Művészeti Akadémia és az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatta, és amelyet számos érdekes illusztráció és hasznos mutató egészít ki, végre jelentőségét megillető tisztelettel adózik annak a magyarországi születésű, és sok tekintetben úttörő előadóművésznak, akinek nagyságát a nemzetközi zenei élet már sokkal korábban fel- és elismerte. Őszintén reméljük, hogy Christopher Fifield hiánypótló monográfiájának magyar nyelvű kiadása a jövőben termékeny hatással lesz a jelenleg a Győri Városi Levéltárban elkülönítve őrzött értékes magyarországi Richter-hagyaték – amelyet könyve írásakor Fifield még nem ismerhetett – alapos feldolgozására és bemutatására, amely a dirigens egyik unokájának, illetve dédunokájának ajándékként került a győri Richter János Alapítvány gondozásába és katalógusa a budapesti Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont honlapján tanulmányozható! ■

Christopher Fifield: Richter János

Fordította: Fejérvári Boldizsár

Felelős kiadó: Fűke Géza

a Győri Filharmonikus Zenekar igazgatója

Győri Filharmonikus Zenekar, 2021 pp. 789

ISBN 978-615-01-0864-3

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI ÁLLÁSRA határozott idejű munka- szerződéssel, próbaidő kikötésével, helyettesítés céljából

A meghallgatás anyaga:

- Bach: 1 szőlő tétel vagy 1 szőlő tétel más műből (Max Reger 1. tétel v. Hindemith 1-11. tétel)
- Stamitz: Brácsaverseny, első tétel kadenciával vagy
- Stamitz: Brácsaverseny, második és harmadik tétel vagy
- Hoffmeister: Brácsaverseny, első tétel kadenciával vagy
- Hoffmeister: Brácsaverseny, második és harmadik tétel

Zenekari anyag:

- Bartók: Concerto Zenekarra, 5. tétel, 300. - 317. cifferig
- Csajkovszkij: VI. szimfónia, 1. tétel, 171. - 187. ütemig
- Mendelssohn: Szentivánéji álom, Scherzo C - D - ig
- Beethoven: III. szimfónia, 3. tétel, 1 - 73. ütemig
- Brahms: II. szimfónia, 2. tétel, 49. - 58. ütemig
- Bruckner: IV. szimfónia, 2. tétel, 50. ciffer után 1. ütemtől 80. ciffer után 4. ütemig
- R. Strauss: Don Juan, első 8 ütem és A előtti 2. ütemtől B felütéséig

A zenekari részletek letölthetők a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

- Követelmények:**
- felsőfokú végzettség
 - erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
 - magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2022. október 18. kedd 14:00

Az állás, sikeres próbajátékot követően 2022. november 1-től tölthető be. Bérézés: az Mt és a Kollektív szerződés szerint.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít, kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani!

Jelentkezési határidő: 2022. október 10. hétfő

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. fodor.daniel@sso.hu

Kapcsolattartó: Fodor Dániel
tel: +36 20 360 02 34, e-mail: fodor.daniel@sso.hu

Szombathely, 2022. szeptember 2.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

II. FUVOLA, I. FUVOLA VÁLTÓ ÁLLÁSRA PICCOLO MELLÉKHANGSZER KÖTELEZETTSÉGGEL határozatlan idejű munkaszerződéssel, próbaidő kikötésével

Kötelező anyag:

Mozart: G-dúr vagy D-dúr fuvalaverseny I. és II. tétele

Zenekari anyag:

fuvola:

- Brahms: IV. szimf. IV. Tétel
- Debussy: Prelude
- Beethoven: III. Leonora-nyitány
- Kodály: Páva variációk XIV. Tétel
- Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo
- Bartók: Concerto Párok tánc I.-II. szőlő

piccolo:

- Bartók: Concerto – Elégia
- Kodály: Páva variációk XIV. Tétel
- Ravel: Lúdanyó meséi – III. tétel
- Rossini: Tolvaj szarka
- Csajkovszkij:
IV. szimfónia – III. tétel

A zenekari részletek letölthetők a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

- Követelmények:**
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
 - magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2022. október 19. szerda 13:00

Az állás 2023 január 1-től tölthető be.

Jelentkezési határidő: 2022. október 10. hétfő

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
fodor.daniel@sso.hu

Kapcsolattartó: Fodor Dániel
tel: +36 20 360 02 34, e-mail: fodor.daniel@sso.hu

Szombathely, 2022. június 7.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

HEGEDŰ TUTTI ÁLLÁSRA határozott idejű munka- szerződéssel, próbaidő kikötésével, helyettesítés céljából

Kötelező anyag:

Mozart: G-dúr, vagy, D-dúr vagy A-dúr hegedűversenyének 1. kadenciával
Bach: szabadon választott szőlőszonáta vagy partita tétel

Zenekari anyag:

- Brahms:** IV. szimfónia op.98.
1. tétel 281 - 297-ig
392-től a tétel végéig
3. tétel elejétől 44-ig
311-től a tétel végéig
- R. Strauss:** Don Juan op.20, 1. hegedű, elejétől a „B” betűig
- Bartók:** Concerto V. tétel 21 - 50-ig
55 - 86-ig
- Mozart:** D-dúr Haffner szimfónia 1. tétel elejétől 48-ig
- Beethoven:** IX. szimfónia 3. tétel 99 - 114-ig (Lo'stesso tempo)
- Mendelssohn:** Szentivánéji álom: Scherzo 17-től a D után 7-ig (99)

A zenekari részletek letölthetők a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

- Követelmények:**
- felsőfokú végzettség
 - erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
 - magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2022. október 18. kedd 14:00

Az állás, sikeres próbajátékot követően 2022. november 1-től tölthető be. Bérézés: az Mt és a Kollektív szerződés szerint.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít, kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani!

Jelentkezési határidő: 2022. október 10. hétfő

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. fodor.daniel@sso.hu

Kapcsolattartó: Fodor Dániel
tel: +36 20 360 02 34, e-mail: fodor.daniel@sso.hu

Szombathely, 2022. szeptember 2.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

KONCERTMESTERI ÁLLÁSRA határozatlan idejű kinevezéssel, próbaidő kikötésével

Kötelező anyag:

- J. S. Bach: valamelyik szőlőszonáta lassú tétele és fűgája, vagy Chaconne
- Egy nagy hegedűverseny első, vagy utolsó tétele kadenciával az alábbi szerzők valamelyikétől:
Beethoven, Brahms, Csajkovszkij, Sibelius, Prokofjev, Hacsaturján
- Egy bármilyen stílusú előadási darab.

Zenekari szőlők:

- Beethoven: Missa Solemisis
- Offenbach: Orfeusz az alvilágban – nyitány
- Rimskij-Korszakov: Seherezáde
- R. Strauss: Hósi élet
- R. Strauss: Till Eulenspiegel

A zenekari részletek letölthetők a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

- Követelmények:**
- felsőfokú végzettség
 - erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
 - magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2022. október 18. kedd 14:00

Az állás, sikeres próbajátékot követően 2022. november 1-től tölthető be.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít, kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani!

Jelentkezési határidő: 2022. október 3. hétfő

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. fodor.daniel@sso.hu

Kapcsolattartó: Fodor Dániel
tel: +36 20 360 02 34, e-mail: fodor.daniel@sso.hu

Szombathely, 2022. augusztus 10.

Kiss Barna
igazgató

VARILUX MULTIFOKÁLIS
SZEMÜVEGLENCSEK
MOST
20-40% KEDVEZMÉNNYEL!

- SZEMVIZSGÁLAT,
KONTAKTLENCSE VIZSGÁLAT
- SZEMÜVEGKÉSZÍTÉS
AKÁR 1 NAP ALATT
- SZEMÜVEGJAVÍTÁS
- PIACVEZETŐ LENCSE ÉS
KERETGYÁRTÓK SZÉLES
KÍNÁLATA MINDEN
KOROSZTÁLYNAK

RÉSZLETEK: SCHELLOPTIKA.HU

1116. Budapest, Kondorosi út 7.

NYITVA: H-CS:10:00-18:00,P:10:00-16:00

06/20-362-61-44

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1141 Budapest Szugló utca 125/D
C. épület 3/34.
Elnök: Szabó Sipos Máté
szabosiposmate@gmail.com
Főtitkár: Horváth Gábor
horvath.gabor975@gmail.com
www.regionaliszenekek.rok.hu

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei Szimfonikus
Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrásy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.bekesszmf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Dunakeszi Szimfonikus Zenekar Egyesület Magyarország

(korábbi Váci Szimfonikus Zenekar)
2120 Dunakeszi, Állomás sétány 17.
Honlap: www.dszz.hu
E-mail: dkszmfonikus@gmail.com

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus Zenekar
Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knézh K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
Honlap: www.egriszmfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím:
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
E-mail: titkarsag@gso.hu
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Rácz Márton

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar,

Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ
6000 Kecskemét, Deák tér 1.
Telefon: 06-20/3230-001
E-mail: kszmfonikus@gmail.com
jacintfoldi@gmail.com
Honlap: www.hirosagora.hu
Művészeti vezető: Földi Jácint

Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar

Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.
9400 Sopron, Liszt Ferenc utca 1.
www.prokultura.hu

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyíregyháza,
Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszf@gmail.com
Képviselő: Nagy Gyula

Tatabánya Város Szimfonikus Zenekara

Levelezési cím: Tatabányai Művészeti Egyesület
Tatabánya Fő tér 34.
Telefon: 30/6926489
E-mail: gezaroman@t-online.hu
Művészeti vezető: Román Géza

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS
TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLLAMPOLGÁRTÁRSÁG TÁMOGATÁSÁVAL.

Nemzeti Kulturális Alap

A szerkesztőség levelezési címe:

ZENEKAR MŰVÉSZETI BT.

1222 Budapest, Fenyőtoboz utca 6.
e-mail: info@zenekarujrsag.hu

www.zene-kar.hu
Felelős kiadó és szerkesztő: **POPA PÉTER**

Nyomda: EPC nyomda

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban és a kritikákban elhangzott
véleményekkel és kijelentésekkel
szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
Észrevételeknek, helyesbítéseknek
készítséggel helyt adunk.

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

HIVATÁSOS SZIMFONIKUS ZENEKAROK

Alba Regia Szimfonikus Zenekar

Cím: 8000 Székesfehérvár
Szabadságharcos út 59.
www.arso.hu
igazgató: Ruff Tamás
ruff.tamas@arso.hu
(+36) 30 217 3411

Titkárság telefonszáma: +36 70 522 46 92

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levelezési cím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: nfo@bdz.hu • www.bdz.hu

Concerto Akadémia Nonprofit Kft.

Székhely: 1094 Budapest, Páva u. 10-12.
Levelezési cím: 1450 Budapest, Pf. 75
Központi telefonszám:
(+36-1) 215-5770 • Fax: (+36-1) 215-5462
E-mail: info@concertobudapest.hu
www.concertobudapest.hu

Duna Szimfonikus Zenekar

Magyar Élőzene Nonprofit Kft.

Levelezési cím:
1033 Budapest, Vörösvári út 101.
Próbaterem:
1105 Budapest, Halom u. 42.
Tel.: (+36) 70 652 55 91
E-mail: dunaszmfonikusok@gmail.com
www.dunaszmfonikusok.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: info@filharmonikusok.hu
foigazgato@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

Magyar Rádió Zenei Együttesek Szimfonikusok – Énekkar – Gyermekkórus

Székhely:
1037 Budapest, Kunigunda útja 64.
Levelezési cím: 1088 Budapest,
Bródy Sándor u. 5-7.
E-mail: info@radiomusic.hu
www.radiomusic.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

Székhely: 1097 Bp., Péceli utca 2.
Levelezési cím: 1143 Bp, Stefánia út 61.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1033 Budapest,
Laktanya u. 35. (I. em., 2-es kapucs.).
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu • www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320
Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu • www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472
Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu • www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu •
www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszfmonikusok.hu
www.szolnokiszfmonikusok.hu

Szent István Filharmonikusok Non-profit Kft.r

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel.: (36 1) 467-0786
E-mail:
rendezveny@zuglofilharmonia.hu

EGYESÜLETKÉNT MŰKÖDŐ ZENEKAR

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrásy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

KAMARAZENEKAROK

Liszt Ferenc Kamarazenekar

1036 Budapest, Kiskorona utca 7.
Tel/Fax: +36 1 250 4938
lfkz@lfkz.hu http://www.lfkz.hu

Egy valódi hangszerbolt

Kiemelkedően széles választékkal várjuk vásárlóinkat 2022-ben is!

fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.

+36 1 210 2790, +36 30 488 6622

Nyitvatartás: h-p 9⁰⁰ -17³⁰

Adams Alexander Alphasax A&S Bach Bags Berg Larsen BG Blackburn Buffet Crampon B&S
Cannonball Cherub Conn-Selmer Courtois D'Addario Denis Wick Dotzauer Edwards Francois
Louis Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer Jody Jazz Jupiter Keilwerth King
König & Meyer Kromat Leblanc Lorée Ludwig Majestic Manhasset Marca Marigaux Melton
Muramatsu Musser Neotech P. Mauriat Pearl Powell Rigotti Sankyo Schagerl Schilke Schneider
Schreiber Seiko Selmer Silverstein Steuer Straubinger Studio 49 Theo Wanne Trevor J. James
Vandoren Wilde+Spieth Wittner Yamaha Yanagisawa Zoom